

Inhoud

1	Alkmaar	6	27	Katwijk	110
2	Amsterdam	10	28	Leerdam	114
3	Antwerpen	14	29	Loenen aan de Vecht	118
4	Arnhem	18	30	Maarsse	122
5	Blankenberge	22	31	Maastricht	126
6	Blokzijl	26	32	Marken	130
7	Bolsward	30	33	Medemblik	134
8	Breda	34	34	Middelburg	138
9	Bronkhorst	38	35	Monnickendam	142
10	Brouwershaven	42	36	Muiden	146
11	Culemborg	46	37	Naarden	150
12	Den Helder	50	38	Ravenstein	154
13	Deventer	54	39	Rhenen	158
14	Doesburg	58	40	Roermond	162
15	Dokkum	62	41	Rotterdam	166
16	Edam	66	42	Scheveningen	170
17	Gent	70	43	Sloten	174
18	Goedereede	74	44	Tholen	178
19	Griendtsveen	78	45	Vianen	182
20	Haastrecht	82	46	Vlieland	186
21	Harderwijk	86	47	Vught	190
22	Hatterm	90	48	Weesp	194
23	Hemmen	94	49	Willemstad	198
24	Huisduinen	98	50	Winsum	202
25	IJsselstein	102	51	Workum	206
26	Kanne	106	52	Zoutkamp	210

Van de Maas tot het Winsumerdiep

Jaren geleden besloot ik dat ‘nooit meer een saaie zondag’ mijn levensmotto zou worden. Na de eerste en tweede uitgave van mijn boek *52 zondagen wandelen & lunchen*, mocht ik weer op pad voor een derde uitgave, dit keer naar 52 dorpen en steden aan het water die niet alleen op zondag, maar elke dag van de week een bezoek waard zijn.

Dit was niet zo'n moeilijke opdracht, want in Nederland en België zijn er zoveel waterrijke plekken te vinden. Het meeste water vind je uiteraard bij de Noordzee en rond het IJsselmeer, maar ik vond ook de mooiste dorpen en steden langs bekende en minder bekende rivieren.

Het werden 48 plaatsen in Nederland en 4 in België, weer zo goed mogelijk verdeeld over de provincies. De wandeling begint altijd met een tip waar je het beste kunt parkeren, maar ik heb nu ook aangegeven hoe je met de trein of met de bus naar je bestemming kunt reizen. Daarnaast ben ik op zoek gegaan naar een fijn hotel of B&B, zodat je er eventueel een meerdaagse trip van kunt maken.

Ook voor deze reisgids reed ik talloze kilometers – dit keer niet alleen met de auto maar ook met de trein – en ik heb ervan genoten! Ik hoop dat je het net als ik heerlijk vindt om een wandeling te maken in de buurt van water, een mooi museum te bezoeken, jezelf te verwennen met een lunch en als toetje te overnachten in een hotel of B&B.

Maak er een mooie wandeltrip van!
Ellie

★ De meeste **wandelingen** in dit boek zijn **niet langer dan 5 kilometer**. Alleen in de grotere steden zijn de routes soms 1 of 2 kilometer langer. We hebben ons uiterste best gedaan om overal de **actuele openingstijden** te vermelden, maar kijk voor de zekerheid altijd even op de betreffende website.

5 km dag #1

Alkmaar

aan het Noordhollands Kanaal

Alkmaar is veel meer dan alleen de kaasmarkt. Het is een genot om deze stad met al zijn grachten en talloze historische gevels te ontdekken. Veel huizen die rijksmonument zijn hebben een ANWB-informatiebord naast de voordeur, zodat je zelf kunt lezen wat de geschiedenis van het pand is. De stad heeft ook een prachtig museum met een grote collectie schilderijen van de Bergense School. Uiteraard mag een bezoek aan het Hollands Kaasmuseum niet ontbreken.

Parkeer je auto in parkeergarage Schelphoek aan de Korte Vondelstraat 4. **Openbaar vervoer:** vanaf station Alkmaar is het ongeveer 10 minuten lopen naar het Stedelijk Museum.

- Loop de parkeergarage uit, steek de Bierkade over en ga rechtdoor naar de Oudegracht. Op nummer 45 staat het Wildemanshofje, in 1714 voor bejaarde weduwen gesticht door Gerrit Florisz. Wildeman. Boven de ingang zie je een stenen beeld van een 'wildeman', de binnentuin is heel romantisch met rozenperkjies en buxushaagjes. Helemaal aan het einde van de Oudegracht vind je op de hoek van de Ritsevoort het hofje Van Splinter. Achter de voordeur is een overdekt straatje met deuren van acht huisjes. De tuin werd vroeger als bleekveld gebruikt. Ga hier rechtsaf de Koorstraat in naar de middeleeuwse **Grote of Sint-Laurenskerk** ①, in de zomermaanden kun je de kerk bezichtigen. Genieten van koffie met huisgemaakte appeltaart of cheesecake kan bij **Stadscaffee Laurens** ②, dat in een voormalig politiebureau zit. De mooie brasserie heeft ook een groot terras aan het Kerkplein. Ga hierna op bezoek bij het **Stedelijk Museum Alkmaar** ③. Het museum bezit een omvangrijke collectie moderne Nederlandse kunst uit de periode 1900-1955. In deze collectie bevinden zich ruim 280 schilderijen die zijn gemaakt door kunstenaars die in en rond Bergen woonden en werkten, zoals Leo Gestel, Piet Wiegman en Charley Toorop. Ga langs grand café Klunder rechtdoor naar de Gedempte Nieuwesloot. Bijna aan het einde vind je restaurant **De Heeren van Sonoy** ④, ooit het woonhuis van gouverneur Diederick van Sonoy, luitenant in het leger van Willem van Oranje. In de fraaie binnentuin van het eeuwenoude hofje kun je met mooi weer genieten van een lunch. Wil je een *private dining*, dan kan dat boven in de toren, maar je moet er wel iets voor over hebben: er is geen lift. Wandel hierna via de Magdalenenstraat naar het Waagplein met de beroemde **kaasmarkt** ⑤. In het 14e-eeuwse Waaggebouw werd in 1582 voor het eerst kaas gewogen. Neem ook een kijkje in het **Hollands Kaasmuseum** ⑥. 's Zomers is het

Waagplein één groot terras. Ga vanaf het Waagplein rechts langs het water de Mient op en ga linksaf de brede Gewelfde Stenenbrug over en langs restaurant De Buren en de Vismarkt de Verdronkenoord in. Steek de brug over naar de andere kant van de Verdronkenoord. Op nummer 45 is de Vigilantie, een 17e-eeuws pakhuis met een uitbundig versierde gevel. Aan het einde van de Verdronkenoord kom je bij het Accijnstorentje uit 1622 van de havenmeester. Ga hier linksaf de Bierkade op en loop door naar het Victoriepark. In een voormalig ijkkantoor uit 1877 vind je restaurant **De Eendracht** 7 met een serre met uitzicht op het park. Geniet hier nog een beetje na van de wandeling met een diner; de vis komt van Schmidt Zeevis en de kazen zijn van boerderij Lindenhoff.

8 Blijf tot slot overnachten bij boutiquehotel **Luttik** 8 in de Appelsteeg. In dit bijzondere pand kun je logeren in een van de zes ruime hotelkamers, die uitkijken over de gracht, de kaasmarkt of de daken van de binnenstad. Er is ook een koffiebar en een speciale Luttik-conceptstore. Hier verkopen ze alles wat er hangt of te zien is in de hotelkamers en de koffiebar, van de lampen en het servies tot en met het meubilair.

Adressen wandelroute Alkmaar

- 1 Grote Sint-Laurenskerk**, Koorstraat 2, grotekerk-alkmaar.nl, open voor bezichtiging eind mrt-mei za & do-vr, jun-begin sep za-ma & wo-vr 11.00-17.00 uur
- 2 Stadskaffee Laurens**, Kerkplein 9, stadskaffee-laurens.nl, open za vanaf 8.30 uur, zo vanaf 9.00 uur, wo-vr vanaf 8.30 uur
- 3 Stedelijk Museum Alkmaar**, Canadaplein 1, stedelijkmuseumalkmaar.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur
- 4 De Heeren van Sonoy**, Hof van Sonoy 1, heerenvansonoy.nl, open dagelijks vanaf 11.00 uur
- 5 Kaasmarkt**, Waagplein, kaasmarkt.nl, kaas- en ambachtsmarkt apr-sep vr 10.00-13.00 uur, jul-aug ook di 19.00-21.00 uur
- 6 Hollands Kaasmuseum**, Waagplein 2, kaasmuseum.nl, open za 10.00-16.00 uur, zo 13.00-16.00 uur, ma-vr 10.00-16.00 uur
- 7 De Eendracht in 't IJkgebouw**, Alckmariapad 2, deendracht-alkmaar.nl, open za-zo vanaf 9.00 uur, ma-vr vanaf 8.00 uur
- 8 Luttik**, Appelsteeg 1, luttikalkmaar.com

★ tip Bekijk Alkmaar ook eens vanaf het water en maak een **rondvaart** door de grachten. → Opstapplaats aan de Mient, vlak bij het Waagplein, rondvaartalkmaar.nl

4,5 km dag #2

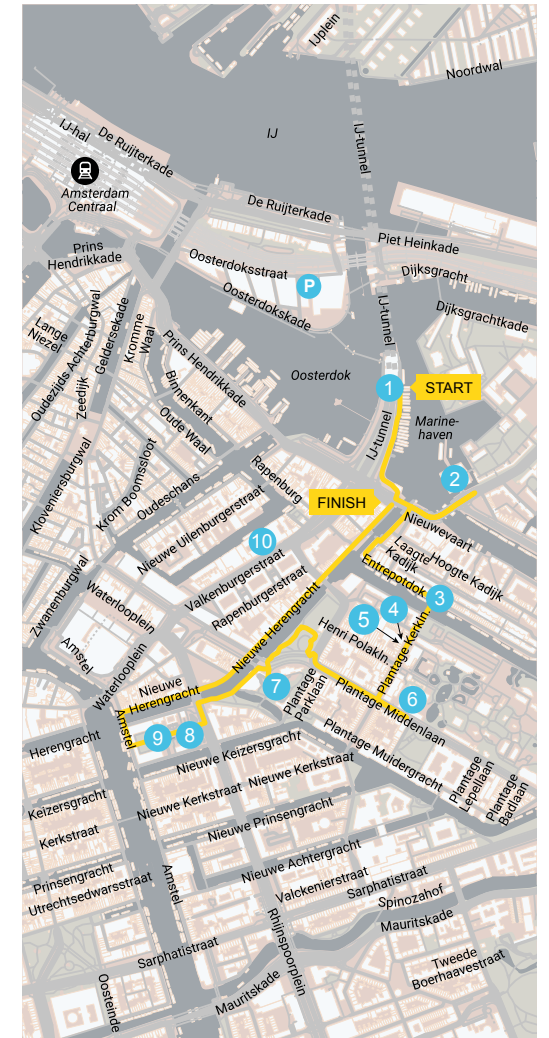
Amsterdam

aan het IJ

Deze wandeling neemt je vanaf het IJ mee naar een van de mooiste plekken van Amsterdam: de groene Plantagebuurt in het oostelijke deel van het centrum. In de 17e en 18e eeuw was de Plantage een oase van rust voor vooral de rijke Amsterdammer. In die dagen ging je ernaartoe om wat te wandelen, met als speciaal uitje de Hortus Botanicus. Tegenwoordig is het nog steeds een rustige wijk, met sfeervolle restaurants, parken en historische bezienswaardigheden.

Parkeer je auto in de parkeergarage Q-Park Amsterdam Centraal aan de Prins Hendrikkade 20a. **Openbaar vervoer:** ga vanaf het Centraal Station linksaf de Prins Hendrikkade op en wandel in ongeveer 15 minuten naar NEMO.

→ De wandeling begint bij het **NEMO Science Museum 1**. Even verder vind je het **Scheepvaartmuseum 2**, dat gehuisvest is in een statig gebouw uit 1656 dat werd ontworpen als pakhuis voor de Admiraliteit van Amsterdam. Het VOC-schip Amsterdam – een kopie van de originele Amsterdam uit 1749 – ligt aangemeerd aan de steiger van het museum. Steek vanaf het Scheepvaartmuseum de weg over en ga rechtdoor naar het gebouw van het Entrepotdok. Wandel onder de poort door en ga linksaf het Entrepotdok op. Aan deze gracht staan 84 monumentale pakhuizen, gebouwd tussen 1708 en 1829 en genoemd naar Nederlandse en Belgische steden. Op nummer 36 zit restaurant **Bloem 3** met op de menukaart voornamelijk biologische gerechten. Steek hier de geel-rood-blauwe Nijlpaardenbrug over en ga rechtdoor de Plantage Kerklaan in. Op nummer 61 vind je het Planciusgebouw uit 1876 met rechts de entree naar het **Verzetsmuseum 4** en ernaast restaurant **Plancius 5**. Schuin tegenover Plancius zie je de entree van Artis met goudkleurige adelaars en aan weerszijden kiosken uit 1854. Na 75 jaar werd in mei 2022 het **Groote Museum van Artis 6** heropend. Het gebouw uit 1855 – destijds een van de modernste gebouwen in Amsterdam – is volledig vernieuwd en gerestaureerd. De originele vlindertrap is teruggebracht in oude staat en elke vitrinedeur is teruggeplaatst op zijn oorspronkelijke plek. Ga bij café Koosje rechtsaf de Plantage Middenlaan in langs de voormalige Hollandse Schouwburg, nu een herdenkingsplaats voor de Amsterdamse Joden die tijdens de oorlog van hieruit naar Westerbork werden weggevoerd. Loop verder naar het Wertheimpark, een geschenk van Napoleon en het oudste park in Amsterdam. Bekijk het Auschwitzmonument uit 1977 van Jan Wolkers, dat is opgebouwd uit gebroken spiegels boven een urn met de as van

slachtoffers die zijn omgekomen in het concentratiekamp. Wandel het park weer uit en steek over naar de entree van de **Hortus Botanicus** 7, opgericht in 1638 en een van de oudste botanische tuinen ter wereld. Vroeger groeiden er planten die door schepen van de VOC uit verre landen werden meegebracht. Het **Hortuscafé** is alleen toegankelijk met een entreebewijs. Wandel na afloop langs de grote plantenkas aan de Nieuwe Herengracht, steek de Weesperstraat over en ga rechtdoor via de stenen trap naar beneden naar de Hoftuin, die vrij toegankelijk is.

Dignita 8 serveert plaatselijk biologisch eten en heeft ook een terras aan de achterzijde. Wandel de Hoftuin weer uit naar museum **De Hermitage** 9 en ga via de entree naar de binnentuin, elke zaterdag wordt hier van half 10 tot half 5 een biologische markt gehouden. Ga hierna rechtsaf de Amstel op, steek de ophaalbrug over en ga rechtsaf de Nieuwe Herengracht op. Je komt nu bij het Jonas Daniël Meijerplein met het standbeeld van de Dokwerker ter nagedachtenis aan de Februaristaking van 1941. Loop de Nieuwe Herengracht helemaal uit totdat je weer bij het Scheepvaartmuseum komt. Tip voor een overnachting is het moderne **Monet Garden Hotel** 10, een luxueus boetiekhôtel met 105 kamers, een restaurant, bar en een fitnesscentrum.

Adressen wandelroute Amsterdam

- 1 **NEMO Science Museum**, Oosterdok 2, nemosciencemuseum.nl, open za-zo & di-vr 10.00-17.30 uur (soms ook op maandag, zie website)
- 2 **Scheepvaartmuseum**, Kattenburgerplein 1, hetscheepvaartmuseum.nl, open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur
- 3 **Bloem**, Entrepotdok 36, bloem36.nl, open za 11.00-22.00 uur, zo 11.00-17.00 uur, di-vr 11.00-22.00 uur
- 4 **Verzetsmuseum**, Plantage Kerklaan 61, verzetsmuseum.org, open za-zo 11.00-17.00 uur, ma-vr 10.00-17.00 uur
- 5 **Plancius**, Plantage Kerklaan 61, planciusgroot.nl, open dagelijks 10.00-22.00 uur
- 6 **Artis Groote Museum**, Artisplein, grootemuseum.nl, open za-wo 10.00-18.00 uur, do 10.00-22.00 uur, vr 10.00-18.00 uur
- 7 **Hortus Botanicus** en **Hortuscafé** (Oranjerie), Plantage Middenlaan 2A, dehortus.nl, open dagelijks 10.00-17.00 uur
- 8 **Dignita, Hoftuin**, Nieuwe Herengracht 18a, eatwelldogood.nl/dignita-hoftuin, open dagelijks 9.00-17.00 uur
- 9 **De Hermitage**, Amstel 51, hermitage.nl, open dagelijks 10.00-17.00 uur
- 10 **Monet Garden Hotel**, Valkenburgerstraat 76, monetgardenhotelamsterdam.com

★ tip Bij een bezoek aan Amsterdam hoort natuurlijk ook een tocht door de grachten met een rondvaartboot. Dat kan met **Flagship Amsterdam Canal Cruise Boat Tours**.
→ Opstapplaats bij het Centraal Station, Prins Hendrikkade 33a, flagshipamsterdam.com

Antwerpen aan de Schelde

Het Eilandje is de schippersbuurt en het oudste havengebied van Antwerpen. In deze maritieme wijk vind je de oudste dokken van de stad, namelijk het Willemdok en het Bonapartedok, beide gebouwd in opdracht van Napoleon tussen 1811 en 1813. Tegenwoordig is het Eilandje een van de hipste wijken van de stad met talloze restaurants en terrassen aan het water. Begin hier met een bezoek aan twee hypermoderne musea, wandel langs monumentale pakhuizen en hangars en eindig met een boottocht.

Parkeer de auto op het (betaalde) parkeerterrein naast de Waagnatie aan de Rijnkaai 150. **Openbaar vervoer:** neem vanaf Centraal Station tramlijn 1, halte Opera aan de Frankrijklei, en stap uit bij halte Noorderplaats. Tramkaartjes zijn online te koop via de app van De Lijn.

- Wandel vanaf de parkeerplaats naar het **Red Star Line Museum 1**, gevestigd in de oude gebouwen van de Red Star Line-rederij aan de Scheldekaaien. Dit museum laat de verhalen herleven van passagiers die in het begin van de 20e eeuw met de Red Star Line naar Amerika emigreerden. Ook kom je er meer te weten over de geschiedenis van de rederij, het leven van het personeel aan boord en de scheepsagenten. In de collectie vind je onder andere scheepsmodellen, affiches uit de belle époque en prentbriefkaarten. Wandel hierna links de Rijnkaai op langs het bronzen beeld van de Landverhuizer. Dit beeld is een hulde aan de bijna 1 miljoen Joden die vanuit Antwerpen met de Red Star Line vertrokken naar Amerika en Canada. Ga hier linksaf de Amsterdamstraat in en even verder rechtsaf de Nassastraat in. Op de hoek zit boetiekhotel **U Eat & Sleep 2** met vijftien kamers. Het terras van de moderne brasserie kijkt uit op het **Museum aan de Stroom (MAS) 3**. Steek de Nassaubrug over naar dit roodbruine gebouw; vanaf de tiende verdieping heb je een prachtig uitzicht over de Schelde en de stad. De museumzalen met een collectie van ruim 500.000 stukken zijn alleen te bezichtigen na het kopen van een ticket. Op de begane grond kun je wat eten of drinken bij brasserie **Storm 4**. Ga na het museumbezoek langs de kade van het Willemsdok en loop linksaf de Godefriduskaai op. Op de hoek van de jachthaven ligt de notarisboot Rien Elisabeth uit 1918. Reserveer hier een **rondvaart 5** van ongeveer twee uur met 'bubbles on board'. Op nummer 30 van de Godefriduskaai vind je het monumentale Felixpakhuis, gebouwd in 1858. Het heeft een doorgang naar de Oudeleeuwenrui. Links zit bakkerij **Bakboord 6** met desembrood en Scandinavische zoetigheden. Wandel de Godefriduskaai helemaal

uit langs de jachthaven en ga linksaf. Achter het standbeeld van Augustine Pautre zie je het Koninklijke Entrepot met 88 ruime appartementen en 5.000 m² kantoren, ontworpen door de Duitse architect Hans Kollhof in 1999. Ga linksaf de Napoleonkaai op en bekijk het uitkijktorentje met het bronzen beeld van Jan Cornelis van Rijswijk (1853-1906), advocaat, politicus en burgemeester van Antwerpen. Ga hier rechtsaf het Verbindingsdok op totdat je bij de Londenbrug komt. Vanaf de brug zie je in de verte het imposante Havenhuis. Deze voormalige brandweerkazerne kreeg van de Brits-Irakese architecte Zaha Hadid (1950-2016) een opvallende bovenbouw in de vorm van een diamant, die verwijst naar de Antwerpse diamanthandel. Steek de Londenbrug over en drink een Antwerps biertje bij café 't Licht der Dokken 7. Loop hierna de Amsterdamstraat helemaal uit totdat je weer bij de parkeerplaats ben. Tot slot nog een tip voor een wel heel bijzonder overnachtingsadres. **Feek Suites Boutique B&B** 8 zit in een markant gebouw uit 1898 aan de Oudeleeuwenrui, dat vroeger diende als ambtswoning en kantoor van de opperhavenmeester. Binnen zijn vier luxe suites met whirlpool of jacuzzi, de *family suite* heeft ook nog een eigen sauna.

★ tip Boek een rondleiding in het spectaculaire **Havenhuis**, dat ook binnenin fascineert door zijn architectuur en mooie uitzichten.
→ [Zaha Hadidplein 1, experienceantwerp.be/nl/aanbod/activiteiten/haven/havenhuis-inkijk-in-het-havenhuis-individueel/](https://www.experienceantwerp.be/nl/aanbod/activiteiten/haven/havenhuis-inkijk-in-het-havenhuis-individueel/)

Adressen wandelroute Antwerpen

- 1 **Red Star Line Museum**, Montevideostraat 3, [redstarline.be](https://www.redstarline.be), open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur
- 2 **U Eat & Sleep**, Nassaustraat 42, [u-eatsleep.be](https://www.u-eatsleep.be)
- 3 **Museum aan de Stroom (MAS)**, Hanzestedenplaats 1, [mas.be](https://www.mas.be), open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur
- 4 **Storm**, Hanzestedenplaats 5, [cafe-storm.com](https://www.cafe-storm.com), open za-zo vanaf 10.00 uur, ma-vr vanaf 11.00 uur
- 5 **Rondvaartboot**, vertrek en aankomst bij de steiger bij het MAS/Nassaubrug, Hanzestedenplaats 1, [rondvaarteneilandje.be](https://www.rondvaarteneilandje.be)
- 6 **Bakboord**, Godefriduskaai 30, [felixpakhuis.nu/bakkerij](https://www.felixpakhuis.nu/bakkerij), open za 9.00-15.00 uur, wo-vr 8.00-15.00 uur
- 7 **'t Licht der Dokken**, Verbindingsdok-Westkaai 2, [lichtderdokken.be](https://www.lichtderdokken.be)
- 8 **Feek Suites Boutique B&B**, Oudeleeuwenrui 23, [feeksuites.com](https://www.feeksuites.com)

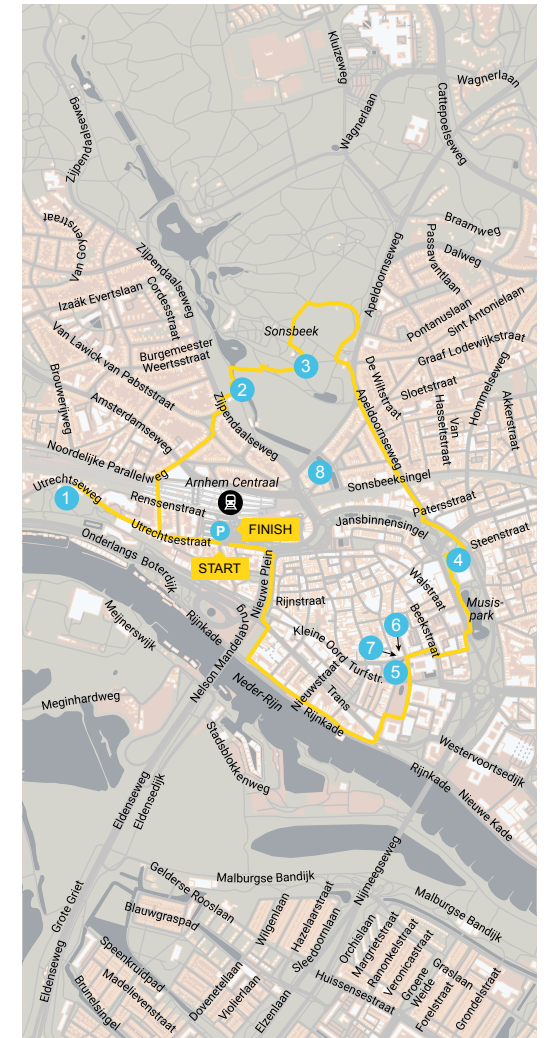
8,5 km dag #4

Arnhem aan de Rijn

Deze wandeling – met hier en daar wat hoogteverschillen – neemt je mee door de mooiste wijken van Arnhem. Het begint met een bezoek aan Museum Arnhem. Het prachtige pand uit 1873, gebouwd als herensociëteit, is na een renovatie en uitbreiding sinds 2022 weer open voor publiek. Hierna gaat de route naar het fraaie Sonsbeekpark, een ruim 250 jaar oud landgoed midden in de stad. Tussen al het groen vind je hier vijvers met een waterval, een grote fontein, beelden en een hertenkamp.

Parkeer je auto in parkeergarage Centraal aan de Willemstunnel 1. **Openbaar vervoer:** reis met de trein naar station Arnhem Centraal.

→ Loop het station of de parkeergarage uit en ga rechtsaf de Utrechtsestraat in. Onderweg zie je links het monument De vrouw in oorlogstijd, dat herinnert aan alle vrouwen die een belangrijke rol hebben gespeeld in het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Even verder kom je bij **Museum Arnhem 1**. In de monumentale koepel uit 1873 zit Café Pierre, vernoemd naar Pierre Janssen, die van 1969 tot 1982 de directeur van het museum was. De nieuwe museumvleugel ligt 15 meter hoog boven de stuwwal en vanuit de ramen aan de achterzijde heb je een prachtig uitzicht over de Rijn. In de tuin kun je onder andere het beeld Warrior with shield van Henry Moore en het 3,5 meter hoge beeld Zonnevriend van de Keniase Monika Dahlberg bewonderen. Steek na het museumbezoek de Utrechtseweg over en ga rechtsaf en even verder linksaf de Brugstraat in. Wandel verder over de brug over het spoor en ga dan rechtsaf de Bovenbrugstraat in. Ga rechtdoor de Pels Rijckenstraat in en loop via het Burgemeestersplein met een borstbeeld van de actrice Audrey Hepburn naar het Sonsbeekpark. Je komt als eerste bij de Begijnenmolen uit 1404, waar tegenwoordig het **Nederlands Watermuseum 2** in zit. Kijk aan de achterzijde van het museum even naar het waterrad waarmee een flinke stroom water wordt geschept. Volg daarna het wandelpad en ga rechtdoor over de boogbrug naar het standbeeld van de natuurkundige Hendrik Antoon Lorentz (1853-1928). Volg het pad naar de witte **Stadsvilla Sonsbeek 3**; het grand café heeft een groot terras met uitzicht over het park. Wandel langs het hertenkamp, verlaat het park via de hoofdingang en ga rechtsaf de Apeldoornsestraat in. Loop onder het spoor door naar de Velperbuitensingel en steek bij het Rembrandt Theater over, door het parkje naar Muis Sacrum met café-restaurant **Jans' 4**. Dit is dé hotspot van Arnhem, mooi ingericht met een zwart-witte mozaïekvloer en velours stoelen.

Wandel verder door het Musispark en volg het pad aan de rechterkant van de vijver. Steek voorbij de schouwburg de Eusebiusbinnensingel over, ga even verder rechtsaf de Damstraat in en ga rechtdoor langs de moderne vleugel van het stadhuis. Het oude stadhuis is sinds 1830 gevestigd in het 16e-eeuwse woonhuis van de Gelderse veldheer Maarten van Rossem. Ernaast staat de imposante 16e-eeuwse **Eusebiuskerk** 5. Stap in de panoramalift naar de 73 meter hoge toren, vanaf de glazen balkons heb je het allermooiste vergezicht tot in Duitsland. Vlakbij vind je brasserie **Dudok** 6 in een pand van de vroegere Van Ranzow's Bank, met ernaast grand café **Arnhems Meisje** 7. Loop om de kerk heen en ga via de achterzijde naar de Markt met op de hoek de voormalige stadswaag uit 1768. Verlaat de Markt via de Sabelspoort, de enige overgebleven stadspoort van Arnhem. Je komt nu op de Rijnkade met talloze terrassen die uitkijken over de rivier. Ga hier rechtsaf en loop de Rijnkade helemaal uit. Bij het witte pand op nummer 2 ga je rechtsaf, steek het Roermondsplein over naar het station of de parkeergarage. Of blijf nog een dagje extra en overnacht in **Hotel Molendal** 8, een jugendstilgebouw uit 1903 vlak bij het Sonsbeekpark.

★ tip Breng een bezoek aan het **Nederlands Openlucht-museum**. In het 44 hectare grote museumpark zijn maar liefst honderd historische gebouwen, boerderijen en molens, die je allemaal ook vanbinnen kunt bekijken.
→ Schelmseweg 89, Arnhem, openluchtmuseum.nl, open dagelijks 10.00-17.00 uur, in de winterperiode aangepaste openingstijden, zie website.

Adressen wandelroute Arnhem

- 1 **Museum Arnhem**, Utrechtseweg 87, museumarnhem.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur. De beeldentuin en Café Pierre zijn tijdens openingstijden vrij toegankelijk
- 2 **Nederlands Watermuseum**, Zijpendaalseweg 26-28, watermuseum.nl, open dagelijks 10.00-17.00 uur
- 3 **Stadsvilla Sonsbeek**, Tellegenlaan 3 & 4, stadsvillasonsebek.nl, open za 10.00-22.00 uur, zo 10.00-18.00 uur, ma 11.00-17.00, di-vr 11.00-22.00 uur
- 4 **Jans'**, Velperbuitensingel 25, jans-arnhem.nl, open za-zo & di-vr 11.00-23.00
- 5 **Eusebiuskerk**, Kerkplein 1, eusebius.nl, open voor bezichtiging dagelijks 10.00-17.00 uur
- 6 **Dudok**, Koningstraat 40, dudok.nl/arnhem, open za 9.00-23.00 uur, zo 11.00-20.00 uur, ma-wo 11.00-23.00 uur, vr 9.00-23.00 uur
- 7 **Arnhems Meisje**, Broerenstraat 41, arnhemsmeisje.com, open za 9.00-22.00 uur, zo 11.00-18.00 uur, di-wo 11.00-21.00 uur, vr 9.00-22.00 uur
- 8 **Hotel Molendal**, Cronjéstraat 15, hotel-molendal.nl

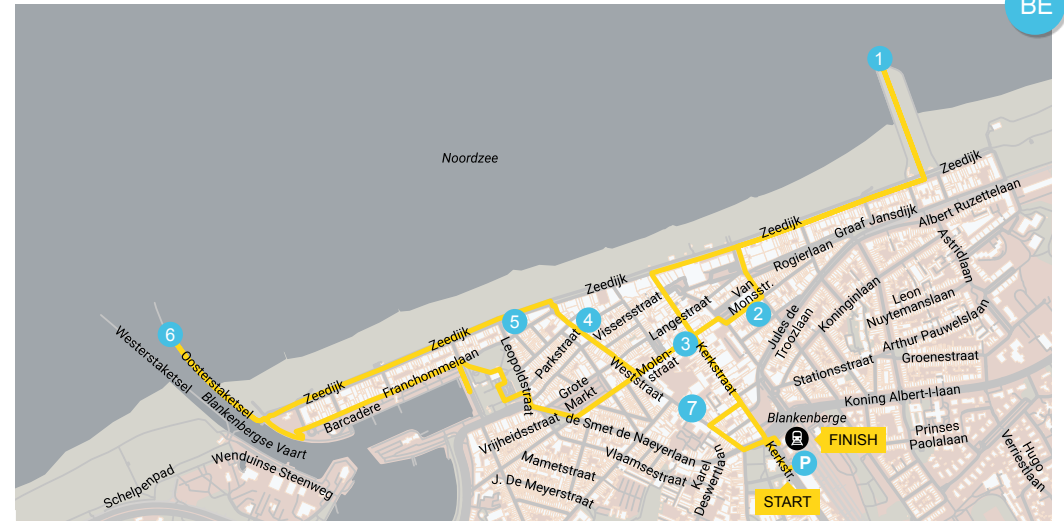

5 km dag #5

Blankenberge

aan de Noordzee

Blankenberge, met ruim 750 jaar stadsrechten, is een bezoek meer dan waard. Het voormalige vissersstadje werd eind 19e eeuw ontdekt door de Europese adel en groeide uit tot een mondaine badplaats met chique hotels en luxueuze badhuizen. In deze mooiste en meest welvarende periode, de belle époque, werden prachtige villa's en hotels gebouwd. En hoewel Blankenberge erg geleden heeft onder twee wereldoorlogen, zijn veel gebouwen uit deze tijd bewaard gebleven. De oude vissershaven is inmiddels een moderne jachthaven.

Parkeer je auto in Parking Indigo Blankenberge Centrum, Kerkstraat 122. **Openbaar vervoer:** neem de trein of ga met de Kusttram tussen Knokke en De Panne naar station Blankenberge.

- Steek vanuit de parkeergarage of het station de weg over en ga rechtdoor de Kerkstraat in. Op nummer 41 bevindt zich het voormalige 17e-eeuwse stadhuis, tegenwoordig een galerie. Aan het einde van de straat kom je bij de Leeuwentrap, gebouwd in 1899 en een beschermd monument. Ga omhoog en rechtsaf de Zeedijk op, je vindt hier talloze terrassen en strandpaviljoens. Het glazen casino werd in 1934 gebouwd in art-decostijl. Neem daarna een kijkje bij de betonnen pier uit 1933 met **Brasserie Pier 1**. De oorspronkelijke pier uit 1894 werd twintig jaar later tijdens de Eerste Wereldoorlog in brand gestoken. De huidige pier zal er na de renovatie uitzien zoals in het interbellum. Loop even terug naar restaurant Bel Air op nummer 154 en ga hier via de Charliërhelling rechtdoor naar de Malecotstraat. Ga voorbij de Sint-Rochuskerk rechtsaf de Elisabethstraat in naar het **Belle Époque Centrum 2**, gevestigd in drie belle-époquevilla's uit 1894. Bewaar een bezoek nog even voor het einde van de wandeling. Loop langs de kerk rechtdoor naar de Molenstraat. Restaurant **'t Koetshuis 3** zit in een oud herenhuis uit het midden van de 19e eeuw. Ga aan het einde van de Molenstraat rechtsaf de Weststraat in. Deze buurt werd tot 1900 bijna uitsluitend door vissers bewoond. Ga bij nummer 24 rechtsaf naar het **Huisje van Majutte 4**, een vissershuisje uit 1775. Wandel weer terug naar de Weststraat en ga de stenen trappen omhoog naar de Zeedijk en ga linksaf. De moderne tearoom **Silversand 5** heeft nostalgische foto's aan de wand. Wandel de Zeedijk uit naar de vuurtoren, gebouwd tussen 1950 en 1954; bij het monument voor de zeelieden kun je via een trap naar beneden om een wandeling te maken over het staketsel, een houten pier. Aan het einde ervan vind je **Brasserie Oosterstaketsel 6**. Vervolg de wandeling over de promenade aan de Franchommelaan langs de jachthaven. Op de kop

van de haven staat een zogenaamde Paravang. Dit windscherm uit de belle-époqueperiode heeft de vorm van een sierlijke overdekte lange bank en oogt een beetje oosters. Wandel door het Leopoldparkje met midgetgolf-, jeu de boules- en tennisbanen en een brasserie, Chalet Leopold. Ga linksaf de Grote Markt op en bij supermarkt Delhaize de Generaal Lemanstraat in, deze gaat over in de Molenstraat. Ga rechtdoor naar het Belle Epoque Centrum; de kamers van deze nostalgische villa's zijn prachtig ingericht met origineel behang, meubels en plafonds. In de filmzaal wordt een film uit de belle-époquetijd gedraaid. Wanneer je de wenteltrap helemaal omhoog gaat, kom je op het dakterras met een halfronde mozaïekbank, gemaakt van tegels uit Blankenbergse villa's van dit tijdperk. Loop hierna rechtsaf de Malecotstraat in en weer rechtsaf de Descampsstraat in. Let even op de overvloedig gedecoreerde loggia van Villa Olga op nummer 22. Ga bij de bibliotheek, gebouwd in 1882 als middelbare school, linksaf en ga rechtdoor totdat je weer bij het station aankomt. Wil je graag overnachten in de sfeer van de belle époque? In de Weststraat, op nummer 92, vind je B&B **Villa d'Hondt** 7, een door Erfgoed Vlaanderen beschermd woonhuis. De eigenares heeft de gastenkamers, waaronder een junior suite en een suite, zeer smaakvol ingericht.

★ tip Maak een ritje met de **Kustram** naar een andere badplaats aan de Vlaamse kust, zie dekustram.be

Adressen wandelroute Blankenberge

- 1 **Brasserie Pier**, Zeedijk 261, belgiumpier.be, open za-zo & wo-vr 11.00-22.00 uur
- 2 **Belle Epoque Centrum**, Elisabethstraat 24, belleepoquecentrum.be, open za-zo & di-vr 14.00-17.00 uur
- 3 **'t Koetshuis**, Molenstraat 19, facebook.com/koetshuisblankenberge, open za-di & vr 9.00-18.30 uur
- 4 **Huisje van Majutte**, Breydelstraat 10, majutte.be, open hoogseizoen za-zo & wo-vr 11.00-18.00 uur, laagseizoen za-zo 11.00-18.00 uur, wo-vr 14.00-18.00 uur
- 5 **Silversand**, Zeedijk 90, silversand.be, open za-zo 11.30-19.00/20.00, ma-wo & vr 11.30-18.00/19.00, jul en aug dagelijks 11.30-20.00
- 6 **Brasserie Oosterstaketsel**, oosterstaketsel.be, open za 12.00-15.00 & 18.00-20.00 uur, zo-ma 12.00-14.30 uur, vr 12.00-15.00 & 18.00-20.00 uur
- 7 **Villa d'Hondt**, Weststraat 92, villadhondt.com

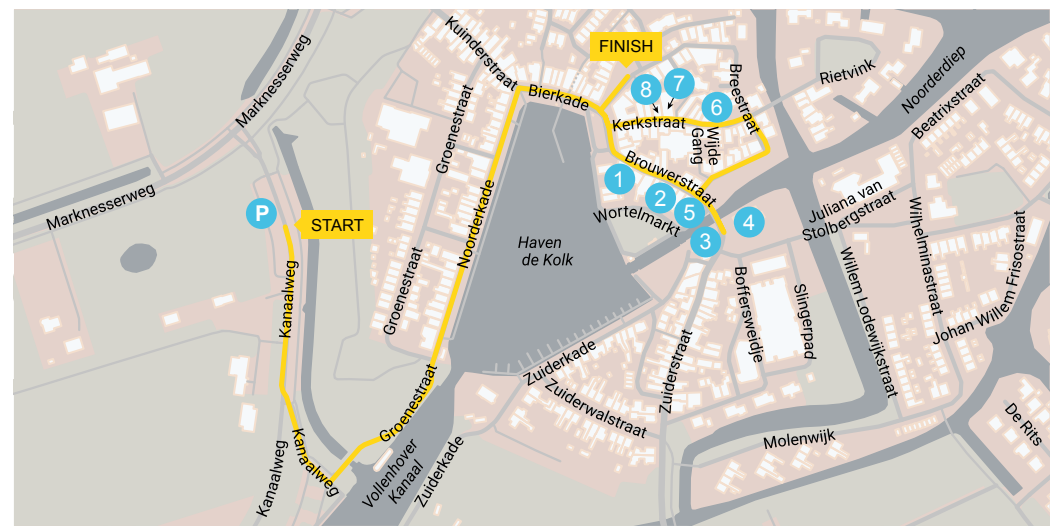

3 km dag #6

Blokzijl

aan het Vollenhovermeer

Het voormalige Zuiderzeestadje dat in 1672 van stadhouder prins Willem III stadsrechten kreeg, inclusief een eigen vlag en wapen, heeft een rijke historie. Blokzijl telt maar liefst 58 rijksmonumenten, waarvan de meeste aan de Noorderkade, de Bierkade en in de Kerkstraat staan, en je komt er allemaal langs. Maar het stadje heeft meer te bieden, zoals gezellige restaurants met een terras aan het water, een oude kerk en een museum. Je vindt er ook een sterrenrestaurant en mooie adressen om te overnachten.

Parkeer je auto op een groot parkeerterrein langs de Kanaalweg, op de hoek met de Marknesserweg. Volg de borden 'Blokzijl P'. **Openbaar vervoer:** neem bus 75 vanaf station Steenwijk.

- Wandel vanaf het parkeerterrein via het smalle voetpad langs het water en de sluis naar het centrum van Blokzijl. Ga rechtdoor de Noorderkade op langs de Havenkolk, de mooiste plek van het stadje. Waar vroeger de VOC-schepen afmeerden is nu een passantenhaven met plezierboten. Ga rechtsaf de Bierkade op met 17e- en 18-eeuwse huizen met hals-, klok- en trapegevels gerestaureerd door Vereniging Hendrick de Keyser. Begin met een kop koffie bij het prachtige grand café **Prins Mauritshuis** 1, dat is gevestigd in een voormalig weeshuis uit 1873 en een havenwoning uit 1913. Het terras aan de voorkant kijkt uit over het water van de Havenkolk, ook aan de achterzijde is een terras aan het water. In de winter zit je heerlijk in de verwarmde serre. Wandel hierna de Brouwerstraat in naar **Bakkerij Prins** 2 en koop hier de enige echte Blokzijler Brok, gemaakt naar geheim recept. Deze vierkante platte koek houdt het midden tussen een kruidkoek en speculaas. De bakkerij werkt met een zelfbedieningssysteem waarbij je ook kunt afrekenen via een pinapparaat. Neem vervolgens een kijkje in de 17e-eeuwse Grote Kerk van Blokzijl, gebouwd in 1609, met een preekstoel uit 1663 en een model van het beroemde schip De Zeven Provinciën uit 1677. Wandel de Brouwerstraat uit en aai het bronzen beeld van Kaatje even over haar bol. Een aai met je linkerhand betekent liefdesgeluk en een aai met je rechterhand voorspoed, maar je mag maar één keer aaien. Steek de brug over de oude sluis over naar café-restaurant **Sluiszicht** 3, met alweer een prachtig uitzicht over het water. Heerlijk om vanaf het terras naar al die bootjes te kijken die door de schutsluis uit 1900 varen. **Hotel Kaatjes Résidence** 4 is gevestigd in een wit pand uit 1860. De zes gastenkamers zien er prachtig uit, de bruidssuite biedt uitzicht op de sluis. Schuin tegenover het hotel, naast sterrenrestaurant **Kaatje bij de Sluis**, zie je de

voormalige sluiswachterswoning B&B **Slapen bij de Sluizzz** 5, dat drie gastenkamers heeft. Ga vanaf de brug rechtsaf de Domineeswal op en linksaf de Kerkstraat in. Ook hier zie je huizen met mooie gevels, gerestaureerd door Vereniging Hendrick de Keyser. Op nummer 17 vind je B&B **Mieke & Co** 6 met twee gastenkamers met openslaande deuren naar de tuin, waar je met mooi weer ook kunt ontbijten. Ook in de Kerkstraat zit restaurant en hotel **Auberge aan het Hof** 7. De vier luxe hotelkamers liggen aan het Hof, tegenover het terras van het restaurant. Tegenover de Auberge is de kerktoeren van de Grote Kerk. Breng tot slot een bezoek aan museum **Het Gildenhuis** 8 waar de geschiedenis van Blokzijl wordt getoond. Er is een oud winkeltje, een hoek met informatie over de matten-schippers en in vitrines liggen oudheidkundige vondsten. Ga aan het einde van de Kerkstraat rechtsaf, neem een kijkje op het Oude Verlaat en geniet nog even op een bankje van het uitzicht op de Havenkolk voordat je weer naar het parkeerterrein gaat.

★ tip Huur bij **Sloepvaren.nl** een elektrische sloep en maak een boottocht in de omgeving.
→ Ophaaladres sloep: camping Tussen de Diepen aan de Duingermeerweg 1a

Adressen wandelroute Blokzijl

- 1 **Prins Mauritshuis**, Brouwerstraat 2, prinsmauritshuis.nl, dagelijks open vanaf 10.00 uur
- 2 **Bakkerij Prins**, Brouwerstraat 14, blokzijlerblok.nl, open za 8.30-20.00 uur, zo 11.00-20.00 uur, ma-vr 8.30-20.00 uur
- 3 **Sluiszicht**, Zuiderstraat 2, sluiszichtblokzijl.nl, za-zo & wo-vr 11.00-22.00 uur
- 4 **Kaatjes Résidence** (hotel) en **Kaatje bij de Sluis** (restaurant), Brouwerstraat 20, kaatje.nl, open za-zo 12.00-16.00 (lunch) en vanaf 18.30 uur (diner), di-vr vanaf 18.30 uur (diner)
- 5 **Slapen bij de Sluizzz**, slapenbijdesluisblokzijl.nl
- 6 **Mieke & Co**, Kerkstraat 17, mieke-enco.nl
- 7 **Auberge aan het Hof**, Kerkstraat 9, aubergeaanhethof.nl, restaurant open voor diner za-ma & wo-vr vanaf 18.00 uur, buiten het seizoen za-ma & vr vanaf 18.00 uur, zie website
- 8 **Het Gildenhuis**, Kerkstraat 7, gildenhuisblokzijl.nl, open mei-okt za en ma-vr 13.30-17.00 uur

4 km dag #7

Bolsward

aan de Leeuwardervaart

Toen Bolsward in 1455 stadsrechten kreeg, was het als Hanzestad al een belangrijk handelscentrum. Dit rijke handelsverleden zie je nog steeds terug in de mooie gevels waar je in de straten en steegjes langs wandelt. Een deel van Bolsward is zelfs een beschermd stadsgezicht. Tijdens je wandeling kom je ook langs twee bijzondere kerken en mooie hofjes. Je begint bij een brasserie waar het maar lastig kiezen is uit alle lekkere taarten.

Parkeer je auto bij het winkelcentrum met de JUMBO-supermarkt aan de Snekerstraat 14. Er zijn twee parkeerterreinen (let op: het ene terrein gaat dicht na de sluitingstijd van de supermarkt). **Openbaar vervoer:** neem bus 90 vanaf station Sneek.

→ Wandel vanaf het parkeerterrein linksaf de Snekerstraat in en ga rechtdoor de brug over. Je komt bij het Broereplein met de 13e-eeuwse **Broerekerk** 1 die hoorde bij het in 1580 afgebroken klooster van de minderbroeders. In 1980 veranderde de kerk in een ruïne door een uitslaande brand. Sinds 2006 heeft de kerk een glazen overkapping. Vóór de Broerekerk staat – 3,3 meter hoog en 2,4 meter breed – de waterspuwende **Vleermuis**, ontworpen door de Belgische kunstenaar Johan Creten voor het Friese kunstproject 11fountains. Loop verder door de Jongemastraat naar het voormalige stadhuis uit 1617, een van de mooiste gebouwen van Friesland. In hetzelfde pand vind je om de hoek de entree van brasserie **Blend** 2, alleen het oude balken plafond en de stenen vloer herinneren nog aan het historische stadhuis. Rechts van het stadhuis is het Cultuurhistorisch Centrum met **Museum De Tiid** 3, bibliotheek en archief. In het museum wandel je door de voormalige raadszaal, de burgemeesterskamer en de Titus Brandsma-zaal met een oude bibliotheek. Neem ook even een kijkje op de zolder op de tweede etage. Loop na het museumbezoek rechtdoor de Marktstraat in en bewonder hier de fraaie gevels. Op het Marktplein zit hotel-restaurant **De Wijnberg** 4 met een prachtige brasserie van zeventig jaar oud waar je 's morgens vroeg al kunt ontbijten. Op de eerste en tweede verdieping zijn 26 hotelkamers. Ga verder langs stadscafé **Het Veerhuys** 5 en ga rechtsaf de Skilwyk in. Links staat een beetje verscholen achter twee bomen de doopsgezinde kerk ofwel de Bolswarder Vermaning, gebouwd in 1784. Ertegenover is het Sint Anthony Gasthuis, een instelling die in de 15e eeuw werd opgericht om ouderen een woonhuis te bieden. Achter het gasthuis zijn twee prachtige hofjes, de ingang vind je wanneer je doorloopt tot aan de Stadsgracht. In het tweede hofje is een grote tuin

met een rode beuk in het midden, een oase van rust. Loop de Skilwyk weer terug en ga linksaf de Nieuwmarkt op langs de hoofdingang van het Sint Anthony Gasthuis. Ga aan het einde linksaf de Grote Dijkakker op langs de Sint-Franciscuskerk uit 1934. Wandel verder langs het water totdat je bij Groot Kerkhof komt met de **Martinikerk** 6 met de forse zadeldaktoeren, gebouwd in 1466. Binnen kun je een van de bekendste en fraaiste kerkorgels van Friesland zien, gebouwd in 1781 door de orgelmaker Albertus Anthoni Hinsz. Er worden regelmatig orgelconcerten gehouden. Ga hierna rechtdoor de Kerkstraat in naar hotel **Het Weeshuis** 7 met veertien luxueuze suites en een gezellige tuin met zitjes. Het weeshuis werd in 1553 gesticht voor twaalf 'schamele' wezen. Achter het gietijzeren hek zie je een ouderwetse fruitboomgaard in de tuin. Het laatste hofje waar je even binnen kunt lopen is het Hendrick Nanneshof, op de hoek van de Kerkstraat en de Broerestraat. Wanneer je rechtdoor loopt kom je weer bij het oude stadhuis. Daar kun je je met een beetje geluk nog inschepen voor een gratis **rondvaart** 8 van 45 minuten met de elektrische boot de Oliekoek. Tijdens deze tocht door de historische grachten van Bolsward hoor je alles over de geschiedenis van de stad.

★ **tip** Berenburg-liefhebbers kunnen bij het **Bezoekerscentrum Sonnema** een rondleiding van anderhalf uur reserveren. Je neemt een kijkje in de bottelarij en de kruidenzolder, na afloop wordt er uiteraard ook geproefd.
→ Stoombootkade 12, sonnema.nl, open ma-vr 9.00-17.00 uur

Adressen wandelroute Bolsward

- 1 **Broerekerk**, Broereplein 10, stichtingmonumentenswf.nl/monumenten/Broerekerk, open za-zo 10.30-18.00 uur, ma-vr 9.00-18.00 uur (in de winter gaat het hek iets eerder dicht)
- 2 **Blend**, Jongemastraat 2, detiid.nl/horeca-en-zaalverhuur, open za 10.00-17.30 uur, zo 11.00-17.30 uur, di-do 10.00-17.30 uur, vr 10.00-21.00 uur
- 3 **Museum De Tijd**, Cultuurhistorisch Centrum, Jongemastraat 2, detiid.nl, open za 10.00-13.00, di-vr 11.00-17.30 uur
- 4 **De Wijnberg**, Marktplein 5, wijnbergbolsward.nl, open za 8.00-0.00 uur, zo 8.00-22.00 uur, ma 8.00-23.00 uur, di-wo 8.00-22.00 uur, do 8.00-23.00 uur, vr 8.00-0.00 uur
- 5 **Het Veerhuys**, Marktplein 6, hetveerhuysbolsward.nl, open za vanaf 10.30 uur, zo 12.00-22.00 uur, di 10.30-23.00 uur, wo-vr vanaf 10.30 uur
- 6 **Martinikerk**, Groot Kerkhof 26, martinikerkbolsward.nl/martinikerk, open mei-aug za 12.00-16.00 uur, ma-vr 10.00-16.00 uur, sep-apr ma-vr 12.00-16.00 uur. Boekenmarkt mei-sep za & ma-vr 13.30-16.30 uur
- 7 **Het Weeshuis**, Kerkstraat 53, hotelhetweeshuis.nl
- 8 **Rondvaartboot**, opstapplaats naast brasserie Blend, bolsward.nl/rondvaart-bolsward, alleen jul-aug ma-vr 14.00 uur

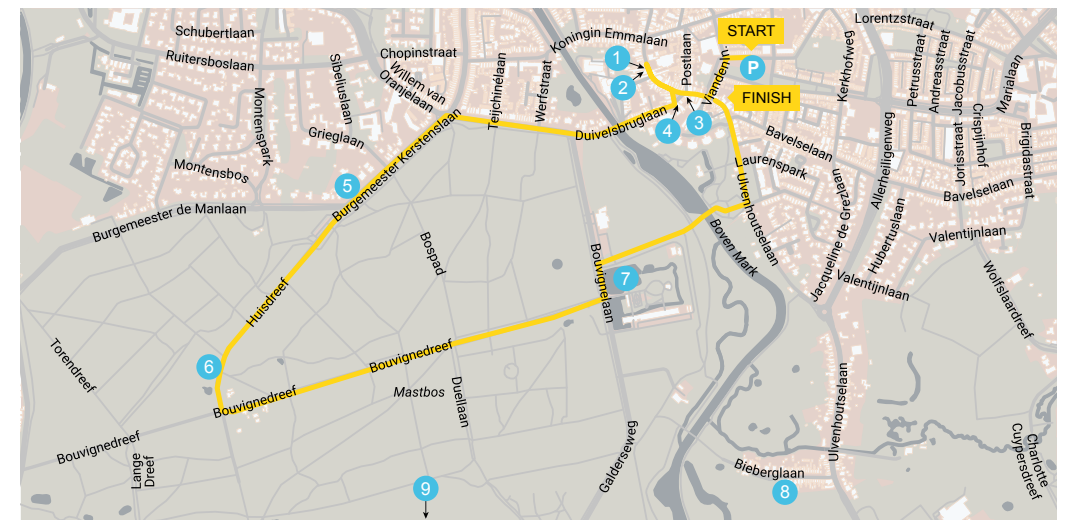

5 km dag #8

Breda aan de Mark

Ginneken is een van mijn favoriete wijken in Breda. Het driehoekige plein van de Ginnekenmarkt met rondom terrassen en winkels verveelt nooit. Je begint de dag in een boutique café aan de Ginnekenweg. De wandeling gaat via de Ginnekenmarkt langs een eeuwenoude kerk naar het 690 hectare grote Mastbos, aangelegd in de 16e eeuw door graaf Hendrik III van Nassau. Hier en daar zie je de Mark, een beek die in België ontspringt en vanuit het zuiden Breda binnenstroomt.

Parkeer de auto gratis op het grote parkeerterrein op het Schoolakkerplein. **Openbaar vervoer:** neem vanaf het Centraal Station Breda bus 7 richting Nieuw Wolfslaar, stap uit bij Van Duijvenvoordestraat.

- Wandel vanaf het parkeerterrein linksaf de Viandenlaan in en ga rechtsaf naar de Raadhuisstraat met het voormalige raadhuis uit 1792. Even verder kom je op de Ginnekenmarkt. Begin de wandeling met een ontbijt of koffie met een lekker taartje bij **Marie Café Boutique** 1. Je vindt Marie naast café **Oncle Jean** 2 tegenover de oude katholieke kerk aan de Ginnekenweg. Ga daarna weer terug naar de Ginnekenmarkt met midden op het plein een hardstenen dorpspomp uit 1790. Op de ene hoek zit café **Moeke** 3 en op de andere hoek, in een 16e-eeuws pand, café **Boerke Verschuren** 4. Wandel langs de Laurentiuskerk aan de Duivelsbruglaan, gebouwd in 1316. In de Tachtigjarige Oorlog werd de kerk zwaar beschadigd en vervolgens herbouwd. Loop de Duivelsbruglaan helemaal uit en ga bij de Baronielaan linksaf de Burgemeester Kerstenslaan in naar **Grand Café Heeren van Oranje** 5 in Hotel Mastbosch, gebouwd in 1897. Ooit stopte hier de paardentram naar Breda. Neem even een kijkje in het Engels ogende restaurant met kandelaars, spiegels en oude prenten. Gaat je voorkeur uit naar een moderner restaurant? Geen probleem, je komt er dadelijk langs. Loop verder over het wandelpad naast de Huisdreef, langs het parkeerterrein. Je komt dan bij het moderne restaurant **De Boschwachter** 6, vanaf het terras kijk je hier uit op het Mastbos. Steek daarna de weg over en ga even verder linksaf over de Bouvignedreef door het Mastbos. Aan het einde van de Bouvignedreef kom je bij **Kasteel Bouvigne** 7. Hoe oud het kasteel precies is, is niet helemaal duidelijk, maar het werd al in 1554 genoemd in een testament van de vroegere eigenaar Jacob van Brecht. De drie bijzondere tuinen van het landgoed zijn helaas alleen op werkdagen geopend voor publiek. De entree is via het hoofdkantoor van waterschap Brabantse Delta, sinds 1973 de eigenaar van het landgoed. De tuinen

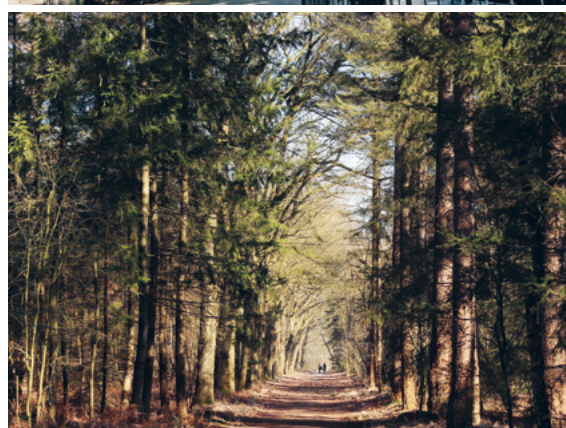
zijn geïnspireerd door de Franse, Engelse en Duitse stijl, en in de Duitse tuin is een kleine stenen grafkapel. Het kasteel, de kapel en het koetshuis zijn in gebruik als vergaderplek en uitsluitend tijdens open monumentendagen te bezichtigen. Ga voorbij het kasteel meteen rechtsaf het wandelpad op, steek aan het einde van dit pad de brug over de Mark over, door het klaphek en weer over de boogbrug rechtdoor. Loop door totdat je bij de Ulvenhoutselaan komt, ga hier linksaf naar de Raadhuisstraat totdat je weer bij de Ginnekenmarkt komt. Hier zijn zoveel leuke plekken waar je een beetje bij kunt komen van de lange wandeling, dat wordt nog moeilijk kiezen! Met mooi weer kun je ook lekker rustig zitten in de grote achtertuin van Uncle Jean. Een fijn overnachtings-adres is het **Bed & Breakfast Markdal** 8. Dit compleet ingerichte gastenhuisje bevindt zich in een rustige omgeving en is geschikt voor ongeveer zes personen. Er zijn ook fietsen beschikbaar, maak hier de volgende dag gebruik van en fiets langs de meanderende oevers van de Mark door het Markdal naar de Belgische grens. Een leuke fietstocht is naar het dorp Meersel-Dreef met het kapucijnenklooster en de Mariagrot. Het klooster heeft ook een eigen café, **Taverne De Zevenster** 9.

36

Adressen wandelroute Breda

- 1 **Marie Café Boutique**, Ginnekenweg 338, mariecafeboutique.nl, open za-zo & wo-vr 9.00-16.00 uur
- 2 **Uncle Jean**, Ginnekenweg 338, unclejean.nl, open za-zo & wo-vr vanaf 11.00 uur
- 3 **Moeke**, Ginnekenmarkt 17, moekeginneken.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 4 **Boerke Verschuren**, Ginnekenmarkt 13, boerkeverschuren.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 5 **Grand Café Heeren van Oranje**, Burgemeester Kerstenslaan 20, mastbosch.nl/heeren-van-oranje-breda, open dagelijks 9.00-22.00 uur
- 6 **De Boschwachter**, Huisdreef 4, boschwachter.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 7 **Kasteel Bouvigne**, Bouvignelaan 5, landgoedbouvigne.nl, kasteelpark open ma-vr 9.00-16.00 uur, honden niet toegestaan
- 8 **Bed & Breakfast Markdal**, Bieberglaan 37, bedandbreakfast.nl/bed-and-breakfast-nl/breda/bed-and-breakfast-markdal/60908
- 9 **Taverne De Zevenster**, Dreef 42, Meersel-Dreef, zevensterbijdepaters.be, open za 9.00-18.00 uur, zo 7.30-18.00 uur, ma-di & do 9.00-18.00 uur

★ tip Breng een bezoek aan de **Grote Kerk**, een van de vier topmonumenten van Noord-Brabant.
→ [kerkplein 2, grotekerkbreda.nl](http://kerkplein2.grotekerkbreda.nl)

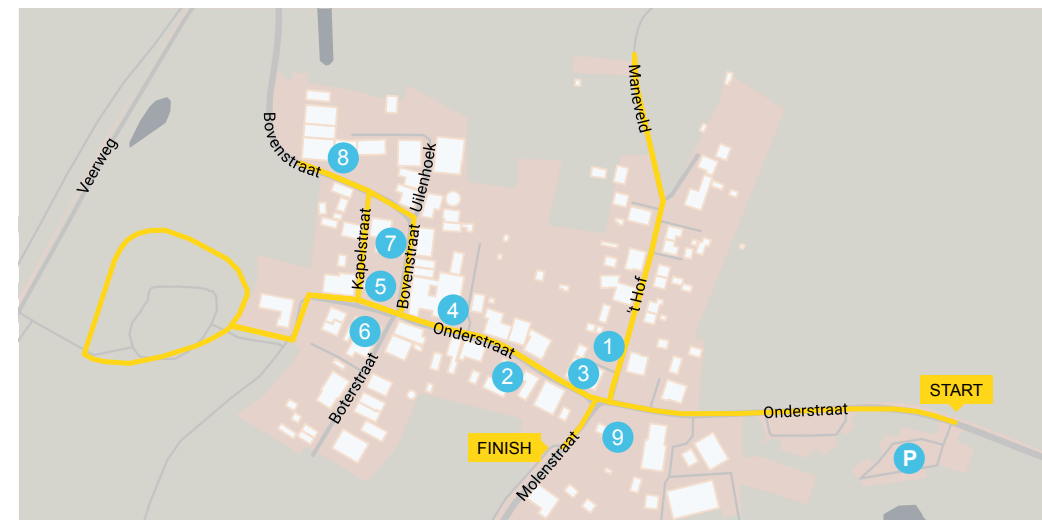
37

3 km dag #9

Bronkhorst aan de IJssel

Bronkhorst heeft sinds 1482 stadsrechten en is het kleinste stadje van Nederland. Het bestaat uit slechts een paar straten, met op elke hoek een richtingaanwijzer naar alle bezienswaardigheden. Trek stevige schoenen aan, dwaal gewoon door al die straten met hobbelige keien op zoek naar een terras, galeries en leuke winkels, alles is ook op zondag open. Het in verval geraakte slot Bronckhorst werd in 1828 uit geldgebrek afgebroken. Wel kun je nog een wandeling maken over de oude, helaas onzichtbare fundamenten.

Parkeer de auto op het parkeerterrein op de Onderstraat 9. Wanneer hier geen plek meer is, wijk dan uit naar het grotere parkeerterrein aan de Bovenstraat 20. Beide terreinen zijn op loopafstand van het stadje. **Openbaar vervoer:** neem van station Zutphen bus 82, stap uit bij halte Steenderen (hierna nog 1,8 km wandelen).

→ Wandel vanaf het parkeerterrein rechtdoor en ga rechtsaf 't Hof in. Op nummer 1 zit B&B **Huisje aan het Hof** 1. In dit vrijstaande gastenverblijf met een eigen terras, tuin en parkeerplaats heb je alle privacy. Aan het einde van 't Hof kom je bij de kleine Joodse begraafplaats, een rijksmonument uit 1859 met zeventien zerken en een stenen lijkhuisje. Loop weer terug naar de Onderstraat met op de hoek de dames- en herenmodewinkel **Bronkhorst Downtown** 2 met klassieke landelijke kleding zoals tweedjasjes, lamswollen truien en vesten. Liefhebbers van brocante moeten beslist even binnenkijken bij **Le Petit Junien** 3. De eigenaar gaat zelf naar Engeland en Frankrijk om al het moois in te kopen. **Herberg De Gouden Leeuw** 4 heeft aan twee kanten een groot terras. Bij de koffie of thee is er appeltaart of krentenmik met roomboter. Het hotel heeft 25 gastenkamers, waaronder ook een familiesuite op de begane grond. Op de hoek van het Gijsbertplein staat de **Slotkapel** 5 uit 1344. Dit kerkje behoorde ooit tot het voormalige kasteel Bronkhorst en werd gebouwd in opdracht van ridder Gijsbert V van Bronckhorst en zijn vrouw Catharina van Leefdael. Binnen kun je de oude wapenschilden en een orgel uit 1750 bewonderen. In de zomermaanden worden er exposities gehouden. Tegenover de Slotkapel vind je restaurant **Het Wapen van Bronkhorst** 6. Met zijn klassieke toog, balken plafond en stevige meubilair lijkt het of de tijd hier stil heeft gestaan. Ga weer terug naar de kapel en neem even een kijkje bij **Lötters Edelstenen** 7. Je vindt hier een uitgebreide collectie edelstenen en parels, gezet in gouden en zilveren handgemaakte sieraden, maar ook de grootste amethyst in Nederland, van maar liefst 142 kg. Wandel verder naar de Bovenstraat; verscholen achter een hoge tuinmuur op nummer 12

staat het Huis Ophemert of 't Hoge Huys, na de stadsbrand van 1633 gebouwd op oude middeleeuwse stadsmuren. Het huis diende als ontvangsthuis van de heren van Bronckhorst, als rentmeestershuis en rechtbank. In de 18e eeuw werd het huis in gebruik genomen als herenboerderij, tegenwoordig is het een rijksmonument en wordt het particulier bewoond. Naast 't Hoge Huys is **Lötters Beeldengalerie** 8, van dezelfde eigenaar als Lötters Edelstenen. De eigenaar verkoopt hier in zijn galerie voornamelijk beelden die zijn vervaardigd door kunstenaars uit Zimbabwe. Alle beelden zijn winterhard en weersbestendig, dus ook geschikt om buiten te plaatsen. Loop even terug en ga rechtsaf de Kapelstraat in en aan het einde rechtsaf de Kasteelweg in. Je komt halverwege bij een wandelpad door het bos naar de fundamenteën van het vroegere slot Bronckhorst boven op een heuvel. Klim de brede traptreden omhoog om een kijkje te nemen bij de maquette van het kasteel. Rondom staan acht paaltjes met informatie in de vorm van een tijdlijn. Ga voordat je weer terug loopt naar het parkeerterrein eerst nog even langs **Chocolaterie Magdalena** 9. In deze verleidelijke winkel kun je niet alleen de lekkerste bonbons en chocolade kopen, ze hebben er ook koffie to go en ambachtelijk Italiaans schepijs.

★ tip Even buiten het centrum vind je **restaurant Het Keukengemaal** met ernaast **galerie Het Kunstgemaal**, een combinatie van lekker eten, drinken en kunst kijken. Je hebt hier prachtig uitzicht over de uiterwaarden van de IJssel.
→ Veerweg 1, keukengemaal.nl, open jul-aug dagelijks 11.00-17.00 uur, mei, jun & sep za-zo & wo-vr 11.00-17.00 uur, okt-apr za-zo & do-vr 11.00-17.00 uur

Adressen wandelroute Bronckhorst

- 1 **Huisje aan het Hof**, 't Hof 1, huisjeaanhethof.com
- 2 **Bronckhorst Downtown**, Onderstraat 8a, johnbardale.com/blog/post/bronckhorst, open do-zo 12.00-16.00
- 3 **Le Petit Junien**, Onderstaat 1, open als de eigenaar aanwezig is of op afspraak (06-51347463, vdr.erik@gmail.com)
- 4 **Herberg De Gouden Leeuw** (restaurant en hotel), Bovenstraat 2, herbergdegoudenleeuw.com, restaurant open dagelijks 9.00-22.00 uur
- 5 **Slotkapel**, Gijsbertplein, trouwkapelbronckhorst.nl, open mei-okt dagelijks 11.00-17.00 uur
- 6 **Het Wapen van Bronckhorst**, Gijsbertplein 1, wapenvanbronckhorst.nl, open mei-aug za-zo & wo-vr vanaf 10.00 uur, sep-apr za-zo & wo-vr vanaf 11.00 uur
- 7 **Lötters Edelstenen**, Bovenstraat 1, lotters-bronckhorst.nl, open dagelijks 10.00-17.30 uur
- 8 **Lötters Beeldengalerie**, Bovenstraat 14, lotters-bronckhorst.nl, open dagelijks 10.30-17.00 uur
- 9 **Chocolaterie Magdalena**, Onderstraat 12, chocolaterie-magdalena.nl, open za-zo & wo-vr 11.00-17.00 uur

10 km dag #10

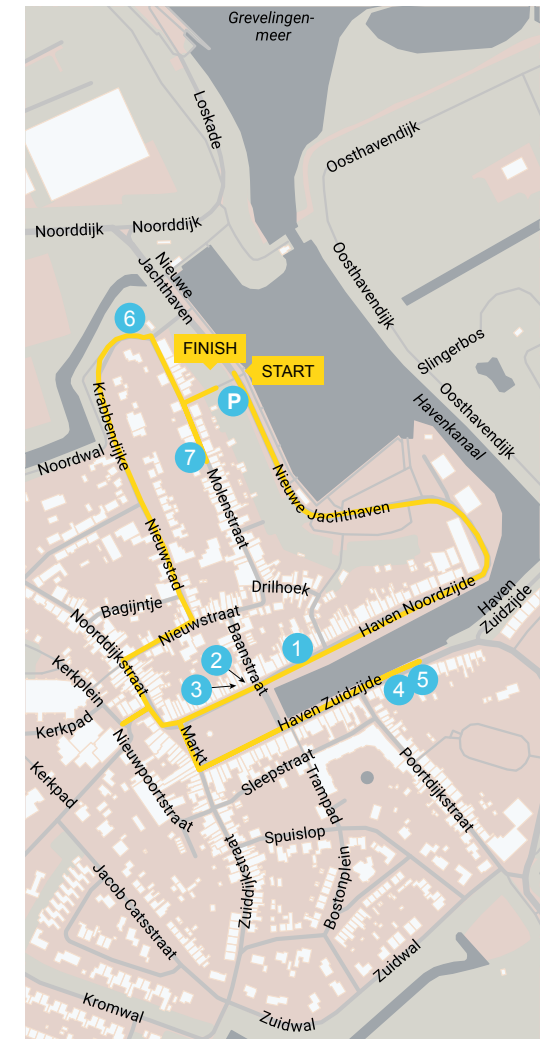
Brouwershaven aan het Grevelingenmeer

Brouwershaven, in 1285 gesticht door Floris V en sinds 1477 in het bezit van stadsrechten, was tijdens de gouden eeuw van groot belang voor de handel en zeevaart. Tegenwoordig trekt de moderne jachthaven aan het Grevelingenmeer, het grootste zoutwatermeer van Europa, veel watersporters. Maar ook de binnenstad zelf is een bezoek meer dan waard. Na Zierikzee telt Brouwershaven de meeste rijksmonumenten van Schouwen-Duiveland. De meeste hiervan uit de 18e en 19e eeuw vind je langs de kades van de binnenhaven.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Nieuwe Jachthaven. Het centrum van Brouwershaven heeft een beperkt aantal parkeerplaatsen voor een kort verblijf. Hiervoor is een parkeerschijf verplicht, de maximale parkeerduur bedraagt 2 uur. **Openbaar vervoer**: neem vanaf station Goes bus 132 naar Zierikzee, stap hier over in bus 134.

→ Wandel langs de jachthaven met het water aan je linkerhand en ga aan het einde rechtsaf de Haven Noordzijde op. Loop over de kade totdat je bij de Markt komt. Begin eerst met koffie of thee bij restaurant **La Plaisanterie** ①. Vanaf het terras kijk je uit op de binnenhaven. Ga ook even binnen bij de leuke brocante-winkel **Buitengewoon** ②. Behalve brocante serviezen en kleine meubels verkoopt de eigenares ook dameskleding. Bij **Moeders bij de Markt** ③ kun je al vroeg uitgebreid ontbijten; bij de koffie is er een Zeeuwse bolus of appeltaart. Midden op de Markt zie je een standbeeld van de dichter en staatsman Jacob Cats, geboren in 1577 in Brouwershaven.

Ertegenover staat een muziektent uit 1923. Het voormalige stadhuis, met op het bordes vier stenen leeuwen die de wapens vasthouden, werd in 1599 gebouwd in Vlaamse renaissancestijl. De Stichting Monumenten Schouwen-Duiveland kocht dit prachtige pand van de gemeente en verhuurt momenteel een groot deel ervan als kantoor. Neem ook een kijkje op de Haven Zuidzijde, waar op nummer 15 in twee historische panden het **Brouws Museum** ④ is gevestigd. Hier vind je allerlei voorwerpen die iets over de relatie van Brouwershaven met de zeevaart vertellen, zoals authentieke scheepsmodellen, maritieme schilderijen, topografische kaarten en gouden handelsmunten. Je kunt er ook een video bekijken over het leven en werk van Jacob Cats. Ernaast is **Herberg 't Swarte Schaep** ⑤, een eetcafé met aan de voorzijde een overdekt en verwarmd terras met uitzicht op de zeiljachten in de binnenhaven. In de achtertuin is ook een terras op het zuiden, en op de eerste verdieping zijn gastenkamers waarvan een aantal uitkijkt op de haven. Wandel weer terug naar het

stadhuis en ga rechtsaf de Noorddijk-straat in. Op de hoek van de Kerkstraat zie je het ouderlijk huis van Jacob Cats. Zijn vader Adriaan Cornelis Cats was schepen en burgemeester van Brouwershaven. Loop de Kerkstraat in naar de Grote of Sint-Nicolaaskerk, waarvan het oudste gedeelte uit de 15e eeuw stamt. De kerk heeft een fraai orgel uit 1557 en vergulde renaissanceversieringen, maar het gebouw bezichtigen kan alleen in de zomermaanden. Wandel weer terug de Kerkstraat in en ga linksaf de Noorddijk-straat in en verderop rechtsaf de Nieuwstad op. Rechts zie je diaconiehuysjes uit 1860, deze waren in eigendom van de kerk en bedoeld voor arme inwoners. Ga nu linksaf de Krabbendijke op totdat je bij **Molen De Haan** 6 komt, boven op een wal. Dit rijksmonument uit 1724 is omgetoerd tot een bijzonder logeeraadres voor zes personen. Er is vloerverwarming en vanuit de slaapkamers op de eerste en tweede verdieping heb je een prachtig uitzicht over de haven en het Grevelingenmeer. Ga vanaf de molen de Molenstraat in naar restaurant **De Brouwerie** 7, een verborgen pareltje in Brouwershaven. Met mooi weer staan de tafels voor het diner klaar in de tuin. Wandel hierna het paadje in de Molenstraat op, terug naar het parkeerterrein.

44

★ **tip** Wanneer je toch op Schouwen-Duiveland bent, breng dan ook een bezoek aan het toeristische maar o zo gezellige **Renesse**. Mijn favoriet hier is café-pension Zeerust, waar je de lekkerste mosselen voorgeschoteld krijgt.
→ Rampweg 1, Renesse, pcrzeerust.nl, open dagelijks 11.00-21.00 uur

Adressen wandelroute Brouwershaven

- 1 **La Plaisanterie**, Haven Noordzijde 9, la-plaisanterie.nl, open za-zo & wo-vr vanaf 11.00 uur
- 2 **Buitengewoon**, Markt 33, buitengewoon-brocante.nl, open za & do-vr 11.00-17.00 uur, 's zomers ook wo 11.00-17.00 uur
- 3 **Moeders bij de Markt**, Markt 31, moedersbijdemarkt.com, open za-di & do-vr 8.00-18.00 uur
- 4 **Brouws Museum**, Haven Zuidzijde 15, brouwsmuseum.nl, open za & wo-vr 13.30-16.00 uur
- 5 **Herberg 't Swarte Schaep**, Haven Zuidzijde 16, swarte-schaep.nl, eetcafé open za-di & do-vr vanaf 16.00 uur
- 6 **Molen De Haan**, Noordwal 3, zeelandmolen.nl
- 7 **De Brouwerie**, Molenstraat 31, restaurantdebrouwerie.nl, open op za-ma & do-vr vanaf 17.00 uur

45

Culemborg aan de Lek

Culemborg heeft al ruim zevenhonderd jaar stadsrechten. Het was een belangrijke handelsstad die werd beschermd door zeven stadspoorten en drie omwallingen. Van de zeven stadspoorten is er nog maar een over, maar veel historische gebouwen zijn gelukkig behouden gebleven. Deze wandeling neemt je mee naar de Markt met het stadhuis, monumentale gevels en gezellige terrassen. Je loopt onder de stadspoort door naar het Weeshuismuseum en tot slot ga je via de jachthaven aan de Lek weer terug naar het centrum.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Palumbusweg. Er zijn hier een aantal gratis parkeerplaatsen en een aantal waar je moet betalen. **Openbaar vervoer:** vanaf station Culemborg is het een kleine 10 minuten lopen naar het beginpunt van de wandeling.

- Wandel vanaf de parkeerplaats langs de kasteeltuin en ga rechtsaf de Slotstraat in en linksaf naar de Markt. Je komt langs het **stadhuis** ① uit de 16e eeuw, waar vier leeuwen het stenen bordes sieren. Neem koffie of thee met een stuk huisgemaakte appeltaart bij restaurant **Andermaal** ② of aan de overkant bij de moderne **Brasserie Streek** ③. Ga even verder linksaf de Grote Kerkstraat in met de imposante 14e-eeuwse Barbarakerk. Wandel om de kerk heen en ga via de Kromme Elleboogsteeg rechtsaf weer naar de Markt. Loop de Markt uit langs de neogotische, katholieke Sint-Barbarakerk uit 1886. Je komt bij **Tapperij De Poortwachter** ④, in een monumentaal 16e-eeuws pand gebouwd tegen de Binnenpoort. Wandel onder de poort door naar de Varkensmarkt en ga rechtsaf de Buiten Molenstraat in naar **Molen De Hoop** ⑤ uit 1853. Ga vanaf de molen de brug over naar het Hof en loop rechtdoor de Herenstraat in. Op nummer 29 vind je het 16e-eeuwse **Elisabeth Weeshuis Museum** ⑥, waar tot 1952 wezen woonden in aparte meisjes- en jongensvleugels. In het museum is onder andere een regentenkamer, een compleet ingerichte keuken, een spinzaal met een portretgalerij en ook een café. Heel mooi is de binnentuin, begrensd door een oude stadsmuur. Ga verder langs de evangelisch-lutherse kerk op de hoek van de Achterstraat, in 1839 gebouwd op de fundamenten van de St. Pieters- of Gasthuiskapel. Je komt bij het **Jan van Riebeeckmuseum** ⑦, dat ondergebracht is in het 16e-eeuwse Huize De Fonteyn, op de eerste etage van wijnhandel **Wijn en Verwonderen** ⑧. In dit huis bracht Jan van Riebeeck, de stichter van de Kaapkolonie, zijn jeugd door. Het museum toont een vaste expositie over de tijd van de VOC en de historische banden van Culemborg met Zuid-Afrika. Neem ook even de tijd voor

het bekijken van een film over de reis die Van Riebeeck via Kaapstad maakte naar Batavia. Om de hoek van het pand is in 17e-eeuwse stijl een ommuurde kruidentuin aangelegd waarin planten groeien die Van Riebeeck zelf ook liet aanplanten in de Old Company's Garden in Kaap de Goede Hoop. De tuin is dagelijks geopend en vrij toegankelijk. Loop rechtdoor de Havendijk op. Je komt langs de vishal uit 1787, waar tot 1940 dagelijks de aangevoerde vis werd verkocht. Hier maakte de stadsomroeper aan de Culemborgse bevolking bekend dat er vis te koop was. Het bronzen beeld stelt de laatste stadsomroeper Manus van Empel voor. Loop door tot aan de jachthaven om een kijkje te nemen bij de Lek. Aan het einde van de Veerweg vertrekt de veerpont naar het Utrechtse Schalkwijk. Wandel hierna weer terug naar de parkeerplaats via de Tollensstraat. Op nummer 17 zit banketbakkerij **Verhallen** 9, wijd en zijd beroemd om zijn tompoezen. Een mooi overnachtingsadres in Culemborg is **Logement De Appelgaard** 10, onderaan de Beusichemsedijk, met drie verschillende gastenverblijven. Aan de rand van de hoogstamboomgaard is Huisje Weltevree met veel privacy. In de voormalige koeienstal zijn twee luxe appartementen, Gravenstein en Brederode, en de boerderijkamer Glorie van Holland. Wanneer maar even de zon schijnt, kun je al genieten van een ontbijt in de mooie tuin.

48

Adressen wandelroute Culemborg

- 1 **Stadhuis**, Oude Vismarkt 4, open elke eerste zaterdag v/d maand 14.00-15.00 uur
- 2 **Andermaal**, Markt 12, restaurantandermaal.com, open za-zo & wo-vr 11.30-22.30 uur
- 3 **Brasserie Streek**, Markt 15, brasseriestreek.nl, open za-zo & di-vr 10.00-22.00 uur, ma 12.00-22.00 uur
- 4 **Tapperij De Poortwachter**, Everwijnstraat 27, tapperijdepoortwachter.nl, open vr-za vanaf 12.00 uur, do & zo 12.00-22.00 uur
- 5 **Molen De Hoop**, 't Jach 3, winkel en molen open za 9.00-17.00 uur
- 6 **Elisabeth Weeshuis Museum**, Herenstraat 29, weeshuismuseum.nl, open za-zo & wo-vr 12.00-17.00 uur
- 7 **Jan van Riebeeckmuseum**, Binnenmolenstraat 1, janvanriebeeckmuseum.nl, open za 10.00-17.30 uur, wo-do 13.00-18.00 uur, vr 11.00-19.00 uur
- 8 **Wijn en Verwonderen**, Jan van Riebeeckhuis, Achterstraat 38, wijnenverwonderen.nl, open za 10.00-17.30 uur, wo-do 13.00-18.00 uur, vr 11.00-19.00 uur
- 9 **Verhallen**, Tollensstraat 17, banketbakkerijverhallen.nl, open za 8.00-16.00 uur, ma-vr 8.00-17.00 uur
- 10 **Logement De Appelgaard**, Beusichemsedijk 12a, logementdeappelgaard.nl

★ tip Geniet bij restaurant **Una Volta** van een lunch of diner op een bijzondere locatie: in de locomotiefloods van de voormalige Gelderland-meubelfabriek.
→ Stationsweg 7, unavolta.nl

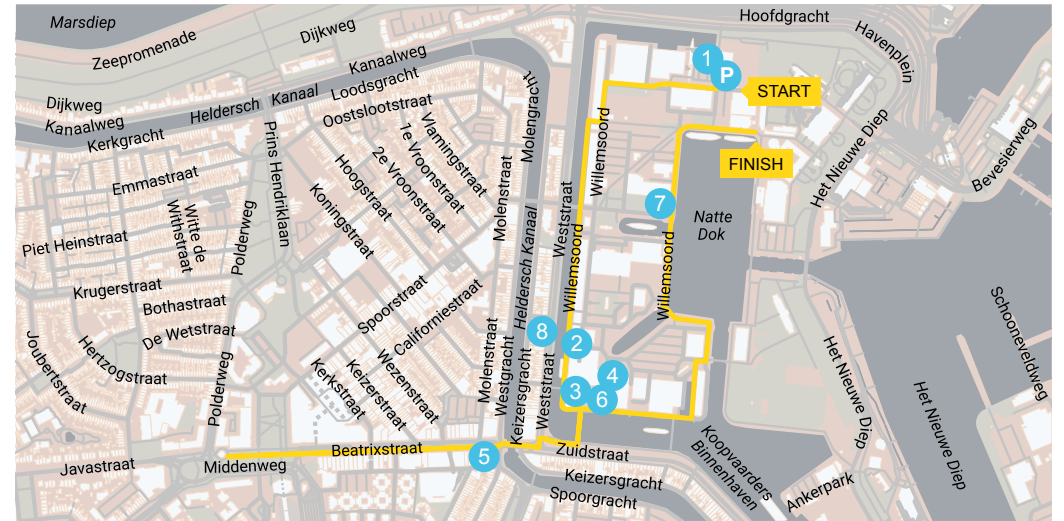

49

Den Helder aan het Marsdiep

In de 19e eeuw veranderde Den Helder van een vissersplaatsje in een belangrijke havenstad, mede door de komst van de marine en de bouw van marinewerf Willemsoord. In 1822 werd de werf overgedragen aan de Koninklijke Nederlandse Zeemacht, sinds 1905 officieel de Koninklijke Marine. Bezoek het Marinemuseum en leer meer over de geschiedenis van deze vestingstad aan zee, stap in een echte onderzeeboot en probeer niet te verdwalen in het enorme marine-complex van onze stoere Jantjes.

Parkeer de auto op het grote parkeerterrein 1 of 2 bij het Marinemuseum aan de Hoofdgracht 3 (tot 17.00 uur gratis, daarna betaald). **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Den Helder bus 33, stap uit bij halte Marinemuseum (of ga te voet, het is ongeveer 15 minuten lopen naar het beginpunt).

- Loop vanaf het parkeerterrein naar het **Marinemuseum 1**. In het monumentale hoofgebouw uit 1826, het zogenaamde Torentje, wandel je langs vijf eeuwen marinesgeschiedenis. De collectie bevat scheepsmodellen, schilderijen van zeehelden, uniformen, wapens en een kanon dat in 1864 in Japan is buitgemaakt. Breng daarna een bezoek aan de onderzeeboot Tonijn, die naast het museum op het droge ligt. In de Tonijn, die dienst deed van 1966 tot 1991, was ruimte voor maar liefst 68 bemanningsleden. Klim net als zij door het luik aan boord en kijk door een van de periscopen. Ga hierna rechtsaf naar het **Willemsoord** langs de donkergroene sloepenloods uit 1833. Hier liggen grote museumobjecten opgeslagen die alleen tijdens rondleidingen bezichtigd kunnen worden. Loop door naar het langgerekte tweede gebouw van het museum, de Geschutmakerij aan de Westgracht. Dit grote complex van ruim 2000 vierkante meter met meer dan 40.000 objecten is meer gericht op de geschiedenis van de Rijkswerf en op de techniek achter de marine. In de museumwinkel zijn onder andere marinepetten en mokken te koop. Ga als je het museum uitloopt rechtsaf naar het voormalige stoommachinegebouw en pomphuis uit 1817 en loop verder over de kade langs het water. Restaurant **Kade60 2** is gevestigd in een monumentaal pand van een vroegere ijzergieterij. Het prachtige industriële gebouw heeft een hoog plafond en er is ook een terras aan de kade. Aan het einde van de kade vind je restaurant **Stoom 3**, ook in een monumentaal industrieel pand, namelijk een stoomwerkplaats uit 1825. In de winter zit je knus in de serre met open haard. Stoom zit onder hetzelfde dak als theater **De Kampagne 4**. Maak hierna een kort uitstapje naar het Den Helder van de landrotten. Steek de witte voetgangersbrug over

naar de Flaneerkade en ga rechtsaf de Weststraat in naar de Beatrixstraat. Op nummer 100 zit grand café **Nozems** 5 met zwart-witfoto's van stoere nozems op hun brommer. De eigenaren Kees en Mario kozen voor deze naam omdat nozems stoer, zelfbewust en voor niemand bang zijn, net als de Jantjes. Aan het einde van de Beatrixstraat zie je de watertoren, volgens kenners de mooiste van Nederland. Deze toren van ruim 40 meter hoog is gebouwd in 1908 en verving de oude watertoren uit 1856. Ga hierna weer terug naar de Flaneerkade en breng een bezoek aan het **Nationaal Reddingmuseum Dorus Rijkers** 6. In het museum kom je alles te weten over het reddingwezen in Nederland. Ervaar hier ook in de windtunnel hoe windkracht 10 aanvoelt of beleef met de virtual reality experience een levensechte reddingsactie op zee. Neem tot slot nog een drankje in de groene houten koffiebar **Bij tante Nel** 7 aan de Jachthaven voordat je linksaf gaat langs het Havenkantoor uit 1948 en weer rechtsaf voor een bezoek aan het ramschip Schorpioen, gebouwd in 1868 in Toulon, en de mijnneviger Abraham Crijnssen uit 1936. Voor een overnachting in Den Helder hoeft alleen maar de weg over te steken naar **Hotel De Werf** 8, dat uitkijkt op het marinecomplex en acht boetiekkamers heeft.

★ tip Ga voor het mooiste uitzicht over de havens van Den Helder, het Marsdiep en het eiland Texel naar restaurant **'t Veerhuis**, vlak bij de terminal van de veerboot naar Texel. Hier is ook een eigen parkeerterrein.
→ Havenplein 1, veerhuislandsend.nl, open za-zo 7.30-22.00 uur, ma-vr 6.30-22.00 uur

Adressen wandelroute Den Helder

- 1 **Marinemuseum en Willemsoord**, Hoofdgracht 3, marinemuseum.nl, open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur. Het museumcafé van het ramschip Schorpioen is alleen tijdens de reguliere schoolvakanties geopend.
- 2 **Kade60**, Willemsoord 60b, kade60.nl, open za-zo & di-vr 10.00-21.30 uur
- 3 **Stoom**, Willemsoord 60d, restaurantstoom.nl, dagelijks vanaf 9.00 uur
- 4 **De Kampagne**, Willemsoord 60, kampanje.nl, zie website voor programma en openingstijden
- 5 **Nozems**, Beatrixstraat 100, nozems.nl, open za-zo & di-vr vanaf 10.00 uur
- 6 **Nationaal Reddingmuseum Dorus Rijkers**, Willemsoord 60g, reddingmuseum.nl, open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur, audiotours voor zowel binnen als buiten, zie voor vaartochten door de binnenhaven van Den Helder met reddingsboot Johan de Witt: reddingmuseum.nl/beleef-en-ontdek/vaartochten (apr-okt)
- 7 **Bij tante Nel**, Willemsoord 43, bijtantenel.nl, open za-zo 10.00-20.00 uur, di 10.00-18.00 uur, wo-do 12.30-18.00 uur, vr 10.00-18.00 uur
- 8 **Hotel De Werf**, Weststraat 83, hoteldewerf.nl

5 km dag #13

Deventer aan de IJssel

Een bezoek aan Deventer verveelt nooit. De Hanzestad met zijn talloze bezienswaardigheden, monumentale gevels en grote pleinen is een van de oudste steden van Nederland. De stad wordt al vermeld in een oorkonde uit 877 van het bisdom Utrecht. De wandeling begint met een rondje door het historische Bergkwartier, waarna je op de Brink twee musea kunt bezoeken. Uiteraard kom je ook langs de IJssel, de rivier die door de eeuwen heen zo belangrijk was voor Deventer.

Parkeer de auto in de Centrumgarage (op de Keizer 1). **Openbaar vervoer:** vanaf station Deventer is het ongeveer 8 minuten lopen naar de Brink.

- Wandel vanaf de parkeergarage de Keizerstraat uit totdat je bij de Brink komt, een groot plein met talloze terrassen. Ga hier meteen linksaf de Walstraat in, een autovrije straat met bijzondere winkeltjes, waaronder brocante en antiek. Loop de Walstraat helemaal uit totdat je bij de Bergkerk komt. Deze kerk uit het begin van de 13e eeuw wordt tegenwoordig gebruikt voor exposities en concerten. Via het Bergkerkplein ga je rechtsaf de Bergstraat in met fraaie historische panden. Aan het einde kom je weer op de Brink, en wel bij de Wilhelminafontein, een monument uit 1898 ter ere van koningin Wilhelmina, die in dat jaar ingehuldigd werd. Neem even een kijkje in de **Deventer Koekwinkel 1**; ernaast zit het eetcafé **De Sjampetter 2** met een zonnig terras. Ga hierna op bezoek bij **Museum De Waag 3** in een laatgotisch waaggebouw uit 1528. Op de eerste etage zijn schilderijen te zien van oude meesters en zelfs een van meestervervalsers Han van Meegeren, geboren in Deventer. Ernaast is het **Speelgoedmuseum 4**, gevestigd in de huizen Kronenberg en Vogelsang uit de 14e en 15e eeuw, met een collectie nostalgisch houten speelgoed, poppenhuizen en treintjes. Ga hierna rechtsaf de Boterstraat in en rechtdoor de Assenstraat in totdat je bij de Grote Poot komt. Op nummer 11 zit lunchrestaurant **No. 11 5**, een mooie brasserie met een groot terras. Wandel verder naar de Lebuïnuskerk, gebouwd tussen 1450 en 1525 op de funderingen van een 11e-eeuwse romaanse basiliek. In de hoge gotische toren hangt het oudste Hemony-carillon dat nog bestaat. Tegenover de kerk zie je het oude stadhuis met links het Landshuis uit 1632. Aan het Grote Kerkhof vind je boutique hotel **Huis Vermeer 6**, in het voormalige woonhuis van de bankiersfamilie Vermeer uit 1880. Loop verder over het Grote Kerkhof langs de terrassen en ga linksaf de Nieuwe Markt op met op de hoek **St. Maxime 7**, een kleurrijk ingerichte brasserie met een terras verscholen achter

leilinden. Op zondagmorgen wordt hier een brunch geserveerd, maar je kunt ook een high tea of een high wine reserveren. Loop vervolgens rechtsaf de IJsselkade op en ga voorbij de restanten van een oude stadsmuur met erachter het filmtheater rechtsaf de IJsselstraat in, linksaf de Noordenbergstraat in en rechtsaf naar het Buisensklooster, een fraai gebouw uit 1419 met donkerrode luiken. Neem even een kijkje in de ommuurde kloostertuin, een oase van rust. Ga hierna rechtsaf de Papenstraat in, linksaf naar de Stromarkt; bewonder hier de fraaie gevels van 't Huis de Reiger uit 1676 en de vergulde kroon van restaurant Keizerskroon. Volg hierna de borden 'Brink'. Je komt bij **Museum Geert Groote Huis** 8, een klein museum over het leven van Deventenaar Geert Groote (1340-1384), de grondlegger van de Moderne Devotie. In de gewelvenkelder kun je ook een film over hem zien. Ga hierna rechtsaf de Pontsteeg in, die overgaat in de Grote Overstraat, een smalle straat met bijzondere winkels en kleurige parasols boven je hoofd. Aan het einde ervan zit conceptstore **Flotte** 9 met woonaccessoires, sieraden en bijzondere cadeaus. Je bent hier al bijna op de Brink, en via de Keizerstraat ben je zo weer terug bij de parkeergarage.

★ tip Op de eerste zondag van augustus is er van 10.00-18.00 uur de jaarlijkse **Deventer Boekenmarkt**, met 850 kramen langs de IJsselkade en in het centrum.

Adressen wandelroute Deventer

- 1 **Deventer Koekwinkel**, Brink 84, deventerkoekwinkel.nl, open za 10.00-17.00 uur, di 11.00-17.00 uur, wo-vr 10.00-17.00 uur
- 2 **De Sjampetter**, Brink 81, sjampetter.nl, open dagelijks vanaf 9.00 uur
- 3 **Museum De Waag**, Brink 56, museumdewaag.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur
- 4 **Speelgoedmuseum**, Brink 47, speelgoedmuseumdeventer.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur
- 5 **No. 11**, Grote Poot 11, no11.nl, open za-zo 11.00-18.00 uur, ma-vr 11.00-17.00 uur
- 6 **Huis Vermeer**, Grote Kerkhof 9, hotelhuisvermeer.nl
- 7 **St. Maxime**, Nieuwe Markt 37, stmaxime.nl, open za-zo & di-vr vanaf 12.00 uur
- 8 **Museum Geert Groote Huis**, Lamme van Diesplein 4, geertgrootehuis.nl, open apr-okt za & wo-vr 11.00-17.00 uur, nov-mrt za & wo-vr 11.00-16.00 uur
- 9 **Flotte**, Grote Overstraat 77, flotte.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 13.00-17.30 uur, di-vr 10.00-17.00 uur

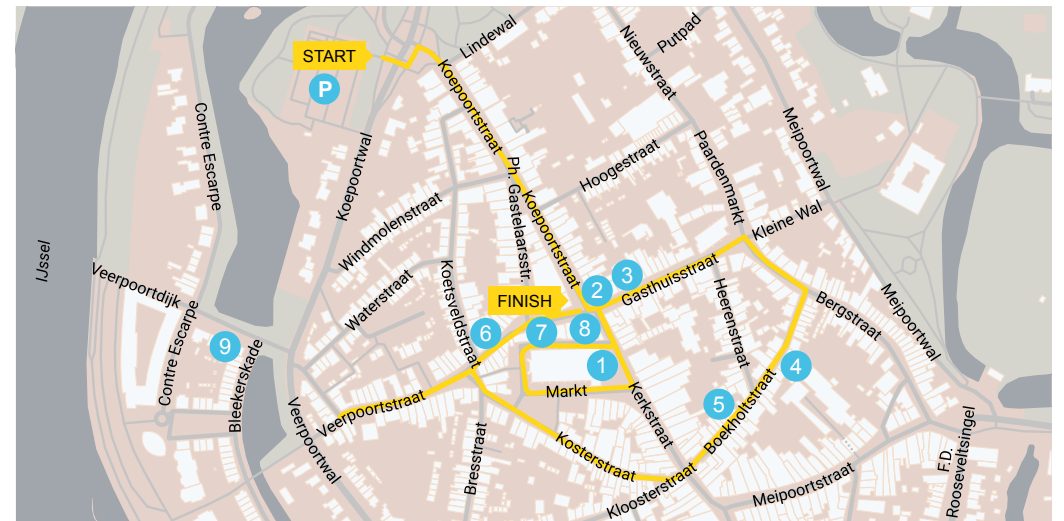
4,5
km

dag
#14

Doesburg

aan de Oude IJssel

Doesburg is beroemd door de mosterd die hier al sinds 1457 wordt gemaakt. Maar het is vooral een oud stadje – het kreeg al in 1237 stadsrechten – waar nog veel historische bezienswaardigheden behouden zijn gebleven. Niet zo verwonderlijk dus dat talloze toeristen dit Hanzestadje komen bezoeken. Liefhebbers van juwelen, glaskunst en zilver kunnen hun hart ophalen in het Lalique Museum en het Zilvermuseum. Maar je kunt natuurlijk ook gewoon al die prachtige gevels bewonderen vanaf een van de gezellige terrassen.

Parkeer je auto gratis op parkeerplaats De Bleek aan de Koepoortwal 19.

Openbaar vervoer: neem vanaf station Dieren bus 26 naar de Koepoortwal.

- Steek de Koepoortwal over en ga rechtsaf de Koepoortstraat in. Je ziet hier prachtige monumentale herenhuizen, zoals de twee Baerkenhuizen met rode luiken uit 1649 op nummer 29 en 31. Loop rechtdoor naar de Grote of Martinikerk. De toren van deze kerk werd één dag vóór de bevrijding door de Duitsers opgeblazen, pas in 1959 is hij weer opgebouwd. De oude klok uit 1549 raakte bij het bombardement ook zwaar beschadigd, maar is door Jan Wolkers in ere hersteld in het vredesmonument dat hij heeft ontworpen. Je kunt de klok zien liggen onder de glasplaat. Loop om de kerk heen naar de entree, binnen in de kerk is ook het **Zilvermuseum Doesburg** ①, dat in 2021 door Pieter van Vollenhoven geopend werd. In de kleine glazen ruimte vind je voornamelijk zilveren antieke mosterdpotjes uit diverse landen, maar ook een Wedgwood mosterdpot ter gelegenheid van de kroning van de Britse koningin Elizabeth. Na het verlaten van de kerk ga je rechtsaf de Markt op en linksaf de Kerkstraat in. Je komt nu bij het fraaie stadhuis, dat bestaat uit het Schepenhuis, stadswijnhuis Oud Gelre en Hof Gelria, met twee woonhuizen. Ertegenover zit café-restaurant **De Waag** ② uit 1478, het oudste restaurant van Nederland. Loop rechtdoor naar de Gasthuisstraat met het **Lalique Museum** ③, gewijd aan het werk van de Franse edelsmid en glaskunstenaar René Jules Lalique (1860-1945). Dit museum heeft in de zomer van 2023 een nieuw en groter onderkomen in het voormalige riddergebouw De Commanderie gekregen. Wandel verder naar de 14e-eeuwse Gasthofkerk en neem even een kijkje in de binnentuin met hofjeswoningen. Ga hierna rechtsaf de Bergstraat in en weer rechtsaf naar de Boekholtstraat met de **Doesburgsche Mosterd- en Azijnfabriek** ④. Bij de fabriek hoort een museum, waar je kunt zien hoe mosterd wordt gemaakt. In het museumwinkeltje (gratis entree) zijn talloze grote en kleine mosterdpotten en azijnflesjes te koop. Schuin tegenover zit in

een voormalige kruidendrogerij **Cotton & Coffee** 5, een conceptstore waar je terecht kunt voor koffie, kleding, schoenen, sieraden en woonaccessoires. Loop rechtdoor naar de Kerkstraat en ga schuin rechtdoor naar de Kosterstraat, een van de mooiste straten in Doesburg, met monumentale panden zoals stadsboerderij De Lamoen uit 1663. Ga aan het einde even rechts en dan weer linksaf naar de Veerpoortstraat, van oudsher een van de belangrijkste straten van Doesburg met fraaie 15e-eeuwse huizen, zoals de oude kostschool op nummer 31 en De Coerenblom op nummer 30. Ga aan het einde weer terug en rechtdoor de Roggestraat in. De eigenaars van **Het Pakhuys** 6 verkopen de allermooiste antieke spiegels en kroonluchters. Aan het begin van de Roggestraat vind je het **Streekmuseum De Rode Toeren** 7, waar de geschiedenis van Doesburg en nabije omgeving wordt uitgelegd. Ernaast zit de moderne koffiebar **Granos** 8, een leuke plek voor koffie of thee met iets lekkers erbij. Wandel via de Koepoortstraat weer terug naar het parkeerterrein. Wil je liever nog een paar dagen langer blijven? Reserveer dan een van de twee appartementen bij B&B **De Veerpoort** 9 aan een eeuwenoude gracht met uitzicht op de IJsselkade.

60

Adressen wandelroute Doesburg

- 1 **Zilvermuseum Doesburg**, Kerkstraat 4, zilvermuseumdoesburg.nl, open mei-sep za 11.00-17.00 uur, zo-ma 12.00-17.00 uur, di-vr 11.00-17.00 uur, okt-apr dagelijks 13.00-16.00 uur
- 2 **De Waag**, Koepoortstraat 2-4, waagdoesburg.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 3 **Lalique Museum**, Gasthuisstraat 1, laliquemuseum.nl, za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur
- 4 **Doesburgsche Mosterd- en Azijnfabriek**, Boekholtstraat 22-26, doesburgschemosterd.nl, museum open za & di-vr 11.00-16.00 uur
- 5 **Cotton & Coffee**, Boekholtstraat 9, cottonandcoffee.nl, open za & di-do 10.00-17.00 uur, vr 10.00-21.00 uur, op eerste en laatste zo van de maand ook geopend
- 6 **Het Pakhuys**, Roggestraat 18, hetpakhuis.com, open za 10.00-17.00 uur en op afspraak
- 7 **Streekmuseum De Rode Toeren**, Roggestraat 9, deroodetooren.nl, open za-zo 13.00-17.00 uur, di-vr 11.00-17.00 uur
- 8 **Granos**, Roggestraat 1, facebook.com/granosdoesburg, open za-zo 9.30-17.00 uur, di-vr 9.00-17.00 uur
- 9 **De Veerpoort**, Veerpoortdijk 5, veerpoortdoesburg.nl

★ tip Elke eerste zondag van de maand is er in Doesburg **Culturele Zondag**. Het museum en veel galeries en ateliers zijn dan van 12.00-17.00 uur open.

61

4 km dag #15

Dokkum

aan de Dokkumer Ee

Een van de belangrijkste figuren in de geschiedenis van Dokkum is natuurlijk de Engelse missionaris Bonifatius. De moord op hem op 5 juni 754 maakte van het Friese stadje een waar bedevaartsoord. De wandeling begint aan de Markt met de IJsfontein. Deze spectaculaire fontein spuit geen water, maar vormt ijslaagjes en ziet er elke dag weer anders uit, afhankelijk van de zon, luchtvochtigheid, temperatuur, wind en neerslag. De energie die nodig is voor het afkoelen wordt opgewekt door zonnepanelen.

Parkeer de auto gratis op parkeerplaats De Helling aan het Hellingpad 1 in Dokkum. Wanneer dit parkeerterrein vol is, wijk dan uit naar de parkeerplaats bij de Action aan de Altenastreek. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Dokkum bus 51 of 155, stap uit bij halte Watertoren, vanaf hier is het nog ongeveer 7 minuten lopen naar de Markt.

→ Wandel vanaf het parkeerterrein de brug over, houd een beetje links aan en ga via het Achterom naar de Markt. Midden op het plein staat de koperen IJsfontein van beeldend kunstenaar Birthe Leemeijer, een van de 11 Friese fontein van het kunstproject 11fountains. Begin met een kop koffie bij restaurant **Proef | Lokaal Dokkum** ①. Je hebt hier een prachtig uitzicht op de **Sint-Martinuskerk** ②, gebouwd rond 1590. Volgens de overlevering is het lichaam van Bonifatius aangetroffen tussen weggeworpen boeken; zestien in brons gegoten boeken liggen verspreid over de zijtuin van de kerk. Steek wanneer je voor de kerk staat schuin links de Markt over en ga bij huisnummer 6 rechts naar de Boterstraat. Ga rechtsaf de Grote Breedstraat in. Aan het einde vind je grand café **De Waegh** ③, in een monumentaal pand uit 1754 dat oorspronkelijk gebouwd was als boterwaag. Loop rechtdoor in de Kleine Breedstraat tot aan de Diepswal, ga hier linksaf naar het **Museum Dokkum** ④. Dit streekmuseum is gevestigd in een aantal historische panden, waaronder het gebouw van de Admiraliteit van Friesland en Groningen uit 1618. Het bestaat in feite uit twee musea, het Admiraliteitsmuseum en het Bonifatiusmuseum, die met een gang op de eerste verdieping met elkaar verbonden zijn. Het Admiraliteitsmuseum heeft een collectie archeologische opgravingen, schilderijen, Fries aardewerk, Friese kostuums en een poppenhuis uit 1622. Het Bonifatiusmuseum schenkt uiteraard alle aandacht aan Bonifatius. Loop hierna terug naar hotel-restaurant **De Posthoorn** ⑤ met een groot terras aan het water. Ernaast is het modern ingerichte biercafé **Halve Maan** ⑥, dat een terras heeft op de grootste tjalk ter wereld. Het schip is in vrijwel originele staat teruggebracht

en erkend als varend monument. Even verder kom je langs het statige stadhuis uit 1610. **'t Raedhûs** 7 op de hoek met de Koningstraat staat tegenover het keerpunt van de Elfstedentocht. Ook in de Koningstraat is de Sint-Bonifatiuskerk, gebouwd in 1872 door architect Pierre Cuypers in neogotische stijl. In de kerk staat onder het beeld van Bonifatius een reliekschrijn waarin een gedeelte van zijn schedel wordt bewaard. Loop terug naar 't Raedhûs en ga rechtsaf de Nauwstraat en de Koekebakkerssteeg in. Ga aan het einde linksaf via de witte brug naar de molen Zeldenrust. Deze molen uit 1862 staat op het Baantjebolwerk, een van de bolwerken in Dokkum. Maak een wandeling over het bolwerk, langs de binnenhaven voor plezierjachtjes, naar molen De Hoop uit 1849, nu een dierspecialzaak. Loop via het Zuiderbolwerk weer terug naar het centrum en ga bij de Woudpoortbrug linksaf de Keppelstraat in en bij bistro Zelle linksaf de Dijk op. Op de hoek vind je de winkel **1622 Lifestyle** 8 met mode en woondecoratie. Ernaast zit **Sorella** 9 een winkel met kleding, schoenen en parfum. Wandel verder over de Vleesmarkt langs mooie gevels en ga bij molen Zeldenrust rechtsaf de witte brug over en linksaf via de houten brug weer naar het parkeerterrein.

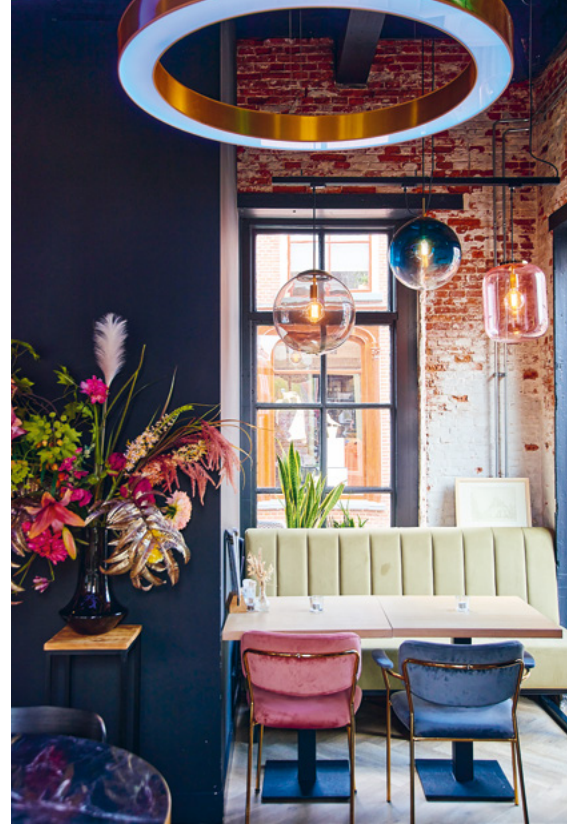
64

Adressen wandelroute Dokkum

- 1 **Proef | Lokaal Dokkum**, Markt 30a, proeflokaaldokkum.nl, open restaurant za-zo & wo-vr 12.00-22.00 uur, bar&lounge dagelijks van 10.00-22.00 uur
- 2 **Grote of Sint-Martinuskerk**, Markt 2, open voor bezichtiging half mei-begin sep za-zo & wo & vr 14.00-17.00 uur
- 3 **De Waegh**, Grote Breedstraat 1, dewaeghdokkum.nl, open za vanaf 10.00 uur, zo-ma vanaf 11.30 uur, di-vr vanaf 10.00 uur
- 4 **Museum Dokkum**, Diepswal 27, museumdokkum.nl, open ma t/m za 10.00-17.00 uur, 1e zo v/d maand 13.00-17.00 uur, jul-sep elke zo 13.00-17.00 uur
- 5 **De Posthoorn**, Diepswal 21, hotel-deposthoorn.nl, open dagelijks 7.00-10.00 uur & 12.00-21.00 uur
- 6 **Halve Maan**, Diepswal 15, halvemaandokkum.nl, open za & vr vanaf 10.00 uur, zo-do 10.00-23.00 uur
- 7 **'t Raedhûs**, Koningstraat 1, raedhus.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 8 **1622 Lifestyle**, De Zijl 1, 1622lifestyle.nl, open za 10.00-17.00 uur, ma 13.00-18.00 uur, di-do 10.00-18.00 uur, vr 10.00-21.00 uur, elke 1e zo v/d maand 13.00-17.00 uur
- 9 **Sorella**, De Zijl 3, sorelladokkum.nl, open za 10.00-17.00 uur, ma 13.00-17.30 uur, di-do 10.00-17.30 uur, vr 10.00-21.00 uur, elke eerste zo v/d maand 13.00-17.00 uur

★ tip Maak een rondvaart door de grachten met een gids die verhalen en anekdotes vertelt over het historische Dokkum.

→ Opstapplaats bij Museum Dokkum aan de Diepswal 27, rondvaardokkum.nl, 15 apr-eind okt elke za, di & do 14.00-15.00 uur. Tickets boeken kan ook online of telefonisch (0519-724221)

65

4 km dag #16

Edam aan het Markermeer

Edam groeide in de 14e eeuw uit tot een belangrijke havenplaats voor de export van zuivelproducten, waaronder kaas. Het ronde kaasje met de rode korst werd edammertje genoemd. Volgens traditie wordt het kaasbolletje verpakt in rode paraffine, maar tegenwoordig zie je het edammertje, steeds herkenbaar aan de beschermde aanduiding 'Edam Holland', ook met een gele korst. Maak een wandeling door dit authentieke Zuiderzeestadje met mooie historische straten, gezellige terrassen, een museum en uiteraard veel oude kaaspakhuisen.

Parkeer op het gratis parkeerterrein tegenover Singelweg 50. Je loopt van hieruit binnen 5 minuten naar het centrum. **Openbaar vervoer:** vanaf de IJzijde van Centraal Station Amsterdam rijden diverse bussen richting Edam, zie [ebs-ov.nl](https://www.ebs-ov.nl).

- Steek vanaf het parkeerterrein de Singelweg over en ga langs het busstation de Zuidervesting op. Ga rechtdoor de ophaalbrug over en sla bij hotel-restaurant Hof van Holland rechtsaf naar de Lingerzijde met mooie gevels zoals op nummer 30 en 33. Loop de Lingerzijde helemaal uit totdat je bij de 15e-eeuwse toren van de Onze-Lieve-Vrouwekerk komt. De kerk zelf werd in 1882 grotendeels gesloopt, maar in de toren is nog een carillon uit 1561. Ga hier rechtsaf de Spuistraat in, steek de stenen brug over en ga linksaf de Keizersgracht op. Neem een kop koffie of thee in de brasserie van **L'Auberge Damhotel 1**, die ingericht is met oud-Hollandse schilderijen en grote kroonluchters. Het hotel beschikt over elf kamers waaronder een bruidssuite. Vanaf het grote terras kijk je uit op het raadhuis uit 1737. Hier is op de eerste verdieping een galerie waar wisselende tentoonstellingen worden gehouden. Op de begane grond bevindt zich de WV. Steek hierna de bolle stenen brug over naar het oudste stenen huis van Edam uit 1530, tegenwoordig het **Edams Museum Het Coopmanshuys 2**. Hier kun je zien hoe rijkere mensen in voorgaande eeuwen woonden. Via smalle wenteltrappen kom je op de eerste en tweede verdieping. Ga na het museumbezoek de Grote Kerkstraat in met mooie gevels, zoals van het protestantse weeshuis uit 1661. Aan het einde van deze straat vind je de **Grote Kerk 3**, ga links het Kerkepad in en rechtsaf naar de hoofdingang. De monumentale hallenkerk is beroemd om de 32 gebrandschilderde ramen uit 1602. Een rondleiding door de kerk of een torenbeklimming is op aanvraag mogelijk. Ga hierna rechtsaf langs de begraafplaats en weer rechtsaf het grindpad op en aan het einde weer rechtsaf het Nieuwvaartje in. Wandel aan het einde rechtsaf de Eilandsgracht op en weer linksaf de Breestraat in. Op

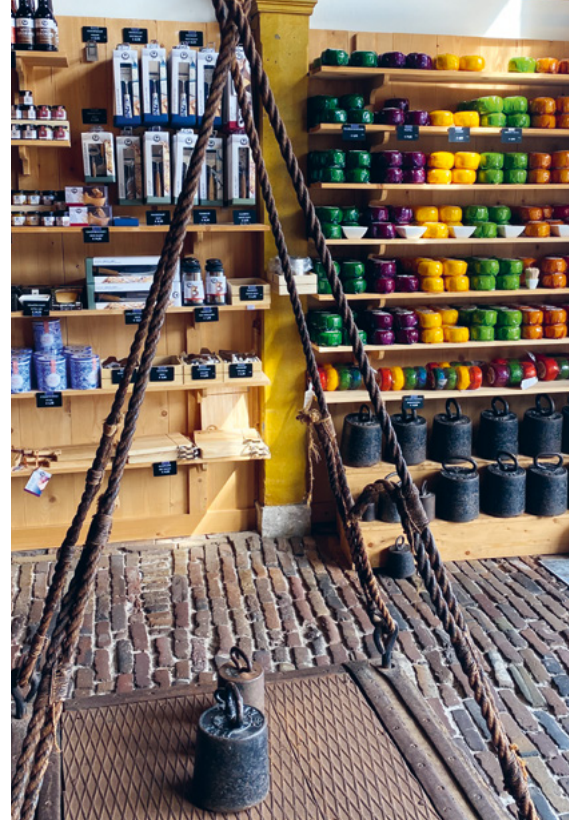
nummer 8 zie je Het Hooge Huijs uit 1598. Ga aan het einde rechtsaf, langs kaaswinkel **Henri Willig** 4, en hier rechtsaf de Prinsenstraat in totdat je bij het plein met de **Kaaswaag** 5 uit 1778 komt. Op het plein is van april tot en met september op elke woensdag een kaasmarkt met folkloristische demonstraties. Kaasdragers laten dan zien hoe de ronde Edammer kazen op berries worden vervoerd. Het ronde kaasje werd al zeven eeuwen geleden voor het eerst hier op de kaasmarkt aangevoerd. In de Kaaswaag kun je uiteraard ook edammertjes kopen. Ernaast staat een mooi pand uit 1662, met in de gevel een afbeelding van een struisvogel, en aan de overkant zie je een doopsgezind kerkje uit 1702. Wandel dan even de Prinsenstraat terug met op de hoek kookwinkel **De Leuke**

68 Keuken 6 en ga rechtdoor de Spuistraat in. Aan het einde kom je bij hotel-restaurant **De Fortuna** 7. Het restaurant is mooi klassiek ingericht, bij de koffie wordt Beemster appeltaart geserveerd. Het hotel heeft 23 gastenkamers verdeeld over 5 authentieke Noord-Hollandse huizen, met rondom een tuin. Steek de witte ophaalbrug over en loop rechtdoor totdat je bij café **De Gevangenpoort** 8 bent; vanaf het terras kijk je uit op een parkje. Steek na afloop bij de oversteekplaats de Singelweg over en ga rechtsaf weer naar het parkeerterrein.

★ tip 2 kilometer buiten het centrum vind je **Paviljoen Strandbad Edam**. Dit restaurant ligt direct aan het Markermeer en heeft een prachtig uitzicht over het water.
→ Zeevangszeedijk 7b, strandbadedam.nl, open mrt-okt za-zo vanaf 10.00 uur, ma vanaf 12.00 uur, di-vr vanaf 10.00 uur, nov-feb za vanaf 11.00 uur, zo vanaf 10.00 uur, wo-vr vanaf 11.00 uur

Adressen wandelroute Edam

- 1 **L'Auberge Damhotel Edam**, Keizersgracht 1, damhotel.nl, brasserie open vanaf 8.00 uur
- 2 **Edams Museum Het Coopmanshuys**, Damplein 8, edamsmuseum.nl, open zomer za-zo & di-vr 10.00-16.30 uur, winter za-zo & vr 10.00-16.30 uur
- 3 **Grote Kerk**, Grote Kerkstraat 59, grotekerkedam.nl, open voor bezichtiging jun-sep 13.30-17.00 uur, okt 13.30-16.00 uur
- 4 **Henri Willig**, Spui 7, henriwillig.com, open za 8.30-17.00 uur, zo 9.30-17.00 uur, ma-vr 9.00-18.00 uur
- 5 **Kaaswaag**, Jan Nieuwenhuyzenplein 5, henriwillig.com, open dagelijks apr-sep 10.00-17.00 uur
- 6 **De Leuke Keuken**, Kleine Kerkstraat 2, deleukekeuken.nl, open za 10.00-17.00 uur, di-vr 10.00-18.00 uur
- 7 **De Fortuna**, Spuistraat 3, fortuna-edam.nl, open dagelijks voor lunch 12.00-15.00 uur, diner vanaf 18.00 uur
- 8 **De Gevangenpoort**, Gevangenpoortsteeg 1-3, lagalera.nl, open vr-za 12.00-2.00 uur, zo 10.30-22.00 uur, di-do 12.00-22.00 uur

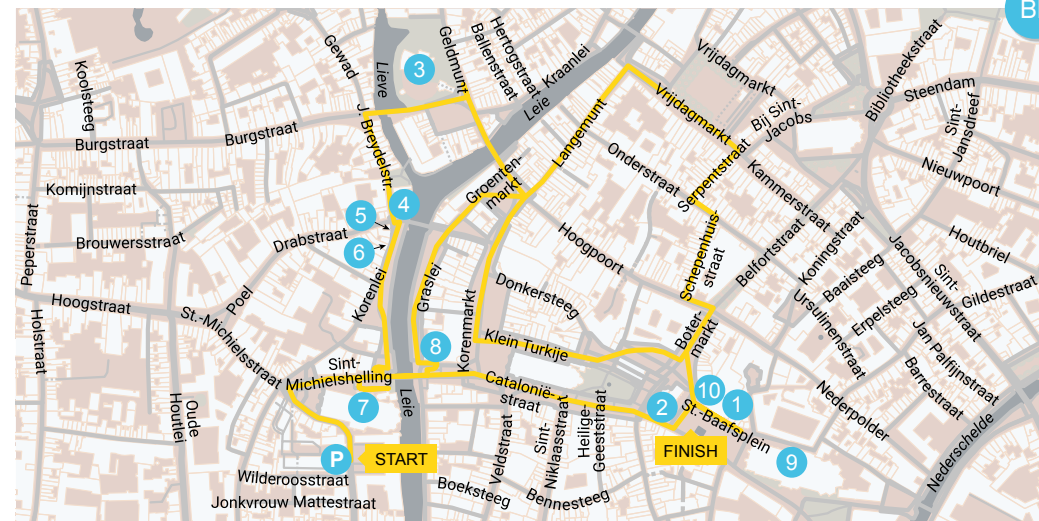

6 km dag #17

Gent aan het Kanaal

Gent-Terneuzen en de Leie

Gent telt talloze historische kerken en bezienswaardigheden. Maar Gent is ook een bruisende stad met onnoemelijk veel cafés, restaurants en terrassen. De wandeling, die natuurlijk begint op het Sint-Baafsplein, neemt je mee langs het beroemde Belfort en naar een voormalig postkantoor dat nu onderdak biedt aan een hotel en een warenhuis waar je ook kunt ontbijten en lunchen. Uiteraard mag bij een bezoek aan Gent een boottochtje niet ontbreken, waarbij je de highlights vanaf het water ziet.

Parkeer de auto in de parking Sint-Michiels, Sint-Michielsplein 8. Openbaar vervoer: neem tramlijn 1 vanaf het Sint-Pietersstation, stap uit bij halte Korenmarkt. Tramkaartjes zijn online te koop via de app van De Lijn.

- Loop vanuit de parkeergarage links om de Sint-Michielskerk, steek de rivier over en wandel rechtdoor naar het Sint-Baafsplein. Begin hier met koffie en taart bij brasserie **'t Vosken** 1. Vanaf het terras heb je uitzicht op de grote fontein, het 95 meter hoge 14-eeuwse **Belfort** 2 en aan de andere kant de Sint-Baafskathedraal. Het Belfort staat op de Werelderfgoedlijst van UNESCO en is hét symbool van Gent. Als je de toren wilt beklimmen, reserveer dan van tevoren een ticket; nadat je de 300 treden van de stenen wenteltrap omhoog bent gegaan kun je genieten van een onvergetelijk uitzicht. Wandel verder langs het fraai versierde stadstheater en ga rechts langs het Belfort rechtdoor over de Poeljemarkt. Neem ook een kijkje in de 13e-eeuwse Sint-Niklaaskerk aan de Korenmarkt. Ertegenover vind je het prachtige voormalige postkantoor uit 1898; hier kun je terecht voor mode, interieur en beauty, maar ook voor ontbijt, koffie of thee met taart of een lunch. Ga rechtsaf de Korenmarkt over langs de vele terrassen en loop via de Groentenmarkt de brug over naar de 12e-eeuwse burcht **Gravensteen** 3 aan het Sint-Veerleplein. In dit kasteel woonden ooit de graven van Vlaanderen. Ga vanaf het Gravensteen de brug over en meteen linksaf de Jan Breydelstraat in. Op nummer 5 zit het Design Museum Gent, dat na een verbouwing in 2024 weer open gaat (zie design-museumgent.be). Wandel verder naar de Korenlei met op de hoek **Home Linen** 4, een mooie winkel met linnengoed en nachtkleding. Aan weerszijden van de brug staan de groene huisjes van **De Bootjes van Gent** 5, elke 10 minuten vertrekt er wel een van hun bootjes voor een rondvaart door de stad. Of probeer een tafeltje te bemachtigen bij een van de restaurants aan de Korenlei, bijvoorbeeld bij het culinaire Franse restaurant **Allegro Moderato** 6. Volg de Korenlei langs het water en loop aan het einde de trap op

naar de stenen Sint-Michielsbrug met de **Sint-Michielskerk** 7. In deze kerk bevinden zich talrijke schilderijen en beelden van bekende meesters, onder meer Christus aan het kruis van Antoon van Dyck. Ga na het kerkbezoek de Sint-Michielsbrug over, neem links de trap naar beneden en wandel verder over de Graslei. Op nummer 16 zit boetiekhotel **1898 The Post** 8 met 38 kamers en suites. Ga vanaf de Graslei rechtdoor naar de Pensmarkt en steek de Groentenmarkt schuin over naar de Langemunt. Aan het einde van deze straat kom je op de Vrijdagmarkt, waar op zaterdag en zondag een markt wordt gehouden. Ga bij nummer 41 rechtsaf de Serpentstraat in, een smalle straat met bijzondere winkels, dan linksaf de Onderstraat in en rechtsaf de Schepenhuisstraat in. Je komt nu bij het stadhuis met de zwarte zuilen en in de nissen beelden van de graven van Vlaanderen. Loop via de Botermarkt terug naar het Sint-Baafsplein om een bezoek te brengen aan de **Sint-Baafskathedraal** 9. Voor bezichtiging van het schilderij De Aanbidding van het Lam Gods van de gebroeders Van Eyck uit 1432 heb je een entreeticket nodig. Koop tot slot wat lekkers bij chocolatier **Van Hoorebeke** 10 en wandel weer terug naar de parkeergarage.

Adressen wandelroute Gent

- 1 **'t Vosken**, Sint-Baafsplein 19, tvosken.be, open za-wo & vr vanaf 9.00 uur
- 2 **Belfort**, Sint-Baafsplein, belfortgent.be, open dagelijks 10.00-18.00 uur
- 3 **Gravensteen**, Sint-Veerleplein 11, historischehuizen.stad.gent/nl/gravensteen, open dagelijks 10.00-18.00 uur
- 4 **Home Linen**, Korenlei 3, homelinen.eu, open za 10.00-18.00 uur, zo 11.00-18.00 uur, wo-vr 10.00-18.00 uur
- 5 **De Bootjes Van Gent**, Het Groene Boothuisje, Korenlei 4a, debootjesvangent.be
- 6 **Allegro Moderato**, Korenlei 7, restoallegro.com, open za-zo & di-vr 12.00-14.00 uur (lunch) en 18.30-21.00 uur (diner), reserveren gewent
- 7 **Sint-Michielskerk**, Sint-Michielsplein 4, visit.gent.be/nl/zien-doen/sint-michielskerk, open za-zo & di-vr 14.00-17.00 uur, vrij entree
- 8 **1898 The Post**, Graslei 16, 1898thepost.com, cocktailbar The Cobbler open dagelijks vanaf 12.00 uur
- 9 **Sint-Baafskathedraal**, Sint-Baafsplein, sintbaafskathedraal.be, open voor bezichtiging za 8.30-17.30 uur, zo 13.00-17.30 uur, ma-vr 8.30-17.30 uur; **Het Lam Gods** za 10.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, ma-vr 10.00-17.00 uur
- 10 **Van Hoorebeke**, Sint-Baafsplein 15, chocolatesvanhoorebeke.be, open dagelijks 10.00-18.00 uur

★ tip Breng een bezoek aan het **S.M.A.K. (Stedelijk Museum voor Actuele Kunst)**.
→ Jan Hoetplein 1, smak.be, open za-zo 10.00-18.00 uur, di-vr 9.30-17.30 uur

3,5 km dag #18

Goedereede aan het Grevelingenmeer

Goedereede heeft al sinds 1312 stadsrechten en daarmee is het de enige officiële stad op Goeree-Overflakkee. Rond 1545 was het een rijke vestingplaats met een eigen haven, maar het ging de stad niet altijd zo voorspoedig. Door de eeuwen heen zorgden water, storm en brandstichting voor grote schade. Tegenwoordig heeft Goedereede zijn grandeur van weleer terug. Aan de Markt, langs de Haven en in de schilderachtige straten vind je fraaie, mooi onderhouden woonhuizen, waarvan de meeste staan ingeschreven in het rijksmonumentenregister.

Parkeer de auto op het grote parkeerterrein aan de Doelweg in Goedereede, volg hiervoor de borden 'P centrum'. **Openbaar vervoer:** neem vanaf metrostation Spijkenisse Centrum bus 104 naar Goedereede.

→ Volg vanaf het parkeerterrein de groene wegwijzers en ga rechtdoor de Kerkstraat in met aan weerszijden mooie rijksmonumenten met 16e- en 17e-eeuwse trapgevels. Aan het einde van de Kerkstraat kom je op de Markt. Op de hoek zit **Gasterij 't Sas** 1, die om 10 uur 's morgens de deuren opent voor een kopje koffie met iets lekkers erbij. Wanneer de zon maar eventjes schijnt kun je al heerlijk buiten zitten op het terras met uitzicht op de oude brug over de Spuisluis. Ernaast op nummer 7 bevindt zich het voormalige stadhuis met op de gevel drie ornamenten: de wapens van Westvoorne, Goedereede en Nederland. Het pand waar hotel-restaurant **De Gouden Leeuw** 2 in zit, was ooit de ambtswoning van Adriaen Floriszoon Boeyens. Hij was van 1492 tot 1515 pastoor in Goedereede en werd in 1522 in Rome gekozen tot paus Adrianus VI, de enige Nederlandse paus in de geschiedenis. Op de bovenste verdieping is nog altijd een Pausenkamer. Op het menu van het restaurant staan lekkere gerechten als Zeeuwse mosselen, kreeft en fruits de mer. Naast de Gouden Leeuw vind je het fraaie 17e-eeuwse pand van **B&B Goeree** 3 met twee gastenkamers met en-suite badkamer en toilet. 's Morgens word je hier verwend met een heerlijk uitgebreid ontbijt. Wandel verder naar de Noordzijde Haven om alle prachtige huizen met mooie voordeuren te bewonderen, zoals het 18e-eeuwse notarishuis op nummer 41. Ga aan het einde rechtsaf en loop langs de kade weer terug naar de Markt. Het pand van nummer 6 is een voormalige smederij uit 1794. Op de stoep voor het huis zie je een zogenaamde travalje, waar vroeger de paarden nieuwe hoefijzers kregen. Ga hier linksaf de Pieterstraat in en even verder rechtsaf de Torenslap in. Je komt nu bij de imposante **domtoren** 4 uit 1467, die van 1552 tot 1911 als vuurtoren dienst deed. In de toren is een wenteltrap met 217 treden die je kunt

beklimmen; je wordt beloond met een adembenemend uitzicht, dat reikt tot aan de Noordzee en het Haringvliet. De toren doet ook dienst als museum. De archeologische vereniging De Motte exposeert op de begane grond in een vitrine enkele bijzondere vondsten, zoals een middeleeuwse jachthoorn en een 17e-eeuwse Goereese zilveren schutterijvogel. Achter de toren staat de hervormde Catharinakerk uit 1708. Ga vanaf de toren Het Klooster in en rechtsaf de Nieuwstraat in. Aan het einde hiervan kom je bij de voormalige Molenpoort met op de hoek 't Maggezien, ooit in gebruik als kruitmagazijn. De achtermuur van deze voormalige poortwachterswoning is nog een restant van de middeleeuwse stadsmuur. Ga linksaf de Goereeseweg op naar **Molen De Windvang** 5 uit 1719. Op zaterdag kun je deze molen bezoeken, de molenaar geeft je dan graag een rondleiding. Ga hierna weer terug naar de Nieuwstraat en even verder linksaf de Pieterstraat in. Loop door naar de Noordzijde Haven om bij **Stadscafé Goeree** 6 nog even na te genieten van de wandeling met een drankje op het terras. Via de Kerkstraat kom je weer terug bij het parkeerterrein.

76

Adressen wandelroute Goedereede

- 1 **Gasterij 't Sas**, Markt 3, eetcafetsas.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 2 **De Gouden Leeuw**, Markt 11, hoteldegoudenleeuw.com, open voor lunch en diner za-zo & do-vr 12.00-22.00 uur
- 3 **B&B Goeree**, Markt 13, bbgoeree.nl
- 4 **Domtoren/Torenmuseum**, torenmuseum.nl, open begin jun-eind okt za & do 13.30-16.30 uur
- 5 **Molen De Windvang**, Goereeseweg 5, frankmoerland.wixsite.com/molen-de-windvang, open za 10.00-17.00 uur
- 6 **Stadscafé Goeree**, Noordzijde Haven 1, stadscafegoeree.nl, open za-zo & wo-vr vanaf 14.00 uur

★ tip De badplaats **Ouddorp** ligt 4,5 kilometer ten westen van Goedereede. Strijk hier neer op het terras van **Strandpaviljoen Paal 10**, dat is uitgeroepen tot het beste van Nederland. Of maak een ritje van een uur met een **ouderwetse stoomtram** van de RTM, de Rotterdamsche Tramweg Maatschappij.

→ **Strandpaviljoen Paal 10**, Westerduinpad 1, strandpaviljoenpaal10.nl, open za-zo 11.00-23.00 uur, ma-do 12.00-22.00 uur, vr- 11.00-23.00 uur

RTM Museum, G.C. Schellingerweg 2, zie rtm-ouddorp.nl voor vertrektijden en routes van de stoomtram.

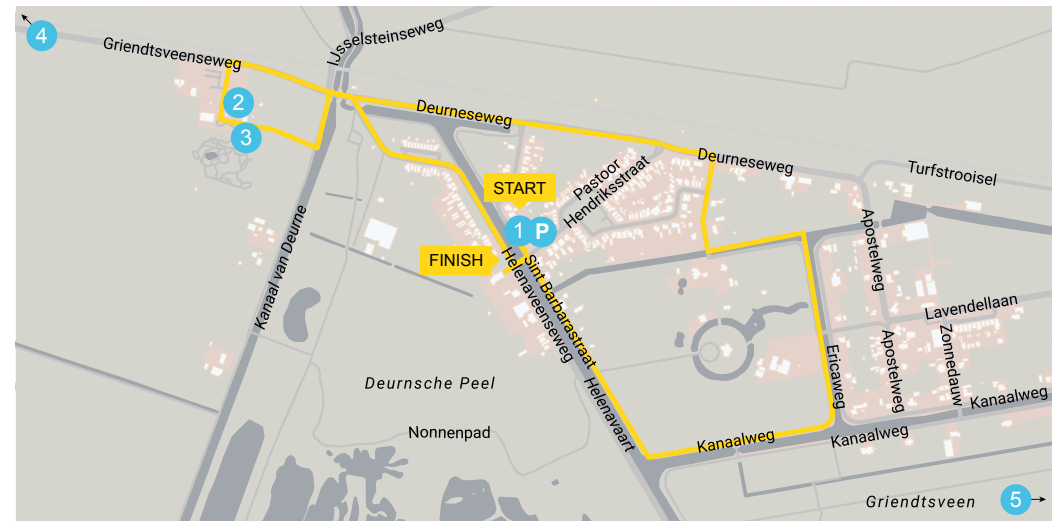
77

5 km dag #19

Griendtsveen aan de Helenavaart

Ophaalbruggetjes over kanalen, vaarten en sloten, een historische herberg en een oude dorpspomp nemen je mee naar de beginjaren van Griendtsveen als veenkolonie in de Peel. Het dorp was lange tijd privébezit van de Maatschappij Helenaveen, een bedrijf dat turf exploiteerde. Streekromanschrijver en journalist Toon Kortooms die in deze buurt werd geboren en opgroeide, schreef er al over in zijn boek *Beekman en Beekman*. Het schilderachtige Griendtsveen heeft een beschermd dorpsgezicht en ademt nog steeds de sfeer van vroeger.

Parkeer de auto op het parkeerterrein van Herberg De Morgenstond, Sint-Barbarastraat 35. **Openbaar vervoer:** neem vanaf treinstation Deurne buurtbus 262, stap uit bij halte kerk.

→ De wandeling begint bij **Herberg De Morgenstond 1**. Dit gezellige café aan de Helenavaart is gebouwd in 1889. Neem hier koffie met taart of bestel voor onderweg een knapzak met een stevige Peelwerkerslunch. Binnen lijkt de tijd stil te hebben gestaan; op de tafels liggen Perzische kleedjes, een oude klok tikt en zwart-witfoto's herinneren aan vroeger. Het terras aan de Helenavaart kijkt uit op de brug met erachter de Sint-Barbarakerk en de pastorie. Steek eerst de brug over om een kijkje te nemen bij de Sint-Barbarakerk, gebouwd in 1895. Rechts van de kerk is de entree naar de begraafplaats met het graf van streekromanschrijver Toon Kortooms en zijn echtgenote. Op een zwarte marmere zuil staat een liefdesverklaring van hem aan het dorp: 'Voor mij is Griendtsveen een droom die elk voorjaar werkelijkheid wordt'. Steek de brug weer over en ga rechtsaf de Sint-Barbarastraat in met het kanaal aan je rechterhand. Het tweede huis links is het voormalige postkantoor en aan de overkant van de Helenavaart zie je het ziekenhuis en de marechausseekazerne van vroeger. Na ongeveer 100 meter zie je aan het einde van een oprijlaan Villa Sphagnum, ooit het woonhuis van de familie Van de Griendt. De Sint-Barbarastraat gaat over in de Sphagnumweg, volg deze steeds met het water aan je rechterhand. Op nummer 5 vind je Villa Erica, gebouwd in 1901, hier woonde de procuratiehouder van de firma Van de Griendt. Steek hier de brug over het water over, langs de grote pomp uit 1901, loop rechtdoor en ga linksaf de Deurneseweg op. Rechts zie je de spoorbaan. Op de hoek van de Pastoor Hendriksstraat en de Deurneseweg staat het bronzen borstbeeld van Eduard van de Griendt (1857-1935), de stichter en naamgever van het dorp. Wandel verder over de Deurneseweg totdat je bij het **Toon Kortooms Museum 2** komt. De schrijver werd in 1916 geboren in Deurne, waar zijn vader directeur was van de turfstrooifabriek. In 1918 verhuisde Toon met

zijn familie naar de directeurswoning in Griendtsveen, waar hij tot 1944 woonde. Hij deed er veel inspiratie op voor zijn boeken. In dit woonhuis zit nu een klein particulier museum dat aan de schrijver gewijd is. Neem een kijkje in zijn oude werkkamer met de schrijfmachine waarop hij zoveel boeken schreef; vanaf een nostalgisch schoolbankje kun je een film over hem bekijken. Wandel ook even door de mooie beeldentuin en kijk binnen bij de brouwerij en het proeflokaal van de Peelreus. Links is café-restaurant **De Veenderij** ③ waar je lekkere Toontjes kunt krijgen: ambachtelijke zuurdesembroodjes met diverse soorten beleg. Volg hierna de voetstappen van Toon Kortooms door het smalle Berkenbomenpad. Over dit pad liep hij vroeger naar de bewaarschool, de lagere school en de kerk. Ga aan het einde van het pad even linksaf en dan weer rechtsaf, volg het bord Griendtsveen over de Helenaveenseweg en na ongeveer 5 minuten ben je weer bij Herberg De Morgenstond. Overnachten kun je even buiten Griendtsveen bij B&B **De Peelvos** ④ in Deurne. En wil je meer weten over het harde leven van de vroegere bewoners van De Peel tijdens de turfwinning, bezoek dan het **Peelmuseum** ⑤ in het buurdorp America.

★ tip Bezoek in Deurne grand café **Beekman & Beekman**, genoemd naar de onafscheidelijke tweeling Heintje en Matje Beekman uit de romans van Toon Kortooms.
→ Markt 8, Deurne, beekmanbeekman.nl

Adressen wandelroute Griendtsveen

- ① **Herberg De Morgenstond**,
Sint-Barbarastraat 35,
herbergdemorgenstond.nl, open za-zo
10.00-23.00 uur, di-wo 11.00-22.00 uur,
do-vr 10.00-23.00 uur
- ② **Toon Kortooms Museum**,
Griendtsveenseweg 80,
toonkortoomspark.nl, open za-zo &
wo-vr 10.00-17.00 uur
- ③ **De Veenderij**, Griendtsveenseweg 80,
open apr-sept za-zo & wo-vr 10.00-18.00
uur, okt-mrt za-zo & wo-vr 10.00-17.00
uur, in de schoolvakanties dagelijks
10.00-18.00 uur
- ④ **De Peelvos**, Veendijk 12a, Deurne,
bnbdepeelvos.nl
- ⑤ **Peelmuseum**, Griendtsveenseweg 69,
America, peelmuseum.nl, open apr-okt
zo & wo 13.30-16.30 uur

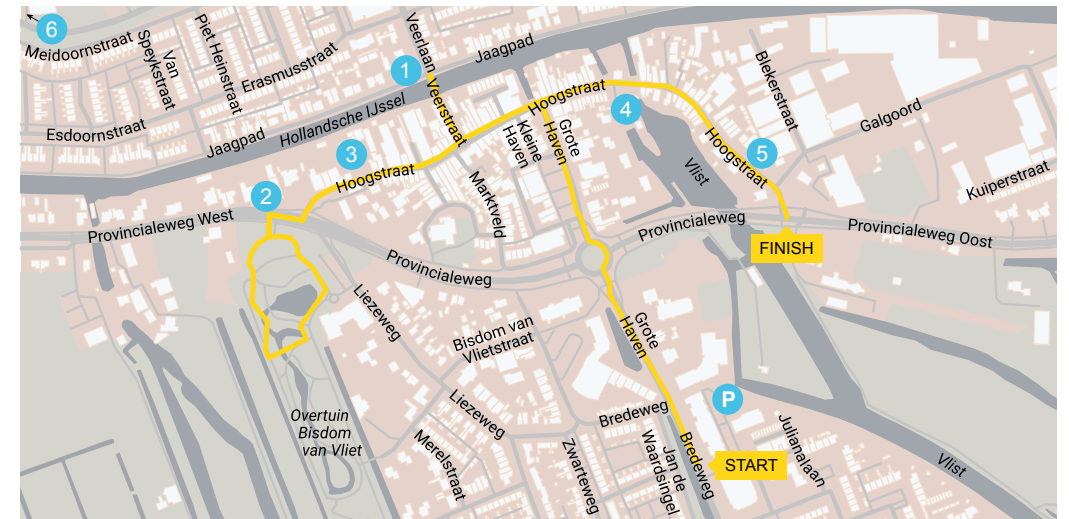

4,5 km
dag #20

Haastrecht aan de Hollandse IJssel

Haastrecht is het oudste stadje van de Krimpenerwaard. Het ontstond rond 1100 op de plaats waar het riviertje de Vlist uitmondt in de Hollandse IJssel. Aan het einde van de 14e eeuw bleek hoe belangrijk de scheepvaartroute via de Vlist naar de Hollandse IJssel was en daarom kreeg Haastrecht stadsrechten. Hoogtepunt van de wandeling door Haastrecht is een bezoek aan het museum dat vroeger het woonhuis was van Paulina Bisdom van Vliet, met prachtig ingerichte kamers.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Amaliahof 1. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Gouda bus 107 richting Montfoort, stap uit bij halte Haastrecht Centrum.

- Wandel vanaf het parkeerterrein rechtsaf de Bredeweg op naar de Sint-Barnabaskerk, gebouwd in 1853, met ernaast de voormalige pastorie. Loop bij de rotonde recht door de Grote Haven in, ga linksaf de Hoogstraat in en bij café Huis Den Hoek rechtsaf de Veerstraat in. Voorbij de ophaalbrug over de Hollandse IJssel zie je hotel en restaurant **Over de Brug** 1. Het pand is gebouwd als tramstation annex herberg in het jaar 1883, toen langs de Hollandse IJssel de tramlijn van Oudewater naar Gouda werd aangelegd. Loop weer terug over de brug, ga rechtsaf naar de Hoogstraat en voorbij het stadhuis linksaf de Kerkstraat in. Je komt nu bij de Hervormde Kerk, oorspronkelijk uit de 13e eeuw, maar in de loop der eeuwen verschillende malen verwoest door brand en herbouwd. De kerk is op zaterdagmiddag open voor bezichtiging. Ga hierna het Kerkplein op met op nummer 10 een huis uit 1683 met een mooie tuitgevel. Ga hier rechtsaf het fietspad op totdat je bij het voormalige woonhuis komt van Paulina Bisdom van Vliet (1840-1923), de laatste telg van een invloedrijke regentenfamilie uit Haastrecht. Het monumentale pand is sinds haar overlijden opengesteld als museum, geheel naar haar laatste wens. Begin 2022 is dit **Museum Paulina Bisdom van Vliet** 2 na een uitgebreide renovatie opnieuw geopend. Dwaal door alle prachtige, sfeervolle kamers met een grote collectie serviezen, talloze beschilderde borden (waarvan er alleen al vijfhonderd aan de muur hangen!), schilderijen, meubels en boeken. Neem ook een kijkje in de Overtuin tegenover het museum. Volg het wandelpad aan je rechterkant, na een eilandje met een ruïne van een 19e-eeuwse koepel kom je bij het grafmonument van Paulina en haar echtgenoot Johan. Aan de overkant ligt het grafje van haar hond Nora. Wandel de Overtuin weer uit, steek de weg over en ga rechtsaf de Hoogstraat in. Op nummer 113 bevindt zich de voormalige orangerie van Paulina uit 1800; hier werden onder andere de kuisplanten bewaard. Erte-

genover zit restaurant **Het Witte Hof** ③, gebouwd in 1840 als burgemeesterswoning voor Marcellus Bisdop van Vliet, de vader van Paulina. De voorgevel en de dubbele klokgevel aan de achterzijde zijn nog authentiek. Het restaurant heeft een groot terras aan de Hollandse IJssel. Wandel verder door de Hoogstraat, over een stenen brug, naar poldermuseum **Gemaal De Hooge Boezem** ④. Vóór het gebouw van dit voormalige stoomgemaal zie je een dieselmotor die tussen 1930 en 1992 werd gebruikt in het gemaal van de Vlistpolder. Verderop in de Hoogstraat vind je op nummer 64 het Hofje van Zijll van den Ham, een complex uit 1865 met zes woningen, dat oorspronkelijk bestemd was voor de huisvesting van 'behoeftegen'. Het hofje is genoemd naar de stichter, Hijmen Bart van Zijll van den Ham, en grenst aan de achterzijde aan de Hollandse IJssel. Wandel daarna de Hoogstraat helemaal uit, langs het **kanocentrum** ⑤, ga rechtsaf het fietspad op en bij de rotonde links totdat je weer bij het parkeerterrein bent. Wil je in stijl overnachten? Boek dan een kamer bij boutiquehotel **Weeshuis** ⑥, gevestigd in een voormalig weeshuis uit 1599 in Gouda. Het ontbijt en de afternoon tea worden geserveerd in de regentenkamer.

★ tip Vanuit Haastrecht is het 8 kilometer naar **Oudewater**. Bij **Museum De Heksenwaag** kun je op de weegschaal staan om te checken of je een heks bent. Als je niet te licht bent, mag je met een certificaat naar huis.
→ Leeuweringerstraat 2, heksenwaag.nl, open apr-okt za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur (jul-aug ook ma), nov-mrt za-zo 11.00-17.00 uur

Adressen wandelroute Haastrecht

- ① **Over de Brug**, Veerlaan 1, hoteloverdebrug.nl, open za-zo & di-vr vanaf 9.00 uur
- ② **Museum Paulina Bisdop van Vliet**, Hoogstraat 166, bisdopvanvliet.nl en overtuinbisdopvanvliet.nl, open april t/m okt op di t/m zo van 11.00-17.00 uur, nov t/m mrt op za & zo van 11.00-17.00 uur
- ③ **Het Witte Hof**, Hoogstraat 152, hetwittehof.nl, open za-zo & wo-vr 12.00-20.00 uur
- ④ **Gemaal De Hooge Boezem**, Hoogstraat 31, gemaalhaastrecht.nl, open za-zo & wo-vr 13.00-16.00 uur
- ⑤ **Kanocentrum Haastrecht**, Hoogstraat 10, kanocentrum-haastrecht.nl, open mei-jun & sep za-zo & vr 10.00-17.00 uur, jul-aug za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur en op afspraak.
- ⑥ **Weeshuis Gouda**, Spieringstraat 1, Gouda, wshs.nl

5 km dag #21

Harderwijk

aan het Veluwemeer

Hanzestad, garnizoensstad, universiteitsstad en vestingstad: Harderwijk was het allemaal. Tegenwoordig staat Harderwijk vooral bekend als bruisende stad vol terrassen, uitstekende restaurants, havens en het Dolfinarium. Deze wandeling neemt je mee naar een middeleeuwse stadspoort en een woontoren van de graaf van Gelre, maar ook naar een moderne boulevard met een strand aan het Veluwemeer. Tot slot kun je een oud universiteitsgebouw bezoeken waar humoristische schilderijen van de kunstenaar Marius van Dokkum hangen.

Parkeer de auto op parkeerplaats P19 aan het Westeinde (kruising met Kruithuis). **Openbaar vervoer:** loop vanaf station Harderwijk via de Stationslaan naar het beginpunt van de wandeling, dit duurt ongeveer 15 minuten.

- Wandel vanaf de parkeerplaats naar het Westeinde, steek de weg over en ga rechtsaf langs het Plantagepark naar brasserie **De Bank** 1. Vanaf het grote terras kijk je uit over het park. Ga linksaf de Smeepoortstraat in, door de 14e-eeuwse Smeepoort naast een oude stadsmuur. Even verder kom je links langs een smeedijzeren poort die leidt naar de binnentuin van een wooncomplex. Ooit was hier een klooster en later de Oranje-Nassaukazerne. Ga linksaf de Burgtstraat in met op het einde de Vanghentoren, omstreeks 1315 gebouwd als woonhuis voor de graaf van Gelre. Loop terug naar de Smeepoortstraat. Rechts is hotel en brasserie **Baars** 2, vanaf het terras kijk je uit op het Kerkplein met de 14e-eeuwse **Grote Kerk** 3. Ga rechtdoor de Vijhestraat in langs restaurant 't Zusje, gevestigd in een 15e-eeuws kloostergebouw. Aan het einde van de Vijhestraat ga je linksaf naar de Strandboulevard voor een mooi uitzicht op het Veluwemeer. Wandel rechts verder over de boulevard, langs een oude stadsmuur, en loop onder de 14e-eeuwse Vischpoort door naar de Vischmarkt. Bewonder hier de prachtige huizen en kijk even binnen bij **Doornhof Antiquairs** 4; je herkent de winkel aan het beeld van een wit schaap dat aan de gevel hangt. Restaurant **Ratatouille** 5 opent op zondag ook voor de lunch, meesterkok Wim Zwaart gebruikt uitsluitend biologische streekproducten. Steek de Vischmarkt over naar het monumentale herenhuis uit 1768 op nummer 55. In 1808 logeerde koning Lodewijk Napoleon hier als gast van de stadssecretaris. Om de binnenhaven te zien, ga je even terug bij bistro **Vischmarkt 49** 6 rechtsaf de Grote Oosterwijk in en aan het einde rechtsaf de Haven-dam op. Loop verder langs het moderne Huis van de Stad; waar de straat een bocht naar rechts maakt kun je aan de overkant van het water de Molen De Hoop zien. Via de

Molenstraat en de Grote Markstraat kom je weer op de Vischmarkt. Ga hier linksaf de Kromhoutsteeg in, rechtdoor naar de Schoenmakersstraat en op het eind rechtsaf de Wolleweverstraat in, die je bij de Markt brengt. Steek de Markt schuin over en ga bij grand café De Graaf van Gelre de Donkerstraat in. Ga vóór nummer 48 linksaf de Broederensteeg in; je komt nu in het Hortuspark met het **Marius van Dokkum Museum** 7, met humoristische schilderijen van schilder, tekenaar en illustrator Marius van Dokkum (1957). Het museum is gevestigd in de voormalige Snijskamer van de Universiteit van Harderwijk, ook wel de Gelderse Academie genoemd. Het Hortuspark hoorde vroeger bij deze instelling, waar beroemde wetenschappers als Herman Boerhaave en Carl Linnaeus promoveerden. In de ommuurde tuin groeien veel kruiden, waaronder ook enkele giftige; deze zijn verzameld aan de hand van oude plantenlijsten uit de academietijd. Via het academiepoortje naast het Linnaeustorentje kom je bij het voormalige Sint-Catharinaklooster uit 1582 met de Catharinakapel. Loop links om de kapel heen naar de achterzijde, ga rechtdoor het plein over, langs het voormalige werkhuis van het klooster, en loop door de Paradijspoort naar de Smeepoorttenbrink.

Via het Westeinde wandel je weer terug naar de parkeerplaats.

★ tip Breng een bezoek aan het **Stadsmuseum Harderwijk**, gevestigd in een voormalig patriciërshuis uit 1790. → Donkerstraat 4, stadsmuseum-harderwijk.nl, open za 10.30-17.00 uur, zo 12.00-17.00 uur, di-vr 10.30-17.00 uur

Adressen wandelroute Harderwijk

- 1 **De Bank**, Smeepoortstraat 1, brasseriedebank.nl, open za vanaf 10.00 uur, zo & di 10.00-18.00 uur, wo-vr vanaf 10.00 uur
- 2 **Hotel Baars**, Smeepoortstraat 52, hotelbaars.nl, brasserie open za-zo 8.00-23.00 uur, ma-vr 7.00-23.00 uur
- 3 **Grote Kerk**, Kerkplein 1, grotekerk.hervormdharderwijk.nl, open voor bezichtiging van Koningsdag t/m herfstvakantie za-zo & di-vr 14.00-16.30 uur
- 4 **Doornhof Antiquairs**, Schapenhoek 12-14, doornhofantiek.nl, open za & di-vr 10.00-17.00 uur en op afspraak
- 5 **Ratatouille**, Vischmarkt 4-6, rtll.nl, open za vanaf 18.00 uur, zo 13.00-18.00 uur (lunch), wo-vr vanaf 18.00 uur
- 6 **Bistro Vischmarkt 49**, Vischmarkt 49, vischmarkt49.nl, open za-zo 12.00-22.00 uur, wo-do 17.00-22.00 uur, vr 12.00-22.00 uur
- 7 **Marius van Dokkum Museum**, mariusvandokkummuseum.nl, open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur

3,5 km dag #22

Hattem aan de IJssel

Het is niet zo verwonderlijk dat Anton Pieck Hattem heeft uitgekozen voor zijn eigen museum. Het hele stadje ademt dezelfde sprookjesachtige sfeer die je in zijn illustraties vindt. Hattem kreeg al in 1299 stadsrechten van graaf Reinoud I van Gelre en was ook een Hanzestad. Naast de voordeur van talloze monumentale gebouwen hangen de handige bruine ANWB-bordjes met informatie over de geschiedenis van het pand. Tijdens de wandeling kom je langs drie musea en gezellige terrassen.

Parkeer de auto op de grote parkeerplaats aan de Geldersedijk, vlak bij de jachthaven van Hattem. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Zwolle bus 203, stap uit bij halte Hattem, Centrum.

- Wandel vanaf het parkeerterrein langs de jachthaven, steek de weg over en ga linksaf naar het centrum. Je komt als eerste bij de Dijkpoort; dit 14e-eeuwse poortgebouw kreeg bij de restauratie in 1908 extra hoektorentjes naar voorbeeld van andere stadspoorten. Vóór de poort zie je een restant van de stadsmuur met kanon- en schietgaten. Via de Kruisstraat kom je op de Markt met grand café **Banka** ①. Vanaf hun terras kijk je uit op de toren van de romaanse Andreaskerk met een 17e-eeuwse torenspits; in de kerk is een doopvont uit de 13e eeuw. Links tegen de kerktoren aangebouwd zie je het Waag- en Hoofdwachtgebouw uit 1621, kijk even omhoog naar de mooie gevelsteen. Een bijzondere gevelsteen kun je ook zien bij het 17e-eeuwse stadhuis met roodbruine bakstenen, links op de hoek van het plein. Ga hier voorbij de stenen stadspomp de Kerkhofstraat in, langs de Andreaskerk. Ga verder in de Kerkhofstraat naar het restaurant van het **Bakkerijmuseum** ②, te herkennen aan de goudkleurige krakeling aan de witte muur. Geniet hier van een echte bakkerslunch met belegde broodjes, suikerbrood en krentenwegge. Bij het restaurant hoort ook een poffertjessalon uit grootmoeders tijd en een groot terras. Naast het restaurant zit in een ander historisch pand het eigenlijke bakkerijmuseum, met een woonkamer met bedsteden, een keuken en een winkeltje. Ga nu linksaf de Ridderstraat in, met op nummer 1 het **Aparthotel Hattem** ③. Dit voormalige slagerspand is omgetoverd tot een luxueus hotel met vijf kamers en suites. Loop nu rechtdoor de Achterstraat in. Op nummer 33 bevindt zich de voormalige synagoge uit 1873 met op een plaquette de namen van 28 Joodse inwoners van Hattem en omgeving die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn vermoord. Verderop kom je bij het **Voerman Stadsmuseum** ④, gevestigd in twee 17e-eeuwse herenhuizen. Naast archeologische

vondsten kun je hier vooral veel werk bewonderen van de schilders Jan Voerman senior (1857-1941) en zijn zoon Jan Voerman junior (1890-1976). Voerman senior is vooral bekend geworden om zijn onnavolgbare IJssellandschappen. Voerman junior kreeg als vijftienjarige al zijn eerste officiële opdracht; zijn grootvader Verkade vroeg hem om tekeningen voor een Verkade-natuuralbum te maken. Aan de achterzijde van het museum is een museumcafé met een binnentuin. De wandeling gaat rechts via de Molenbelt verder naar **Molen De Fortuin** 5 uit 1852 aan het einde van de stadswal. In de molenwinkel kun je ambachtelijk brood- en cakemeel kopen. Ga rechtsaf de Noordwal op naar het **Anton Pieck Museum** 6 met naast een grote collectie aquarellen en olieverfschilderijen ook veel tekeningen die de kunstenaar maakte voor de Efteling. Na zijn dood kreeg het museum een werkhoeek met zijn stoel en een tafel vol tekenmateriaal. Op de benedenverdieping staat de etspers waarop Anton Pieck zelf zijn etsen, gravures en droge naalden afdruckte. In de museumwinkel zijn mokken, schetsboekjes, kaarten en kalenders te koop. Ga tot slot voordat je weer naar de parkeerplaats loopt nog even langs bij het **Bonbon Atelier A3** 7 voor de allerlekkerste chocolade.

★ tip Bezoek de **beeldentuin bij Kasteel Het Nijenhuis** in Heino, onderdeel van Museum de Fundatie in Zwolle. Tussen de bomen en op de gazons vind je een grote collectie moderne beeldhouwkunst uit de 20e en 21e eeuw.
→ 't Nijenhuis 10, Heino, Museum de Fundatie, museumdefundatie.nl/nl/beelden-tuin-4/, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur

Adressen wandelroute Hattem

- 1 **Banka**, Markt 5, bankahattem.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 2 **Bakkerijmuseum**, Kerkhofstraat 13, bakkerijmuseum.nl, open za & di-vr 10.00-17.00 uur, bakwinkel open op zaterdag 7.30-12.00 uur voor verkoop van brood en banket uit eigen bakkerij
- 3 **Aparthotel Hattem**, Ridderstraat 1a, aparthotelhattem.com
- 4 **Voerman Stadsmuseum Hattem**, Achterstraat 46-48, voermanmuseumhattem.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.00 uur
- 5 **Molen De Fortuin**, Molenbelt 7, molendefortuin.nl, molen en molenwinkel open za 13.30-16.30 uur
- 6 **Anton Pieck Museum**, Noordwal 31, antonpieckmuseum.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.00 uur
- 7 **Bonbon Atelier A3**, Kruisstraat 22, chocoladenzo.nl, open za 9.00-16.30 uur, ma-do 9.00-18.00 uur, vr 9.00-21.00 uur

4 km dag #23

Hemmen aan de Linge

Het Betuwse dorp Hemmen is van oudsher een heerlijkheid, het behoorde toe aan heren van een adellijk geslacht. In 1757 werd op de fundamente van een middeleeuwse burcht een statig landhuis gebouwd. Van dit Kasteel Hemmen bleef na de Tweede Wereldoorlog alleen een ruïne over, maar het kasteelpark in Engelse landschapsstijl is in ere hersteld. De wandeling brengt je van het dorp naar de romantische kasteeltuin en de oever van de Linge, met een tussenstop bij een pannenkoekenboerderij.

Parkeer de auto op het parkeerterrein bij Brasserie Heerlijkheid aan het Kerkplein. **Openbaar vervoer:** neem vanaf treinstation Zetten-Andelst (Betuwelijn) bus 35, stap uit bij halte Lingebrug, Zetten. Vanaf hier is het 20 minuten lopen naar het Kerkplein in Hemmen.

- Wandel vanaf het parkeerterrein naar de Hervormde Kerk, waarvan het oudste deel uit de 13e eeuw stamt. De elf gebrandschilderde ramen uit 1933 vertellen het verhaal van het Nieuwe Testament. Begin de dag met koffie of thee bij **Brasserie Heerlijkheid 1**. Het terras grenst aan een romantische tuin met hortensia's en rozen. Je kunt er ook een picknick bestellen om mee te nemen naar het grasveld onder de lindenboom of een ander mooi plekje. Ga hierna op zoek naar het kasteelpark, aangelegd met slingerende lanen, mooie waterpartijen en houten bruggen. Loop daarvoor het wandelpad naast de brasserie in, steek de weg over maar ga meteen linksaf, met het water aan je rechterhand. Volg dit pad en ga op het eind rechtsaf de houten brug over naar het kasteelpark. Loop langs de vijver en houd links aan tot je bij een stenen gebouw komt, met ernaast een gietijzeren hek, de entree naar de ommuurde **kasteeltuin 2**. De tuin is ongeveer 52 bij 25 meter groot en naar classicistisch voorbeeld ingericht. Wandel hierna even terug naar de vijver en sla hier linksaf een bospad in. Volg dit pad totdat je aan het einde bij de Linge komt, ga hier rechtsaf langs het water. Aan de overkant zie je appelboomgaarden. Verder op het pad kom je langs een zogenaamd washuisje, dat vroeger werd gebruikt door de baron van Kasteel Hemmen, hij sliep hier in een bedstee met uitzicht op de Linge. In het huisje was geen elektriciteit en stromend water, het toilet moest met een emmer worden doorgespoeld. Loop het pad helemaal uit totdat je bij de **Pannenkoekenboerderij Aan de Linge 3** komt. Het restaurant is gevestigd in een voormalige graanschuur die hoorde bij de molen die hier vroeger stond. Pannenkoeken hebben ze in allerlei zoete en hartige varianten, maar je kunt er ook terecht voor een lunch, een high tea of

gewoon koffie met lekkere taart. Buiten is een groot terras met uitzicht op de Linge, in het voorjaar zie je hier de bloeiende boomgaarden aan de overkant van het water. Ga hierna het Molenpad op en aan het einde rechtsaf de Dorpsstraat in. Het gebouw op nummer 9 en 10 is het voormalige gemeentehuis annex postkantoor uit 1918; er hangt nog altijd een postzegelautomaat aan de gevel. In het huis op nummer 4 is in 1644 Gijsbertus Cuperus geboren, historicus en magistraat, later burgemeester van Deventer. Je bent nu weer terug in het dorp. Bewonder nog even de grote witte pastorie uit 1739, herbouwd in 1853. En heb je altijd al een keer als een kasteelvrouw of kasteelheer willen overnachten? Boek dan een kamer bij **Kasteel Doorwerth** 4, ongeveer 14 kilometer ten noordoosten van Hemmen. Het kasteel heeft een geschiedenis die teruggaat tot de 13e eeuw. In het poortgebouw is een vakantiewoning voor vier personen ingericht die van alle gemakken is voorzien. Op de eerste verdieping is een woon- en eetkamer en op zowel de tweede als de derde verdieping is een kamer voor twee personen; de badkamer is op de tweede verdieping. 's Morgens kun je ontbijten in het kasteelcafé of gewoon in je eigen poortkamer.

★ tip In de voormalige bakkerswinkel van Brasserie Heerlijkheid zit **fairtradewinkel Soesa**, waar ze kleurrijke woonaccessoires uit Afrika, Azië en Latijns-Amerika verkopen.
→ Kerkplein 10, brasserieheerlijkheid.nl/winkel-soesa, open za-zo 12.00-17.00 uur

Adressen wandelroute Hemmen

- 1 **Brasserie Heerlijkheid**, Kerkplein 10, brasserieheerlijkheid.nl, winkel en terras open za-zo 12.00-17.00 uur
- 2 **Kasteeltuin Hemmen**, kasteeltuinhemmen.nl, vrij toegankelijk mei-okt dagelijks 8.00-19.00 uur
- 3 **Pannenkoekenboerderij Aan de Linge**, Molenstraat 18, pannenkoekenaandeling.nl, open za-zo & di-vr 11.00-20.00 uur
- 4 **Kasteel Doorwerth**, Fonteinallee 2B, Doorwerth, doorwerthinfo.nl/hotels-in-doorwerth/overnachten_in_kasteel_doorwerth, kasteel open voor bezichtiging za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur

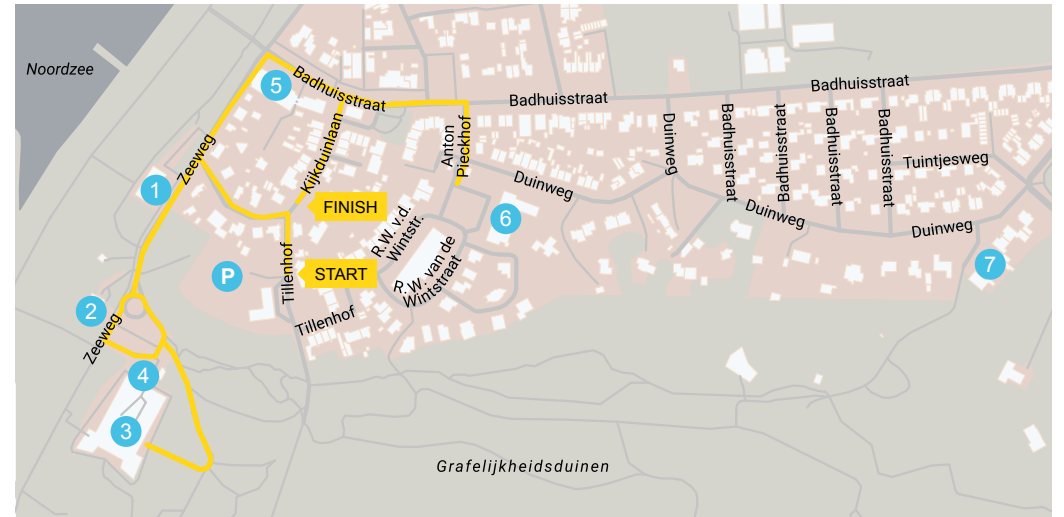

4 km dag #24

Huisduinen aan de Noordzee

Het voormalige walvisvaardersdorp Huisduinen is ontstaan in de 9e eeuw. Het heeft in verschillende periodes zwaar geleden door stormen en springvloeden, maar ook door oorlogsgeweld zoals bij de Slag bij Kijkduin in 1673 en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tegenwoordig kun je Fort Kijkduin, in 1811 gebouwd in opdracht van Napoleon Bonaparte, en het Atlantikwall Centrum in alle rust bezoeken. In Huisduinen eindigt ook traditiegetrouw de Strandzesdaagse die in de zomervakantie wordt gelopen vanaf Hoek van Holland.

Parkeer op het parkeerterrein aan de Tillenhof. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Den Helder bus 31 naar halte Noordwest Ziekenhuisgroep, hierna is het nog 22 minuten lopen naar Huisduinen. In het zomerseizoen kun je met de Kustbus (851) van station Den Helder naar Huisduinen, de bus stopt bij Fort Kijkduin.

- Wandel het parkeerterrein uit en ga linksaf de Kijkduinlaan in en loop rechtdoor omhoog naar de Zeeweg. Rechts zie je de Lange Jaap, de rode vuurtoren die met zijn hoogte van 63,45 meter de hoogste nog brandende vuurtoren van Nederland is. Sinds 1988 is het ook een rijksmonument. De vuurtoren is voorlopig niet open voor bezichtiging, omdat er grote scheuren in de wanden van de toren zijn ontdekt. Begin de wandeling links op de Zeeweg met koffie bij **Nogal Wiedus** 1 of **Storm aan Zee** 2. Beide restaurants liggen wat hoog op de dijk en hebben een prachtig uitzicht op zee. De 18 meter hoge bakstenen kustwachttoren werd gebouwd in 1949 en verving een ijzeren uitkijktoren. Tegenwoordig zit er in dit gemeentelijke monument een vakantieappartement met een prachtig uitzicht over zee. Tegenover Storm aan Zee bevindt zich **Fort Kijkduin** 3, gebouwd in 1811 in opdracht van Napoleon Bonaparte. Het was een onderdeel van de verdedigingslinie Stelling Den Helder, die de marinewerf Willemsoord moest beschermen. Eenmaal binnen in het fort zie je pas goed hoe groot het is. In de ondergrondse gangen krijg je een indruk hoe de soldaten hier woonden en werkten. Volg via een audiotour de geschiedenis van het fort tijdens de Bataafse republiek (1795-1806) en bekijk een film over de invasie van het Engelse leger in 1799. In het gangenstelsel is ook het Noordzee-aquarium gevestigd. Klim tot slot de trappen op naar het uitkijkbordes boven op het fort. Op het terrein van het fort is in een voormalige **fortwachterswoning** 4 ook een vakantiewoning voor twee personen ingericht. Een bezoek aan het aquarium en het museum is bij de overnachting inbegrepen. Wandel na het verlaten van het fort de Zeeweg op en ga rechtsaf naar de Badhuisstraat met op de hoek **Grand Hotel Beatrix** 5

en reserveer hier alvast een tafeltje voor een diner in restaurant **C'est La Vie**. Loop dan rechtdoor naar het Huisduiner kerkje uit 1896. Aan de voorzijde is een plaquette te zien die herinnert aan de Slag bij Kijkduin in 1673, toen de Nederlandse vloot onder leiding van Michiel de Ruyter een einde maakte aan de Brits-Franse poging om troepen te landen op de Nederlandse kust. Ga rechtsaf de Duinweg in en onder een hoge poort door naar het **Atlantikwall Centrum** 6. Dit museum zit in een opvallend neoclassicistisch pand dat in 1942 als administratiegebouw voor de Duitse marine in Den Helder werd gebouwd. Binnen kun je veel zwart-witfoto's zien van de capitulatie van Nederland, de oorlogsjaren en de naoorlogse wederopbouw van Den Helder. In de museumwinkel vind je veel boeken over de Atlantikwall, de ruim 5000 kilometer lange verdedigingslinie die nazi-Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog in de bezette gebieden aanlegde om een geallieerde invasie te voorkomen. Loop hierna terug naar het kerkje en ga links via de Kijkduinlaan weer naar het parkeerterrein aan de Tillenhof. Wil je ook overnachten in Huisduinen? In het vrijstaande boutique hotel **The Baron Crown** 7, gevestigd in een voormalig weeshuis uit 1938, zijn zes smaakvol ingerichte suites.

Adressen wandelroute Huisduinen

- 1 **Nogal Wiedus**, Zeeweg 6, nogalwiedus.nl, open dagelijks 10.00-22.00 uur
- 2 **Storm aan Zee**, Zeeweg 12, stormaanzee.nl, open dagelijks 10.00-22.00 uur
- 3 **Fort Kijkduin**, Admiraal Verhuellplein 1, fortkijkduin.nl, open dagelijks eind mrt-okt 10.00-17.00 uur, nov-eind mrt 11.00-17.00 uur
- 4 **Fortwachterswoning**, Admiraal Verhuellplein 1, fortkijkduin.nl/overnachten-als-fortwachter, gratis parkeren
- 5 **Grand Hotel Beatrix** en restaurant **C'est la Vie**, Badhuisstraat 2-10, grandhotelbeatrix.nl, cestlaviedenhelder.nl, bistro open dagelijks 18.00-22.00 uur, restaurant za & vr 18.00-22.00 uur
- 6 **Atlantikwall Centrum**, R.W. van de Wintstraat 41, atlantikwallcentrum.nl, zie website voor openingstijden
- 7 **The Baron Crown**, Duinweg 34, thebaroncrown.com

★ tip Bij **Zuivelboerderij Tesselaar** maken ze op ambachtelijke wijze verschillende soorten kaas, die je in hun winkel kunt kopen. Je kunt er ook terecht voor verse melk, boter, yoghurt en karnemelk, biologische streekproducten en schapenvachten.
→ Badhuisstraat 53, facebook.com/tesselaarhuisduinen, open za 10.00-17.00 uur, ma & wo 15.00-18.00 uur, do-vr 10.00-17.00 uur

4 km dag #25

IJsselstein

aan de Hollandse IJssel

De vestingstad IJsselstein ontstond als nederzetting in de 13e eeuw. De binnenstad wordt omringd door een gracht en restanten van de stadsmuren en je vindt er talloze rijksmonumenten uit de 17e en 18e eeuw. Niet verwonderlijk dus dat dit deel van IJsselstein is uitgeroepen tot beschermd stadsgezicht. Alles ligt op loopafstand van elkaar: de monumenten, kerken, kasteeltoren, molen en het museum. Al dit moois kun je ook vanaf het water zien met een boottocht door de gracht.

Parkeer de auto op het (betaald) parkeerterrein aan de Utrechtsestraat/hoek Kronenburgplantsoen, bij de kerk. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Utrecht Centraal bus 161 naar de binnenstad van IJsselstein.

- Wandel vanaf het parkeerterrein naar de **Oude Sint-Nicolaaskerk** 1, in 1310 gesticht door Gijsbrecht van IJsselstein. In de kerk kun je zijn praalgraf en de graftombe van Aleida van Culemborg zien. Volg het wandelpad langs het water naar de **Kasteeltoren** 2, deze toren hoorde bij het voormalige Kasteel IJsselstein. Via een gemetselde wenteltrap met 61 treden kom je in de torenkamer. Halverwege de trap kun je een film zien over de historie van het kasteel. Verlaat het park, steek de brug over en ga rechtsaf naar de Sint-Nicolaasbasiliek, een driebeukige hallenkerk die werd gebouwd in 1887. Loop om de kerk heen, ga rechtdoor de Sint-Nicolaasstraat in en linksaf de Benschopperstraat in, je vindt hier maar liefst vijftien rijksmonumenten. Bij chocolaterie **Zuccotto** 3 hoort ook een salon waar je bij de koffie, thee of chocolademelk een brownie of een macaron kunt uitzoeken. Naast de Stadswaag uit 1779 op nummer 41 is in de voormalige refter van het 15e-eeuwse cisterciënzerklooster Mariënborg brasserie **De Kloostertuin** 4 gevestigd. Ga even verder rechtsaf de Weidstraat in. Op de hoek zit bar en brasserie **Joris** 5 en ertegenover zie je het oude stadhuis, gebouwd in de 16e eeuw in opdracht van Willem van Oranje, baron van IJsselstein. Onder de gewelven van het stadhuis vind je **Brasserie 1560** 6. Loop de Weidstraat uit, ga bij de Walkade rechtsaf en volg het pad langs het water naar **Molen De Windotter** 7 uit 1732. Op de stadsmuur naast de molen is in 1812 een theekeupel gebouwd. Loop hierna langs het water weer terug, volg de Walkade en neem aan het einde even een kijkje in het Vestingplantsoen, dat grenst aan de stadsmuur. Om de hoek zit in een voormalig schoolgebouw **Museum IJsselstein** 8. De vaste expositie '3000 jaar wonen nabij de Hollandse IJssel' schenkt aandacht aan de geschiedenis van de stad en een paar maal per jaar zijn er wisselende tentoonstellingen.

In het museum zit het Koffiehuis, waar je te midden van kunstwerken even koffie of thee kunt drinken met iets lekkers erbij. Een bezoek aan IJsselstein is niet compleet zonder een tocht door de vestinggrachten met een rondvaartboot van **Yselvaert** 9. Vanaf de steiger aan de Walkade tegenover het museum kun je aan boord stappen van een van de open schuiten. De tocht van een klein uurtje gaat langs de mooiste monumenten. Neem hierna rechts het bruggetje over het water, rechts om de hoek zie je de IJsselpoort met twee torentjes, gebouwd in 1852. Kijk iets verderop even bij het poortwachtershuisje uit 1622. Hier zit Indonesisch restaurant KingsDish, met zijn 20 vierkante meter het kleinste restaurant van Nederland. Terug bij de poort loop je recht door de Utrechtsestraat in om weer bij het parkeerterrein te komen. Wil je toch nog iets langer blijven in IJsselstein? Boek dan een weekend in de bijzonder mooie B&B **Neder-Oudland** 10; in de gerenoveerde boerderijschuur zijn twee appartementen voor respectievelijk vier en zes gasten.

Adressen wandelroute IJsselstein

- 1 **Oude Sint-Nicolaaskerk**, Kronenburgerplantsoen 2, open voor bezichtiging apr-sep za 14.00-16.30 uur
- 2 **Kasteeltoren**, Kronenburgplantsoen 9, museumijsselstein.nl/de-kasteeltoren, open voor bezichtiging za-zo & wo-vr 13.00-17.00 uur
- 3 **Zuccotto**, Benschopperstraat 12, zuccotto.net, open za 9.00-16.30 uur, di-do 9.00-17.30 uur, vr 9.00-20.30 uur
- 4 **De Kloostertuin**, Benschopperstraat 43, brasseriekloostertuin.nl, open ma t/m do 11.30-22.30 uur, vrij & za 11.30-23.00 uur
- 5 **Brasserie Joris**, Weidstraat 2, barbrasseriejoris.nl, open za 11.30-0.00 uur, zo 11.30-19.00 uur, di-do 11.30-23.00 uur, vr 11.30-0.00 uur
- 6 **Brasserie 1560**, Weidstraat 1-3, brasserie1560.nl, open za-zo & wo-vr vanaf 11.30 uur
- 7 **Molen De Windotter**, Walkade 73, windotter.nl, open za, wo & vr 10.00-16.00 uur
- 8 **Museum IJsselstein**, Walkade 2, museumijsselstein.nl, open za-zo & wo-vr 13.00-17.00 uur
- 9 **Yselvaert**, opstapplaats tegenover Museum IJsselstein, Walkade 2, rondvaartenijsselstein.nl, rondvaarten alleen in het zomerseizoen
- 10 **Neder-Oudland**, Achtersloot 182, neder-oudland.nl

★ **tip** Ongeveer 10 kilometer ten westen van IJsselstein kun je heerlijk lunchen en dineren bij restaurant **De Heeren van Montfoort**, vlak bij Kasteel Montfoort. → [Hoogstraat 41, Montfoort, \[deheerenvanmontfoort.nl\]\(https://deheerenvanmontfoort.nl\), \[kasteel-montfoort.nl\]\(https://kasteel-montfoort.nl\)](https://hoogstraat41.nl), open za-zo 12.00-24.00 uur, di-wo 17.00-24.00 uur, do-vr 12.00-24.00 uur

4 km dag #26

Kanne

aan het Albertkanaal

Het Belgische dorpje Kanne ligt pal aan de Nederlandse grens, net onder Maastricht. Het bestaat uit twee delen, Opkanne en Neerkanne, die worden gescheiden door het Albertkanaal. Bij het vastleggen van de definitieve grens tussen België en Nederland in 1843 kwam het terrein met Château Neercanne op Nederlands grondgebied te liggen. Dit kasteel werd oorspronkelijk in 1316 gebouwd als adellijke burcht, maar alleen de twee romaanse torens en de hoge terrasmuur herinneren nog aan die tijd.

Parkeer de auto op de ruime parkeerplaats aan het Statieplein (gps: Statiestraat 21). **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Maastricht servicebus 48 van Arriva (bus voor 8 personen).

→ Wandel vanaf het parkeerterrein rechts de Statiestraat op. Naast hotel en brasserie **In Kanne en Kruike** 1 is begin 2022 de hippe B&B en bistro **K-Kanne** 2 geopend, waar je al vroeg terecht kunt voor ontbijt en koffie. Binnen en op het grote terras staan moderne stoelen en lange banken, de gastenkamers bevinden zich op de eerste etage. Wandel verder door de Statiestraat naar patisserie **Smets** 3 op de hoek van de Boys. Smets bestaat al sinds 1946 en is beroemd om zijn heerlijke Limburgse vlaaien. Rechts van Smets zit brasserie en ijsalon **Hild' Ice** 4 met aan de overkant van de straat een terras. Links van Smets zie je de Heilig Grafkapel, in 1714 gebouwd in barokke stijl. Deze grafkapel verving een kleinere kapel die in 1647 werd gebouwd naar voorbeeld van de Heilig Grafkapel in Jeruzalem. Op het wapenschild staat een opschrift ter ere van Daniël Wolf baron van Dopff, de schenker van de kapel. Hij was gouverneur van Maastricht en heer van Neerkanne; hij liet ook Château Neercanne verfraaien. Ga rechtsaf de Kapelstraat in, langs de Belgisch-Nederlandse grens, en loop naar Château Neercanne. Dit is het enige terrassenkasteel in Nederland, gelegen op de noordwestelijke helling van de Jekervallei. Wandel hier door de prachtige UNESCO-baroktuinen met een fontein in het midden; langs de stenen muur bloeien leirozen. In de voormalige stallen van het kasteel is **l'Auberge de Neercanne** 5 gevestigd. De chef de cuisine kookt hier met producten uit de eigen groentetuin en de regio. Met mooi weer kun je op het terras lunchen, je hebt dan een adembenemend uitzicht over het Jekerdal. De wijnkelders met veelal Limburgse wijnen bevinden zich in de historische mergelgrotten van het kasteel. Wandel terug naar de Heilig Grafkapel en ga rechtdoor de Statiestraat weer op totdat je bij het Albertkanaal komt. Houd bij de kruising met de Steenstraat links aan en volg de rechter-

kant van het wandelpad over de hangbrug. Wanneer je bijna aan het einde van de brug bent, neem je de trap naar beneden. Ga onderaan de trap meteen linksaf het fietspad op en weer rechtsaf, loop nu recht door naar de entree van de **grotten van Kanne** 6, naast het witte huis op nummer 16. Maak van tevoren een reservering voor een rondleiding van anderhalve kilometer door de grotten. Binnen is een aangename constante temperatuur van ongeveer 12 graden. Tijdens de rondleiding krijg je uitleg over het ontstaan van de grotten en over het 16 kilometer lange gangenstelsel. Je bezoekt een authentieke champignonkwekerij en komt meer te weten over de rijstevlaaien van patisserie Smets, waarvan de rijstepap hier een paar dagen nagaart. In de grotten wordt ook het in Lanaken gebrouwen Mosasaurus-bier gebotteld en gelagerd, je kunt het blonde bier alleen hier kopen. Loop na afloop de brug weer over en wandel terug naar de parkeerplaats. Wil je met je boot naar Kanne komen? Ook dat is mogelijk, want Kanne heeft een eigen jachthaven voor grote en kleine pleziervaartuigen. Vanaf het terras van café-restaurant **Opcanner Anker** 7 heb je een prachtig uitzicht over het Albertkanaal.

Adressen wandelroute Kanne

- 1 **In Kanne en Kruike**, Statiestraat 39, inkanneenkruike.be, open za-zo & ma-di & vr vanaf 10.00 uur
- 2 **K-Kanne**, Statiestraat 43, k-kanne.be, open za-zo & wo-vr 9.00-17.00 uur, elke laatste za van de maand 9.00-23.00 uur
- 3 **Smets**, Boys 3, smets-kanne.be, open za 8.00-17.30 uur, zo 8.00-14.30 uur, ma 10.00-18.00 uur, di-do & vr 8.00-18.00 uur
- 4 **Hild'Ice**, Boys 7, facebook.com/HildIceKanne, open za-zo 11.00-21.00 uur, di & do-vr van 11.30-21.00 uur
- 5 **l'Auberge Neercanne**, Von Dopfflaan 10, Maastricht, oostwegelcollection.nl/chateau-neercanne, open dagelijks 12.00-18.00 uur voor lunch
- 6 **Grotten van Kanne**, Avergat 14, grottenvannevzw.be, rondleidingen za-zo 13.30 uur, jul-aug dagelijks 13.30 uur
- 7 **Opcanner Anker**, Trekweg Opcanne 6, opcanner-anker.be, open za-zo & wo-vr 11.00-22.00 uur

★ tip Boek een rondleiding met proeverij bij **wijngaard De Apostelhoeve**, het oudste professionele wijnbedrijf van Nederland.

→ Suserweg 201, Maastricht, apostelhoeve.nl, open mrt-okt za & ma-vr 9.00-17.00 uur, nov-feb za & do-vr 9.00-17.00 uur

4,5 km dag #27

Katwijk

aan de Noordzee

Katwijk is van oudsher een vissersplaats. Al in de middeleeuwen gingen Katwijkers de Noordzee op om vis te vangen. Aan het einde van de 19e eeuw vestigden ook bekende schilders zich hier zoals Jan Toorop, Willy Sluiter en Bernard Blommers, sommige lieten zelfs een huis bouwen aan de boulevard. Bovendien raakte het stranddorp in trek als badplaats. Deze wandeling neemt je mee langs de brede boulevard en moderne beachclubs, maar ook naar kenmerkende historische gebouwen in het centrum.

Parkeer de auto in de ondergrondse parkeergarage Boulevard Zeezijde, Boulevard 13 (van oktober tot en met maart eerste twee uur gratis). **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Leiden Centraal bus 431 naar Katwijk.

→ Wandel de parkeergarage uit bij de uitgang Voorstraat en ga eerst het strandpad op naar strandpaviljoen **Zee en Zon** 1. In het zomerseizoen kun je hier een houten strandcabine huren met of zonder ligbed, strandstoel of windscherm. Bij de koffie of thee is er uiteraard appeltaart met slagroom. Ga daarna het pad weer omhoog naar de boulevard en ga rechtsaf naar de Witte Kerk, gebouwd rond 1460 als kapel ter ere van Andreas, de beschermheilige van de vissers. Iets verder op de boulevard zie je links **De Vuurbaak** 2 uit 1605, de oudste vuurtoren van Nederland en een rijksmonument. Deze Katwijkse vuurtoren is voor de visserij van groot belang geweest. Al in de 17e eeuw kon men hier door het maken van vuren de schepen veilig het strand op loods. In de zomermaanden kun je de 14 meter hoge vuurtoren ook beklimmen; bij helder weer zie je de Europoort, IJmuiden en Scheveningen liggen. Loop vanaf de Vuurbaak rechtdoor de Vuurbaakstraat in en ga op het einde rechtsaf de Blommersstraat in. De witte huisjes horen bij de Andreashof, via de entree kom je bij de binnentuin. Dit complex naast de Witte Kerk werd in 1950 gebouwd maar oogt veel ouder, waardoor Monumentenzorg het per ongeluk op de monumentenlijst plaatste. Het hofje moest behouden blijven als voorbeeld van de bouw van visserswoningen uit de jaren twintig van de vorige eeuw. In het hofje wonen vooral ouderen. Loop langs de kerk de poort uit het Andreasplein op, met een fontein met vier bronzen vissen, en loop rechtdoor de Princestraat in, een brede winkelpromenade, en ga op het einde rechtsaf de Voorstraat in. Tegenover het oude postkantoor is het **Katwijkse Museum** 3, gevestigd in een voormalige rederswoning uit 1912. Het museum heeft een mooie collectie schilderijen van onder anderen Willy Sluiter, Jan Toorop en Bernard Blommers. Zij hoorden tot de ruim duizend kunstenaars die

tussen 1870 en 1914 voor korte of langere tijd aan het Katwijkse strand woonden en werkten. Zo ontstond hier een ware kunstenaarskolonie. Ga na het museum-bezoek linksaf het Noordeinde op, steek de Tramstraat over, ga de stenen trap omhoog en even later weer naar beneden. Je komt nu bij een moderne binnenhaven. Meteen links van de trap vind je pannenkoekenrestaurant **De Beslagkom** 4, vanaf het terras heb je hier een mooi uitzicht op de haven. In het zomerseizoen kun je hier voorbij de zogenaamde Zwaai-kom aan boord stappen van de **rondvaartboot Katwijk** 5 en een tochtje maken naar bijvoorbeeld Leiden. Loop nu rechts van De Beslagkom de trappen omhoog en volg linksaf de Wethouder Meerburgkade. Ga rechtsaf in de Hoogstraat, linksaf in de Sluisweg en rechtsaf in de Wilhelminastraat, totdat je weer op de Boulevard komt. Ga hier even naar rechts en neem tegenover nummer 33 het duinpad naar het mooie strandpaviljoen **Surf en Beach** 6, met een hoog schuin dak en veel hout in het interieur. Van begin februari tot eind oktober staan er naast het paviljoen vijf **strandchalets** 7 die je kunt huren. De huisjes zijn compleet ingericht en ongeveer 50 vierkante meter groot, ze hebben vrij zeezicht en zijn geschikt voor maximaal 6 personen.

112

Adressen wandelroute Katwijk

- 1 **Zee en Zon**, Boulevard Zeezijde 19, zeeenzon.nl, open dagelijks 9.00-22.00 uur
- 2 **De Vuurbaak**, Vuurbaakplein, vkvkatwijk.nl/nl/locaties-overzicht/694183663/vuurbaak, open eind jun-eind aug za & ma-vr 10.00-12.00 uur en 14.00-17.00 uur
- 3 **Katwijks Museum**, Voorstraat 46, katwijksmuseum.nl, open za & di-vr 13.00-17.00 uur, zo 12.00-17.00
- 4 **De Beslagkom**, Prins Hendrikkade, debeslagkom.nl, open dagelijks 10.00-22.00 uur
- 5 **Rondvaartboot Katwijk**, Prins Hendrikkade, rondvaartbootkatwijk.nl, wanneer je de boot met een groep afhuurt, mag je zelf bepalen waar de boot naartoe vaart (wel binnen het afgesproken tijdsbestek)
- 6 **Surf en Beach**, Boulevard Zeezijde 9, surfenbeach.nl, open apr-okt dagelijks vanaf 8.30 uur, nov-mrt dagelijks vanaf 9.30 uur
- 7 **Strandchalets Katwijk**, Boulevard Zeezijde 35, strandchaletkatwijk.nl

113

★ **tip** Verwen jezelf met een culinair diner in restaurant **Panbos**, even buiten Katwijk in het mooie wandelgebied Panbos.

→ Wassenaarseweg 154, hetpanbos.nl, open za-ma & wo-vr 10.00-22.00 uur

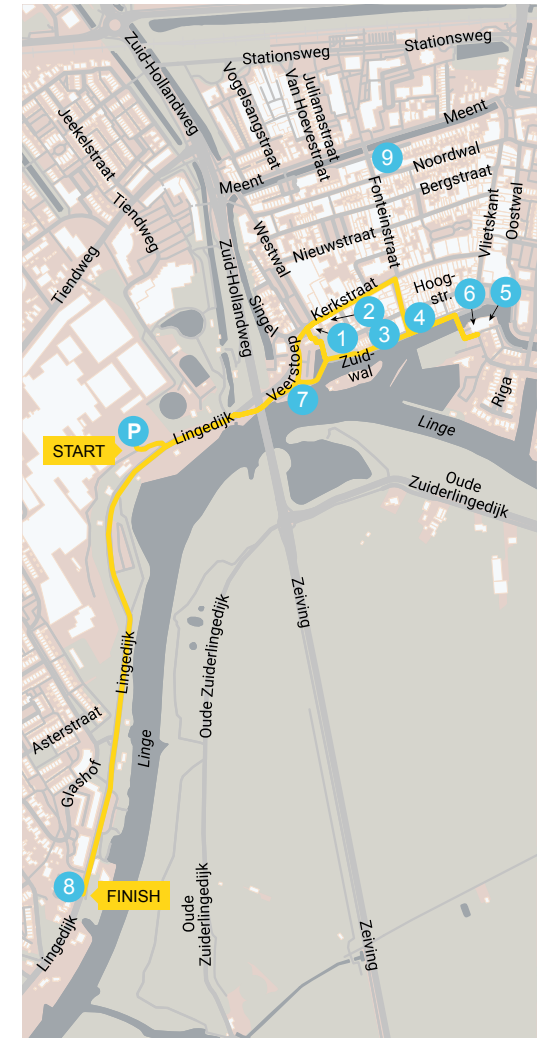
4 km dag #28

Leerdam aan de Linge

Leerdam staat bekend om al het mooie glas dat er sinds eeuwen wordt geproduceerd. De eerste glasblazerij werd al in 1765 opgericht en hierna volgden er meer. Maar ook de Leerdammer kaas heeft wereldfaam als dé gatenkaas van Nederland. De ligging aan de Linge staat garant voor een mooie wandeling met uitzicht op het water. De route begint in een voormalig veerhuis of een ander restaurant aan de rivier, en natuurlijk ga je ook glasblazers aan het werk zien.

Parkeer de auto (gratis) en lang op de parkeerplaats aan de Lingedijk 8. Alleen op zondag is het gratis parkeren in Leerdam, de overige dagen mag je er niet langer dan twee uur parkeren. **Openbaar vervoer**: vanaf station Leerdam is het 450 meter lopen naar de Kerkstraat.

→ Wandel linksaf de Lingedijk op en volg het voetpad, langs de rivier en onder de grote Lingebrug door. Loop over de voetgangersbrug naar de 15e-eeuwse stadsmuur aan de overkant en neem links de trap omhoog naar restaurant **'t Veerhuys** 1. Vanaf het terras kijk je uit over de haven en op de buitentuin van het **Hofje van Mevrouw van Aerden** 2 uit 1770. De gebouwen en de binnentuin van het hofje kun je helaas niet bezichtigen, maar wanneer op een donderdag-, vrijdag- of zaterdagmiddag de vlag aan de zijkant hangt, kun je wel de buitentuin bewonderen. Ga na 't Veerhuys weer naar beneden en volg de stadsmuur linksaf naar de Zuidwal. In een muurtoren met de naam Muizentoren vind je daar koffie- en thee-huis **Thee Leutje** 3. Binnen zijn maar zestien zitplaatsen, maar in de zomer kun je buiten op het terras zitten met uitzicht over de Linge. Bij je thee of koffie heb je keuze uit onder andere cheesecake, carrotcake en boterkoek. Even verder op nummer 5 zit lunchrestaurant **Kiky aan de Linge** 4 met een groot terras. Steek hierna de brug over naar de **Glasblazerij** 5, gevestigd in een voormalige houtloods. Je kunt hier elk moment van de dag binnenlopen om vanaf de tribune een demonstratie glasblazen bij te wonen. Voor je ogen maken glasblazers van heet vloeibaar glas allerlei kunst- en designvoorwerpen, elke dag weer andere. In de winkel kun je ook prachtige handgevormde vazen, schalen en objecten kopen. In hetzelfde pand als de glasblazerij zit brasserie **De Houtloods** 6, met buiten een groot terras aan het water. Je kunt hier uitgebreid lunchen met een pokebowl, salade, flammkuchen of een broodje met boerenkaas van Kaasboerderij aan de Linge in Spijk. Loop hierna weer terug de Zuidwal over en ga rechtsaf de Grote Steiger in naar de Markt. Vóór de 15e-eeuwse Grote Kerk staat een bronzen standbeeld

van twee glasblazers. Ga dan linksaf de Kerkstraat in en loop deze helemaal uit naar de Veerstoep. Scheep hier bij **Rederij Leerdam** 7 in voor een rondvaart over de Linge. Je kunt kiezen uit verschillende rondvaarten, van een tocht van 90 minuten tot een lunchcruise van 3 uur. Deze laatste gaat door het smalle sluisje bij fort Asperen, langs een stukje van de Nieuwe Hollandse Waterlinie of richting Arkel, langs prachtige natuurgebieden. Tijdens de vaart kun je genieten van een uitgebreid lunchbuffet. Heb je nog tijd over voor een bezoek aan het **Nationaal Glasmuseum** 8? Wandel dan onder de Lingebrug door en loop ongeveer 1 kilometer verder over de Lingedijk. Het Glasmuseum is gevestigd in twee villa's, rechts woonde algemeen directeur Cochius en links financieel directeur Bunge. Beide villa's zijn door middel van loopbruggen met elkaar verbonden. Je vindt er de gehele collectie van het Glasmuseum. Er is een winkel en een klein museumcafé en met mooi weer kun je een wandeling maken in de achtertuin, waar ook glasobjecten worden getoond. Bij **B&B De Groene Meent** 9 kun je heerlijk uitrusten van de wandeling. Er zijn twee comfortabele gastenkamers, en je kijkt uit op stadsgracht de Meent.

116

Adressen wandelroute Leerdam

- 1 **'t Veerhuys**, Kerkstraat 93, veerhuys.com, open za-zo 10.00-22.00 uur, wo-vr 11.00-22.00 uur
- 2 **Hofje van Mevrouw van Aerden**, Kerkstraat 67, hofjevanaerden.nl, de tuin is alleen geopend bij mooi weer en wanneer de vlag uithangt op za & do-vr 13.00-17.00 uur
- 3 **Thee Leutje**, Muizentoren, Zuidwal 5, demuizentoren.nl, open za 11.00-17.00 uur, vr 12.00-16.30 uur
- 4 **Kiky aan de Linge**, Zuidwal 3a, kikykookt.nl, open apr-okt za-zo & di-vr 10.00-18.00 uur.
- 5 **Glasblazerij**, Zuidwal, nationaalglasmuseum.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 12.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.00 uur
- 6 **De Houtloods**, Sundsvall 2, dehoutloods-leerdam.nl, open za 10.00-22.00 uur, zo 12.00-21.00 uur, di-do 10.00-21.00 uur, vr 10.00-22.00 uur
- 7 **Rederij Leerdam**, Veerstoep 3, rederijleerdam.nl
- 8 **Nationaal Glasmuseum**, Lingedijk 28-30, nationaalglasmuseum.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 12.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.00 uur
- 9 **B&B Groene Meent**, Meent 53, bedandbreakfastleerdam.nl

117

★ tip Liefhebbers van bridge of andere kaartspelen moeten beslist naar het **Museum van het Kaartspel** en het **Bridgemuseum**.

→ Watertorenlaan 25, bridgemuseum.nl, open za-zo op afspraak, di-vr 13.30-17.00 uur

4,5 km
dag
#29

Loenen aan de Vecht

In Loenen aan de Vecht vind je schitterende buitenplaatsen aan het water, romantische theekoepels en monumentale herenhuizen. Huisnamen als Hooprust en Welgelegen zijn typerend voor het karakter van dit mooie dorpje aan de rivier de Vecht. In de omgeving van het dorp bevonden zich door de eeuwen heen meerdere landgoederen, kastelen en buitenplaatsen. Veel daarvan hebben de tand des tijds niet doorstaan, maar gelukkig zijn er in Loenen nog genoeg over om te bewonderen.

Parkeer de auto (gratis) op het parkeerterrein achter de JUMBO, Rijksstraatweg 127. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Maarsse streekbus 120 naar Loenen Dorp.

→ Wandel vanaf het parkeerterrein rechtsaf de Rijksstraatweg in naar eetcafé **Oud Zuid** 1. Dit gezellige dorpscafé zit er al sinds de jaren vijftig, op de plek waar ooit de paarden van de postkoetsen en trek schuiten werden gestald. Begin hier met een cappuccino met een stuk verse vlaai erbij. Ze verhuren ook fietsen met anti-lekbanden, je krijgt er een speciale routekaart bij met tips voor de omgeving. Rechts van Oud Zuid zit **Hans en Frietje** 2, een mooi ingericht café waar ze behalve koffie en thee ook ambachtelijke frietjes, snacks en broodjes serveren. Ga hierna de Kerkstraat in, een van de mooiste historische straatjes van het dorp, naar de 14e-eeuwse Grote Kerk. In de toren, gebouwd rond 1500, bevindt zich een oude klokkenstoel met een Hemony-klok uit 1676. Achter de Grote Kerk, op een pleintje met geknotte bomen, is het bekende sterrenrestaurant **Tante Koosje** 3. Sla linksaf de Dorpsstraat in en bewonder hier de prachtige Vechthuizen met namen als Welgelegen, Leeuwendijk en Vrederust. Elk herenhuis heeft zijn eigen overtuin aan het water, met hortensia's, rozen en strakke buxusperkjes. De buitenplaats Beek en Hof, gebouwd omstreeks 1700, heeft een prachtige overtuin met een theekoepel en een speelhuisje met kelder; rechts van de overtuin staat het voormalige koetshuis. Rond 1938 werd de buitenplaats door de Zusters Franciscanessen in gebruik genomen als klooster, tegenwoordig wordt het pand privé bewoond. Aan het einde van de Dorpsstraat staat **Molen De Hoop** 4 uit 1903. De molenaar opent op zaterdag zijn terras aan de Vecht voor een kopje koffie of thee met iets lekkers erbij. Je kunt er ook pannenkoekenmeel of andere meelproducten kopen. Ga bij de molen linksaf het Moleneind op en weer linksaf de Molendijk op. Ga aan het einde hiervan linksaf de Grutterstraat in, deze gaat over in de Brugstraat. Steek de witte ophaalbrug over de Vecht over en ga verderop

rechtsaf het Oud Over op. Op nummer 3 zie je de buitenplaats Vegtlust uit het begin van de 18e eeuw. In 1981 zijn hierin zes appartementen gebouwd. Wandel verder langs het tien hectare grote **Landgoed Vrederijk** 5 van voormalig ABN AMRO-topman Rijkman Groenink. Het landgoed is vrij toegankelijk voor publiek, de toegangspoort is bij een houten bruggetje aan de linkerkant van het Oud Over. Maak hier een wandeling over het wandelschoenenpad of het kaplaarzenpad, neem ook even een kijkje in de moestuin. Ga hierna linksaf verder op het Oud Over en dan rechtsaf naar de Cronenburgerbrug. Bij deze basculebrug over de Vecht horen twee dienstwoningen voor de brug- en veldwachter. Ga meteen na de brug rechts het trapje af en wandel verder over het jaagpad langs de Vecht. Ga bij de stenen Burgemeester Van de Velde Bank linksaf en weer rechtsaf de Dorpsstraat in. Ga verderop linksaf de Grutterstraat in en weer rechtdoor de Rijksstraatweg op. Aan het einde van de dag is het maar moeilijk kiezen bij welk restaurant je zult gaan dineren. Wordt het bij **Tante Koosje** 3, **De Drie Gekroonde Laarsjes** 6 of toch **'t Amsterdammertje** 7? Als je ook wilt overnachten in Loenen, is de prachtige **B&B De Witte Reiger** 8 aan de Vecht in ieder geval een aanrader.

Adressen wandelroute Loenen aan de Vecht

- 1 **Oud Zuid**, Rijksstraatweg 116a, eetcafeoudzuid.nl, open dagelijks vanaf 11.00 uur, in de zomermaanden ook al eerder
- 2 **Hans en Frietje**, Rijksstraatweg 114, hansenfrietje.nl, open dagelijks 11.00-21.00 uur
- 3 **Tante Koosje**, Kerkstraat 1, tante-koosje.nl, keuken open za & di-vr 18.00-22.00 uur
- 4 **Molen De Hoop**, Dorpsstraat 106, molenloenen.nl, open za 11.00-16.30 uur
- 5 **Landgoed Vrederijk**, Oud-Over 4, vrederijk.nl, open dagelijks van 8.00 uur tot zonsondergang (uiterlijk tot 20.00 uur)
- 6 **De Drie Gekroonde Laarsjes**, Rijksstraatweg 106, de-eterij.nl, open za vanaf 17.00 uur, zo & wo vanaf 12.00 uur
- 7 **'t Amsterdammertje**, Albrechtlaan 4, restaurantamsterdammertje.nl, open za-zo & di-vr 18.00-22.00 uur, do-vr ook 12.00-14.00 uur
- 8 **B&B De Witte Reiger**, Oud Over 60, bbdewittereiger.nl

★ tip Boek een tafeltje bij restaurant **Boathouse** in Vinkeveen, met een terras aan de Vinkeveense Plassen.
→ Herenweg 144, Vinkeveen, boathousevinkeveen.nl/restaurant, open dagelijks 11.00-22.00 uur

4,5 km
dag #30

Maarssen aan de Vecht

Maarssen ligt aan de rivier de Vecht én aan het drukst bevaren kanaal ter wereld, het Amsterdam-Rijnkanaal. Deze wandeling laat je vooral de oevers van de Vecht zien, met mooie huizen en theekoepels die weerspiegelen in het water. Je komt ook langs een groot landgoedpark bij de buitenplaats Goudestein. Op dit landgoed vind je onder andere een klein streekmuseum dat in een oud koetshuis gevestigd is en je kunt er even binnenkijken bij een voormalig klooster uit de wederopbouwtijd.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Achter Raadhoven 1. Openbaar vervoer: huur bij station Maarssen een OV-fiets en fiets naar de Langegracht, dit is ongeveer 2 km.

- Wandel vanaf het parkeerterrein het steegje tussen de huizen in en ga rechtsaf de Kaatsbaan op, een autovrije winkelstraat. Loop deze straat uit en ga vóór de ophaalbrug linksaf de Langegracht op. Begin bij **De Eendracht** 1 met een cappuccino in de mooie brasserie met leestafel of op het terras aan de Vecht. Wandel verder over de Langegracht en bewonder de prachtige gevels. Op nummer 36 zit het restaurant **Enya** 2, de chef kookt hier uit de moderne Griekse keuken. Helemaal aan het einde van de Langegracht, in een rijksmonument uit 1860, vind je restaurant **Le Brasseur** 3. Vanaf hun houten steigerterras aan het water heb je een prachtig uitzicht over de rivier. Ga rechtsaf de Zandweg op met links het imposante Huis ten Bosch. Dit buitenhuis werd in 1629 gebouwd door architect Jacob van Campen en fungeerde in de 20e eeuw als gemeentehuis. Linksachter zie je het koetshuis, het fraaie toegangshek dateert uit het begin van de 18e eeuw. Ga aan het einde van de Zandweg rechts de Termeerbrug over en loop rechtdoor in de Parkweg en Breedstraat totdat je bij de Heilig Hartkerk komt. Links van de entree van deze kerk uit 1855 staat de pastorie, eveneens een rijksmonument. Steek de ophaalbrug over de Vecht over en ga linksaf de Herengracht op. Ook hier staan mooie buitenhuizen, met namen als De Vecht en De Boomgaard. Loop verder over het Zandpad. Aan de overkant van de rivier zie je kasteel Bolenstein met een romantische tuinkoepel. Bolenstein wordt privé bewoond en is niet te bezichtigen. Verder op het Zandpad kom je bij de 17e-eeuwse buitenplaats Goudestein bij het **Buitenplaats Doornburgh** 4. Volg de informatieborden naar de voormalige Priorij Emmaus, een klooster dat in 1966 werd gebouwd in de stijl van de Bossche School en een van de eerste 'jonge' rijksmonumenten van Nederland is. Het omliggende landgoed met schapenweides, fruitbomen en bijenkorven is eind 19e eeuw ontworpen door tuinarchitect J.D. Zocher. Lunchrestaurant

DeZusters 5 is gevestigd in de priorij, met mooi weer kun je ook buiten in de binnentuin eten met rondom kloostergangen. Voor een bezoek aan het **Vechtstreekmuseum** 6 wandel je vanaf DeZusters terug naar de ingangspoort van het landgoed Doornburgh, hier ga je rechtsaf het Zandpad op. Na een kleine 10 minuten kom je dan bij het kleine cultuurhistorische museum. Het is gevestigd in voormalig Huize Silversteyn, dat in 1744 werd verbouwd tot koetshuis van de buitenplaats Goudestein. In de vaste tentoonstelling kun je onder andere oude schilderijen en schoolplaten zien waarop de prachtige buitenplaatsen langs de Vecht zijn afgebeeld. Er is ook een Coffee Corner met een kleine kaart en een terras dat uitkijkt op buitenplaats Goudestein en het park. Ga bij het verlaten van het park rechtsaf de Diependaalsedijk op en loop door tot je weer bij het parkeerterrein komt. Een kleine 7 kilometer buiten Maarsssen vind je **Logement aan de Vecht** 7. Deze prachtige buitenplaats aan de Vecht is omgetoverd tot een stijlvol hotel met zeven kamers, waarvan er vijf uitzicht hebben over de rivier. Je kunt er ook een hightea in de tuin gebruiken, een boottocht maken of een tandem huren.

★ tip Maak een **boottocht over de Vecht** met de luxe sloep Not for Sail of met de Noorse sloep InfiniTea. Beide sloepen zijn geschikt voor acht personen, op de InfiniTea kun je zelfs overnachten.
→ Bootverhuur Varen op de Vecht, Wilhelminaweg 9, varenopdevecht.nu

Adressen wandelroute Maarsssen

- 1 **De Eendracht**, Langegracht 51, deeeendracht-maarsssen.nl, open dagelijks 9.00-22.00 uur
- 2 **Enya**, Langegracht 36, restaurantenya.nl, open za-zo & wo-vr 17.00-22.00 uur
- 3 **Le Brasseur**, Schoutenstraat 5, le-brasseur.nl, open dagelijks 12.00-23.00 uur
- 4 **Buitenplaats Doornburgh**, Diependaalsedijk 17, buitenplaatsdoornburgh.nl, open za-zo & wo-vr 10.00-17.00 uur
- 5 **DeZusters** (Buitenplaats Doornburgh), Diependaalsedijk 17, dezusters.nl, open za-zo & wo-vr vanaf 10.00 uur voor koffie en lunch, vr-za ook diner
- 6 **Vechtstreekmuseum**, Diependaalsedijk 19b, vechtstreekmuseum.nl, open eind feb-apr & okt-dec za-zo & wo-vr 13.30-16.30 uur, mei-sep za-zo & wo-vr 11.00-17.00 uur
- 7 **Logement aan de Vecht**, Straatweg 30, Breukelen, logement.aandevecht.com

Maastricht aan de Maas

De zuidelijkste stad van ons land verveelt nooit. Je begint de dag met een boottocht over de Maas. Daarna wandel je door de Stokstraat met zijn mooie modewinkels en door het Jekerkwartier langs eeuwenoude stadsmuren. Je bezoekt een fotomuseum in een stijlvol historisch pand en komt langs twee van de oudste kerken van Nederland, beide met indrukwekkende schatkamers vol kostbare religieuze voorwerpen. Maastricht heeft een paar beroemde pleinen, hier kun je lekker uitrusten op een terras.

Parkeer je auto in de parkeergarage Q-Park Mosae Forum, Maasboulevard 40. **Openbaar vervoer:** vanaf station Maastricht is het ongeveer tien minuten lopen naar de Stokstraat.

- Wandel vanuit de parkeergarage langs het moderne Mosae Forum en ga rechtsaf de Maaspromenade op. Aan de kade is de opstapplaats voor een boottocht over de Maas met **rederij Stiphout** 1. Loop verder over de promenade en neem koffie met een stuk Limburgse vlaai bij restaurant **Riverside Lounge** 2. Vanaf het terras kijk je uit op de Sint Servaasbrug, maar ook binnen heb je dankzij de grote ramen een prachtig uitzicht. Wandel rechtdoor, houd de brug aan je linkerhand en ga via de Vissersmaas de Stokstraat in. Deze straat staat bekend om zijn exclusieve modewinkels. Aan het einde kom je bij het Onze Lieve Vrouweplein met de oudste kerk van Maastricht, de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek. Ga vanaf de basiliek linksaf langs **Eetbar Cabaret Douze** 3 en klim rechts om de hoek de trappen op naar de Onze Lieve Vrouweval. Aan deze wal, die ook als stadsmuur fungeerde, staan witgeverfde woonhuizen uit de 18e eeuw. Ga aan het eind de trap weer af en loop links door de Helpoort uit 1230, de oudste stadspoort van Nederland. Je bent nu in het historische Jekerkwartier, genoemd naar het riviertje de Jeker. Ga rechtsaf naar het tuinterras van café D'n Hiemel, ga via het bruggetje over de Jeker en volg het rechter pad. Je ziet de Pater Vincktoren, die onderdeel was van de tweede middeleeuwse stadsmuur. Het huis ernaast met de rood-witte luiken is het Faliezustersklooster, dat in 1647 werd gebouwd in Maaslandse renaissancestijl. Loop het parkje uit en ga rechtsaf de Sint Pieterstraat in en meteen links het Lang Grachtje op, langs de 13e-eeuwse stadsmuur. De gevelsteen hier is afkomstig van de Hertogsmolen uit 1734 die achter deze muur stond. Ga verderop bij het gele huis op nummer 28 Achter de Molens in, linksaf de Kapoenstraat in en rechtdoor de Sint Jacobstraat in. Op nummer 6 vind je in een monumentaal 17e-eeuws pand vol oude ornamenten het **Boutique Hotel Sint Jacob** 4. De kamers zijn

stijlvol ingericht en vanuit de lounge kijk je uit op de binnentuin. Even verder kom je op het Vrijthof, met achter een donkerrode gevel het **Fotomuseum aan het Vrijthof** 5, gevestigd in waarschijnlijk het oudst bewaard gebleven woonhuis van Maastricht, met verschillende stijlkamers. Aan de overkant van het Vrijthof zie je de **Sint-Servaasbasiliek** 6, gebouwd rond 950. In de dubbelkapel van deze kerk is een schatkamer met het borstbeeld van de heilige Servatius, zeldzame reliekhouders en kostbare edelstenen. Voor de bezichtiging van de kerk en de schatkamer is een entreeticket nodig. Het oudste en meest bekende café van Maastricht is **In den Ouden Vogelstruys** 7, dat al sinds 1730 in hetzelfde pand zit. Loop onder de platanen naar het terras van brasserie **Vrijthof 9** 8, hier kijk je over het rechtshoekige plein uit op het militaire gebouw De Hoofdwacht uit 1774. Ga hierna rechtdoor de Helmstraat in en rechtsaf de Grote Gracht op totdat je op de Markt komt. Vanaf het terras van **Eetcafé De Vreede** 9 kijk je uit op het 17e-eeuwse stadhuis. Wandel tot slot de Hoenderstraat door totdat je weer bij de Maasboulevard bent en de parkeergarage.

Adressen wandelroute Maastricht

- 1 **Rederij Stiphout**, Maaspromenade 58, stiphout.nl
- 2 **Riverside Lounge**, Maaspromenade 78, riversidelounge.nl, open za 10.00-22.00 uur, zo 11.00-20.00 uur, ma-do 11.00-18.00 uur, vr 10.00-22.00 uur
- 3 **Eetbar Cabaret Douze**, Graanmarkt 3, cabaretdouze.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 4 **Boutique Hotel Sint Jacob**, Sint Jacobstraat 6, boutiquehotelsintjacob.nl
- 5 **Fotomuseum aan het Vrijthof**, Vrijthof 18, fotomuseumaanhetvrijthof.nl, open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur
- 6 **Sint-Servaasbasiliek**, Keizer Karelplein 3, sintservaas.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 12.30-17.30 uur, ma-vr 10.00-17.00 uur
- 7 **In den Ouden Vogelstruys**, Vrijthof 15, vogelstruys.nl, open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 8 **Vrijthof 9**, Vrijthof 9, vrijthof9.nl, open dagelijks vanaf 09.00 uur
- 9 **Eetcafé De Vreede**, Markt 62, cafedevreede.nl, open za-zo & di-vr 8.00-19.00 uur

★ tip Bezoek een van de **mooiste boekhandels van Nederland** in de eeuwenoude Dominicanenkerk.
 → Dominicanenkerkstraat 1, libris.nl/dominicanen, open za 9.00-18.00 uur, zo 12.00-18.00 uur, ma 10.00-18.00 uur, di-wo 9.00-18.00 uur, do 9.00-21.00 uur, vr 9.00-18.00 uur

3,5 km
dag #32

Marken

aan het Markermeer

Het is altijd een beetje spannend wanneer je naar een plaats gaat waar je lang niet bent geweest. Zal het nog zo leuk zijn als in je herinnering? Gelukkig was Marken nog even mooi en verrassend. Rijd eerst de 3 kilometer lange dijk over met aan weerszijden het water van het Markermeer. Het voormalige eiland ziet er oer-Hollands uit met alle groen-wit gestreepte huizen met rode pannendaken. Bewoners in klederdracht zul je niet meer veel tegenkomen, behalve op hoogtijdagen.

Parkeer de auto op het betaald parkeerterrein 'P Kruisbaakweg' in Marken. **Openbaar vervoer:** neem vanaf metrostation Amsterdam Noord de bus van EBS, stap uit bij halte Minneweg.

- Wandel vanaf het parkeerterrein de Beatrixbrug over naar de **Klompemakerij 1**. In de winkel zijn alle soorten en maten klompen te koop, in de kleuren rood, blauw en geel. Achterin vind je de machinekamer waar de klompemaker de houten klompen maakt. Boven je hoofd hangen talloze blanke klompen te drogen. Houd hierna links aan en volg onderweg het bordje 'Haven'. Ga bij de Kets linksaf, je wandelt langs de tuinen van de groen-wit geverfde Marker huizen, over bruggetjes en door smalle straten. Op de Kets 38 verkoopt **souvenirwinkel Klaver 2** onder andere Marker sjaals, theedoeken en klederdrachtpoppen. Wandel de Buurt II in en loop rechtdoor totdat je bij de jachthaven aan de Havenbuurt komt. In de winkel van **Sijtje Boes 3** vind je klompen, kaasplankjes, Delftsblauwe vingerhoedjes en nog veel meer. Sijtje, geboren in 1895 op Marken en in 1983 overleden, was tot 1977 eigenares van dit winkeltje. Zij verkocht op jonge leeftijd al Nederlandse souvenirs aan toeristen. Ook stelde zij haar woonhuis open voor bezoekers, zodat die de typische inrichting van een huis op Marken rond 1940 konden bewonderen. Sinds de zomer van 2022 is dit nostalgische Kijkhuisje onder de nieuwe naam Sijtje Boes Experience weer open voor bezoek, nog steeds zo ingericht als tijdens het leven van Sijtje. Ernaast zit **Taverne De Visscher 4** met een groot terras aan de haven. De zaak is ingericht met lange banken die zijn bekleed met Marker stoffen, aan het plafond hangen houten scheepsmodellen. Tegenover het terras van De Visscher is de opstapplaats voor de **Marken Express 5**, met de veerboot ben je in een half uurtje in Volendam. Bij **Het Snoephuisje van Marken 6** kun je ouderwets Hollands snoep zoals zuurstokken en toverballen en nog veel meer kopen. Wanneer je over de haven uitkijkt, zie je het watersnoodmonument The Wave. Deze stalen sculptuur uit 2016 gedenkt de slachtoffers

van de stormvloed honderd jaar eerder, in de nacht van 13 op 14 januari 1916.

Wandel hierna naar café-restaurant **Land en Zeezicht** 7, gevestigd in een voormalig woon- en winkelpand uit 1909. Even verder vind je in een pand uit 1896 brasserie **De Taanketel** 8. Onder de gestreepte markiezen staat een rij terrasstoelen op een houten vlinder met uitzicht op de haven. Wandel door de Havenbuurt weer terug langs restaurant Land en Zeezicht, ga linksaf de brug over naar de Westersstraat en loop deze uit totdat je bij de Grote Kerk uit 1904 komt. Boven de blauwe banken hangen scheepsmodellen uit het oude Marken. De kerk is een van de 148 rijksmonumenten die Marken rijk is, je kunt het gebouw van maandag tot en met zaterdag bezichtigen tussen 10.00-17.00 uur. Wandel nu de Kerkbuurt in. Tegenover de kerk is in een voormalig bankgebouw B&B **De Pepersteeg** 9 gevestigd met vier gastenkamers die uitkijken over de tuinen of op de kerk. Verderop in de Kerkbuurt kun je in het **Marker Museum** 10 bekijken hoe het leven van een Marker vissersfamilie er rond 1930 uitzag. Een film van ongeveer 8 minuten vertelt daarnaast over de geschiedenis van Marken. Loop tot slot alle gezellige straatjes weer terug naar het parkeerterrein.

★ tip Vaar met de Marken Express naar Volendam en breng hier een bezoek aan het **Volendams Museum** met het **Sigarenbandjeshuisje**.

→ Zeestraat 41, Volendam, volendamsmuseum.nl, open dagelijks 10.00-17.00 uur

Adressen wandelroute Marken

- 1 **Klompmakerij**, Kets 52, netherlands-souvenirs.com, open nov-mrt 11.00-17.30 uur, apr-okt 9.30-17.30 uur, demonstratie om 12.00, 14.30 en 16.00 uur
- 2 **Souvenirwinkel Klaver**, Kets 38a, open za-zo 11.00-17.30 uur, ma-di & vr 10.00-17.30 uur, wo-do 12.00-17.30 uur
- 3 **Sijtje Boes**, Havenbuurt 21, laagholland.com/locaties/3569752737/kijkhuisje-sijtje-boes, open dagelijks 10.00-18.00 uur
- 4 **Taverne De Visscher**, Havenbuurt 22, tavernevisscher.nl, open za-zo & vr 10.00-22.00 uur, ma-do 10.00-20.00 uur
- 5 **Marken Express**, Havenbuurt 19, markenexpress.nl
- 6 **Het Snoephuisje van Marken**, Havenbuurt 23, laagholland.com/locaties/2641002206/het-snoephuisje-van-marken, open za-zo 13.00-18.00 uur, in schoolvakanties alle dagen open van 13.00-18.00 uur
- 7 **Land en Zeezicht**, Havenbuurt 6, restaurantlezz.nl, open za-wo & vr vanaf 8.00 uur, do vanaf 10.00 uur
- 8 **De Taanketel**, Havenbuurt 1, detaanketel.nl, open dagelijks apr-okt 9.00-21.00 uur, nov-mrt 10.00-20.00 uur
- 9 **De Pepersteeg**, Kerkbuurt 148, pepersteeg.verkeerdewereld.nl
- 10 **Marker Museum**, Kerkbuurt 44, markermuseum.nl, open eind mrt t/m okt za & ma-vr 10.00-17.00 uur, zo 12.00-16.00 uur

4,5 km dag #33

Medemblik aan het IJsselmeer

Medemblik is het kleinste en oudste stadje van West-Friesland en heel geschikt voor een familie-uitje. Je kunt een ritje maken in een museumstoomtram, een bezoek brengen aan het bakkerijmuseum of het middeleeuwse kasteel. En neem een kijkje bij een van de drie jachthavens aan het IJsselmeer en een potje midgetgolf of jeu de boules spelen op speciale banen. Of maak gewoon een wandeling langs alle monumentale huizen en laat je verwennen op een van de terrassen.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Overtoom naast de Bonifaciuskerk. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Hoorn bus 139, stap uit bij halte Museumstoomtram.

- Steek vanaf het parkeerterrein de weg schuin over naar de **Museumstoomtram 1** met het oude station dat bij de spoorlijn Hoorn-Medemblik hoort. Getrokken door Bello, een glimmende en met kolen gestookte stoomlocomotief, kun je in houten rijtuigen een nostalgisch reisje naar Hoorn maken, over het West-Friese platteland. Wandel verder naar het stadhuis uit 1940 en steek daar de weg over naar het **Bakkerijmuseum 2**. Geniet hier van koffie met een stuk krentenwegge met roomboter. Op de eerste etage zie je hoe bonbons met de hand worden gemaakt. Loop even terug en ga rechtsaf de Oude Haven op. Helemaal aan het einde zie je het bronzen beeld van twee mannen getiteld De beste stuurliu. Ga hier rechtsaf de Oosterhaven op. Je wandelt langs een aaneenschakeling van historische gevels zoals het voormalige pakhuis van de West-Indische Compagnie, herkenbaar aan de twee gevelstenen van varende zeilschepen, en het 17e-eeuwse Swarte Woifke, dat lange tijd bewoond werd door burgemeesters van Medemblik. Aan het einde kom je bij hotel en restaurant **Het Wapen van Medemblik 3**, vanaf het terras kijk je hier uit op de brug en de jachthaven. Steek de brug over naar eetcafé **De Kwikkel 4**. Maak hierna een rondje over het Vooreiland. Je komt langs de indrukwekkende 19e-eeuwse villa Eilandt Staete met een romantische voortuin en je ziet prachtige pakhuizen zoals 't Graenpakhuis De Wolff uit 1672 en een 18e-eeuws woonhuis in Lodewijk XIV-stijl op nummer 22. Het grote witte hoekhuis aan het Vooreiland 1 is uit de 17e eeuw. Wandel vervolgens via de Pekelharinghaven aan de overkant naar **Kasteel Radboud 5**, in de 13e eeuw gebouwd in opdracht van graaf Floris V van Holland als een zogenaamde dwangburcht om de West-Friezen onder controle te houden. Het vierkante kasteel heeft vier hoektorens, een stevige muur tussen de torens en een slotgracht. Verwacht hier geen mooi ingerichte kamers met oud porselein, maar

wel stoere ridderharnassen, smalle wenteltrappen en helemaal bovenin kantelen voor het allermooiste uitzicht. Loop na je kasteelbezoek even terug naar de Pekelharinghaven en ga linksaf naar de ingang van het Emmapark. Volg het pad naar beneden naar de kinderboerderij met een eendenvijver en ga halverwege omhoog naar het rode bakstenen monument van koningin Emma. Ga linksaf het wandelpad in totdat je bij eetcafé **Koekenbier** 6 komt met een midgetgolf- en jeu de boulesbaan. Loop het park weer uit en ga rechtsaf de Hoogesteeg op. Wandel de brug over en ga meteen linksaf de Westerhaven op, met op de hoek in een 19e-eeuws pand grand café **Het Hof van Medemblick** 7. Loop verder langs de mooie 17e-eeuwse trapgevels en de Lutherse kerk met pastorie uit omstreeks 1700 op nummer 19. Sla bij nummer 28 rechtsaf de Torenstraat in, aan het einde is het voormalige Weeshuis uit 1765, kijk ook even rond in de binnentuin. Recht voor je rijst de 18e-eeuwse Bonifaciuskerk op met zijn toren uit de 15e eeuw. Ga rechts voor de kerk langs naar een tuin met erachter witte huisjes die in de 18e eeuw zijn gebouwd voor weduwen. Loop dan langs de kerk rechtdoor en je bent weer bij het parkeerterrein.

Adressen wandelroute Medemblick

- 1 **Museumstoomtram Hoorn-Medemblick**, Dam 2, zie voor reistijden stoomtram.nl
- 2 **Bakkerijmuseum**, Nieuwstraat 8, deoudebakkerij.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur
- 3 **Het Wapen van Medemblick**, Oosterhaven 1, hetwapenvanmedemblick.nl, restaurant open dagelijks 7.30-23.00 uur
- 4 **De Kwikkel**, Hoogesteeg 1, dekwikkel.nl, open za-zo 9.00-21.00 uur, ma-vr 10.00-21.00 uur
- 5 **Kasteel Radboud**, Oudevaartsgat 8, kasteelradboud.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur
- 6 **Koekenbier**, Koningin Emmapark 1, grill-restaurant-koekenbier.nl, voor openingstijden zie website
- 7 **Het Hof van Medemblick**, Westerhaven 1, hofvanmedemblick.nl, open za-zo & vr 12.00-22.00 uur

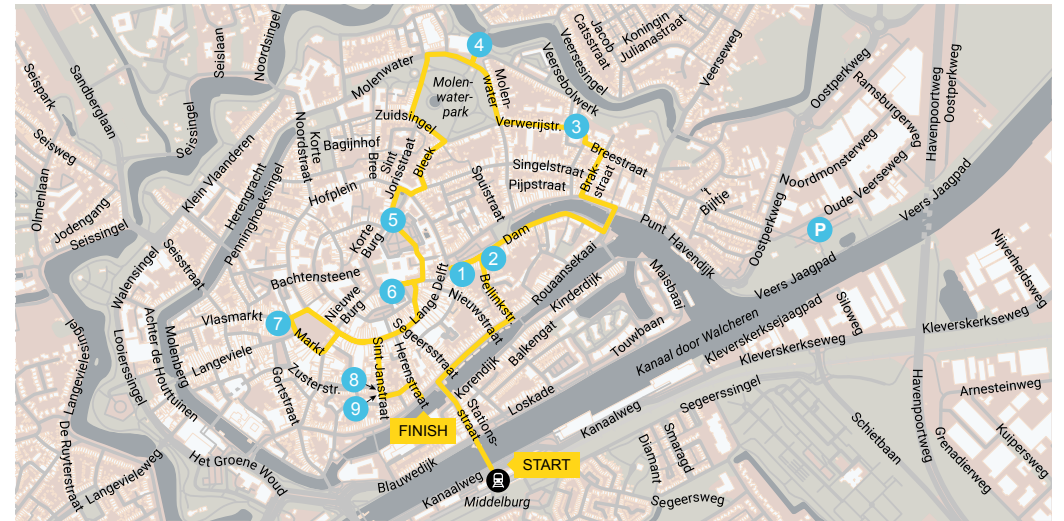
★ tip Bakkerij Raat is beroemd om zijn **West-Friese krentenmik**: brood met een vulling van krenten, spijs en kaneel.
→ Nieuwstraat 84, raat.nl, open za 7.30-17.00 uur, ma-vr 8.00-18.00 uur

Middelburg

aan het Kanaal door Walcheren

Deze wandeling neemt je mee door de hoofdstad van Zeeland langs eeuwenoude gebouwen en andere monumenten, maar ook naar de moderne jachthaven. Bewonder al die mooie huizen met namen in gouden of zwarte krulletters en bezoek de Abdij, waar de stad is ontstaan. Dit grote kloostercomplex vormt het hart van Middelburg. De Abdijtoren is 90 meter hoog en kun je in de zomer beklimmen. Aan het Abdijplein vind je ook de grootste trekpleister van Middelburg, het Zeeuws Museum.

Parkeer gratis de auto op de Oude Veerseweg 1. Parkeren in het centrum mag namelijk meestal maar maximaal 1 à 2 uur. Vanaf hier is het een kwartiertje lopen naar het station, waar de route begint. **Openbaar vervoer:** pak de trein naar station Middelburg.

- Wandel vanaf het station de draaibrug over het kanaal over en ga rechtdoor over de Koningsbrug. Ga rechtsaf de Londensekaai op en verderop linksaf de Bellinkstraat in. Aan het einde van deze smalle straat kom je op het Damplein. Hier vind je links brasserie **De Juf 1**, waar je al vroeg terecht kunt voor een uitgebreid ontbijt. Ga hierna het Damplein op, dat overgaat over in de Dam bij **Boutique Logement Londen 2** met vier luxe suites die geïnspireerd zijn op Engeland. Loop de Dam helemaal uit met het water aan de linkerhand tot aan de jachthaven. Rechts zie je de Spijkerbrug uit 1853, maar steek de Beatrixbrug links van je over en ga linksaf de Rotterdamsekaai op. Ga bij restaurant Nummer 7 rechtsaf de Brakstraat in en verderop linksaf de Breestraat in naar de Oostkerk, een barokke koepelkerk uit de 17e eeuw, die tegenwoordig gebruikt wordt voor concerten en exposities. Loop rechts langs de kerk langs pannenkoekhuis **De Kabouterhut 3** en ga rechtdoor de Verwerijstraat in. Ga aan het einde rechtsaf het Molenwater in, langs het park. Loop door naar de **Koepoort 4**, een stadspoort uit 1735 waarin twee logeerapartementen gemaakt zijn. Maak een rondje door het park, langs de muziektent, de spiegelvijver en de fontein. Verlaat het park via de Bleek, ga aan het einde rechtsaf de Spanjaardstraat in totdat je op de Balans komt. Rechts zie je het pand van de Sint Jorisdoelen; de gevel uit 1582 met het wapen van Middelburg is na de Tweede Wereldoorlog in oude stijl herbouwd. Vanaf begin 2023 is in dit gebouw het luxe cityhotel Sint Joris gehuisvest. Steek de Balans schuin over naar de poort van de voormalige Abdij van Middelburg, waarin behalve het Provinciehuis ook het **Zeeuws Museum 5** is gevestigd. Midden op het Abdijplein is het terras van museumcafé ZM. Breng eerst een bezoek aan het museum; hoogtepunt is wel de collectie wandtapijten, met topstukken

als De Slag bij Rammekens in 1572 van 4 bij 7,5 meter. Steek daarna het Abdijplein over naar de kloostergang met een kruidentuin. Neem ook een kijkje in de Koorkerk en de Nieuwe Kerk. De Abdijtoren heeft als bijnaam Lange Jan, je kunt hem in de zomer beklimmen om te genieten van een prachtig uitzicht over de Zeeuwse eilanden. Aan de voet van de toren is in 1943 een hofje gebouwd in de stijl van de Delftse School. Hier vind je **Jells Lunchcafé** 6 met een tuinterras met gezellige zitjes. Wandel langs biercafé MM Beer and Food rechts de Koorkerkstraat in en ga aan het einde rechtsaf de Lange Delft op. Verderop kom je op de Markt met het imposante stadhuis en talloze restaurants, zoals **Brooklyn Bar & Grill** 7. Maak een rondje over de Markt en ga daarna even terug de Lange Delft op en bij nummer 22 rechtsaf de Sint Janstraat in. Op de hoek van de Zusterstraat zit seafood restaurant **Basalt** 8 en iets verderop eetcafé **Sint John** 9 met een terras op de Vismarkt. Steek de Vismarkt schuin over naar de Kleine Herenstraat, ga rechtsaf de Herenstraat in, aan het einde hiervan ben je weer vlak bij het station.

Adressen wandelroute Middelburg

- 1 **De Juf**, Damplein 20, dejufmiddelburg.nl, open dagelijks 8.30-17.00 uur
- 2 **Boutique Logement Londen**, Dam 2, boutiquelogementlonden.nl
- 3 **De Kabouterhut**, Oostkerkplein 7-8, pannekoekhuis-dekabouterhut.nl, open apr-juni & sep-okt za-zo & wo-vr vanaf 12.00 uur, jul-aug za-zo & di-vr vanaf 12.00 uur, nov-mrt za-zo vanaf 12.00 uur, wo-vr vanaf 16.30 uur
- 4 **Koepoort**, Koepoortstraat 7, koepoort.com, verhuur twee appartementen vanaf minimaal 2 nachten met of zonder ontbijt
- 5 **Zeeuws Museum**, Abdij 3-4, zeeuwsmuseum.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur
- 6 **Jells Lunchcafé**, Nieuwe Kerkgang 1, jellslunchcafe.nl, open za 9.00-18.00 uur, ma-do 9.00-17.00 uur, vr 9.00-18.00 uur
- 7 **Brooklyn Bar & Grill**, Markt 81, brooklynbargrill.nl, open za & ma-vr vanaf 11.00 uur, zo vanaf 12.00 uur
- 8 **Basalt**, Sint Janstraat 34, restaurant-basalt.nl, open za-zo & di-vr vanaf 12.00 uur
- 9 **Sint John**, Sint Janstraat 40, sintjohn.nl, open za & ma-vr 8.30-18.00 uur

★ tip Op de eerste zondag van de maand is het koopzondag, dan zijn de meeste winkels van 13.00-17.00 uur open. Parkeren is iedere zondag gratis, ook in de parkeergarages.

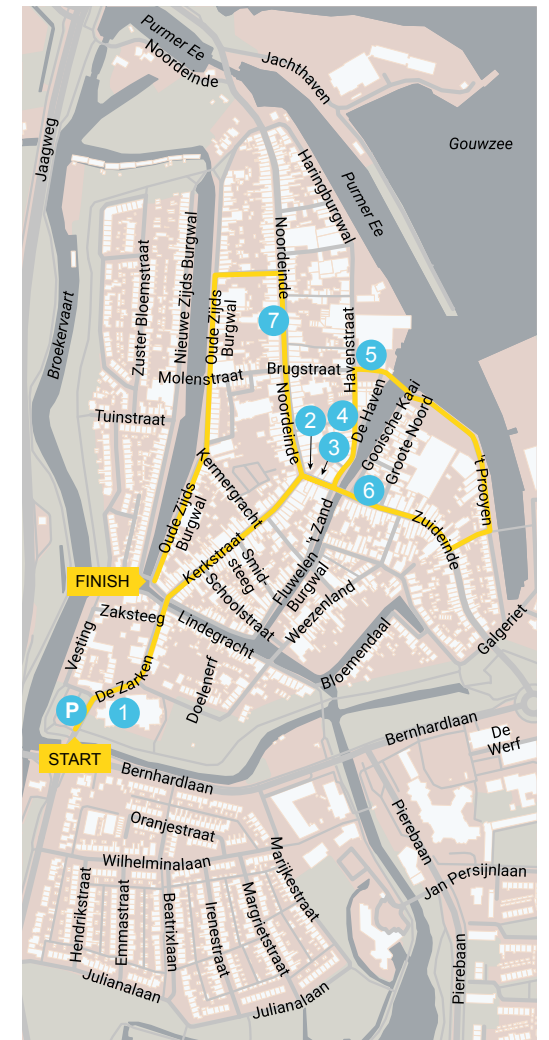
4 km dag #35

Monnickendam aan de Gouwzee

Monnickendam is een mooi havenstadje in het Noord-Hollandse Waterland. Het heeft een moderne jachthaven, maar ook prachtige 17e- en 18e-eeuwse monumenten. De Grote Kerk werd gebouwd in de 15e en 16e eeuw en staat aan de rand van het historische centrum. De kerktoeren is dan ook al vanuit de verte te zien. Dat Monnickendam een oud verleden kent wordt duidelijk na een bezoek aan De Speeltoren. In dit museum vind je bodemschatten vanaf 1200, versierde tegels en aardewerk.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Zarken vlak bij de Grote Kerk, of op de parkeerplaats aan de Pierebaan. **Openbaar vervoer:** neem vanaf de IJzijde van station Amsterdam CS bus 316 naar Edam, stap uit halte Monnickendam, Grote Kerk.

→ Wandel vanaf het parkeerterrein naar de **Grote of Sint-Nicolaaskerk** 1. Met de bouw van deze kerk is al rond 1400 begonnen. Mooi zijn het koor met boven de kerkbanken de wapens van de Waterlandse gemeenten, de preekstoel uit 1695 en de 17e-eeuwse koperen kronen. Naast de kerk zie je de sacristie uit 1626 met een prachtige monumentale gevel met donkere luiken. Ga rechtdoor de Zarken in; op nummer 4 staat het voormalige Nieuwe Doelenhotel uit 1743 en op nummer 23 het Waterlandshuis uit 1619. Wandel door naar de Kerkstraat met links en rechts een aantal 17e-eeuwse huizen. Het Lanswelvaare op nummer 52 werd gebouwd als pakhuis en De Gulden Hand op nummer 54 als grutterswinkel. Aan het einde van de Kerkstraat kom je bij de fraai versierde **Speeltoren** 2. Bovenin bevindt zich het oudste carillon ter wereld, dat vijftien klokken telt en waarop elk heel uur een deuntje wordt gespeeld. De toren is onderdeel van een museum waar op elke etage filmbeelden worden vertoond over de geschiedenis van Monnickendam. Je kunt de toren zelf niet meer beklimmen, maar in de carillonzaal zijn drie kijkkastjes gemaakt waar je het uitzicht vanuit de toren kunt zien. Naast het museum zit restaurant **De Waegh** 3, gevestigd in de voormalige waag uit 1669, waar kaas en graan werden verhandeld. Het voorste gedeelte, de beurs, werd in 1905 vernieuwd en voorzien van Toscaanse zuilen. Wandel vanaf de Waegh de Haven op langs het water. Restaurant **De Koperen Vis** 4 heeft een groot terras met een prachtig uitzicht op de binnenhaven. Verderop zit eetcafé **De Ouwe Blauwe** 5. Steek de lange witte ophaalbrug over langs De palingroker, een bronzen beeld van kunstenaar Rob Cerneüs. Je wandelt nu aan het Prooyen, langs de haven met grote zeiljachten. Ga halverwege rechtsaf de Zuideindermolensteeg in en

144 weer rechtsaf het Zuideinde op. Op nummer 39 vind je de 18e-eeuwse Lutherse Kerk, die begon als schuilkerk en tegenwoordig mede door het mooie interieur zeer populair is als trouwlocatie. Op nummer 3 zit het kleine restaurant **Zwarthoed** 6, waar chef-kok Marga Zwarthoed elke week een nieuw drie-gangenmenu serveert. Loop rechtdoor naar het Middendam, langs een bronzen beeld – eveneens van Rob Cerneüs – van een monnik op een bank met een knots in zijn hand. Buig rechtsaf naar het Noordeinde, met op nummer 5 het prachtige voormalige raadhuis, dat in 1746 gebouwd werd als woonhuis. Boven op de kroonlijst kun je een stenen monniksbeeld zien, de stoepleuning bij de monumentale voordeur heeft de vorm van twee ijzeren slangen. Tegenover de 19e-eeuwse Nicolaas en Antoniuskerk is een huis uit 1611 met de naam In de bonten Os; hier woonde vroeger de koeslager. Naast de kerk staat huize De Bruinvis uit 1741, dat is genoemd naar de familienamen van de eigenaar, Bruyn en Visscher. **Hotel Posthoorn** 7 heeft twaalf suites en kamers, stuk voor stuk ingericht in de stijl van een bijzondere gast uit de geschiedenis van dit 17e-eeuwse pand. Ga even verder bij nummer 59 linksaf een smal steegje in en daarna linksaf langs de Oude Zijds Burgwal. Op het einde kom je dan via De Zarken weer bij de Grote Kerk.

★ tip Even buiten Monnickendam, aan de andere kant van het Monnickendammergat, vind je eetcafé **De Zeilhoek**. Met een grote serre en twee terrassen ben je hier verzekerd van een prachtig uitzicht op het water en de Marina Monnickendam.
→ Hoogedijk 7, Katwoude, eetcafedezeilhoek.nl, open za-zo & wo-vr vanaf 12.00 uur

Adressen wandelroute Monnickendam

- 1 **Grote of Sint-Nicolaaskerk**, Zarken 2, grotekerkmonnickendam.nl, open voor bezichtiging za-zo & wo-vr 13.00-16.00 uur
- 2 **Waterlandsmuseum De Speeltoren**, Noordeinde 2, despeeltoren.nl, open nov-mrt za-zo 11.00-17.00 uur, apr-okt za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur, jul-aug ook ma 13.00-17.00 uur
- 3 **De Waegh**, Middendam 5-7, dewaegh.com, open za-zo & wo-vr 11.00-16.00 uur en 17.00-22.00 uur
- 4 **De Koperen Vis**, Havenstraat 1, dekoperenvis.nl, open dagelijks vanaf 9.00 uur
- 5 **De Ouwe Blauwe**, Brugstraat 6, ouweblauwe.nl, open za-zo & di-vr vanaf 11.00 uur
- 6 **Zwarthoed**, Zuideinde 3, restaurantzwarthoed.nl, open za-zo & do-vr 18.00-21.00 uur
- 7 **Hotel Posthoorn**, Noordeinde 43, posthoorn.eu, restaurant open za vanaf 18.00 uur, zo 12.00-15.00 & 18.00-23.00 uur, di-do 18.00-23.30 uur, vr vanaf 18.00 uur

4 km dag #36

Muiden

aan het IJmeer

Muiden geniet vooral bekendheid door het 13e-eeuwse Muider slot. Het is een van de best bewaarde kastelen van Nederland en zeker het oudste. Door zijn ligging aan de Vecht is Muiden een aantrekkelijk watersportdorp, met in de jachthaven onder andere het privéjacht van prinses Beatrix, de Groene Draeck. En wanneer je een plekje kunt bemachtigen op een terras bij de Grote Zeesluis, ben je uren zoet met het bekijken van de zeilboten en jachtjes die Muiden in- en uitvaren.

Parkeer de auto op het grote gratis parkeerterrein P1 aan de Maxisweg (zodra je van de A1 Muiden binnenrijdt aan de linkerhand). **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Weesp bus 110 naar Muiden Centrum.

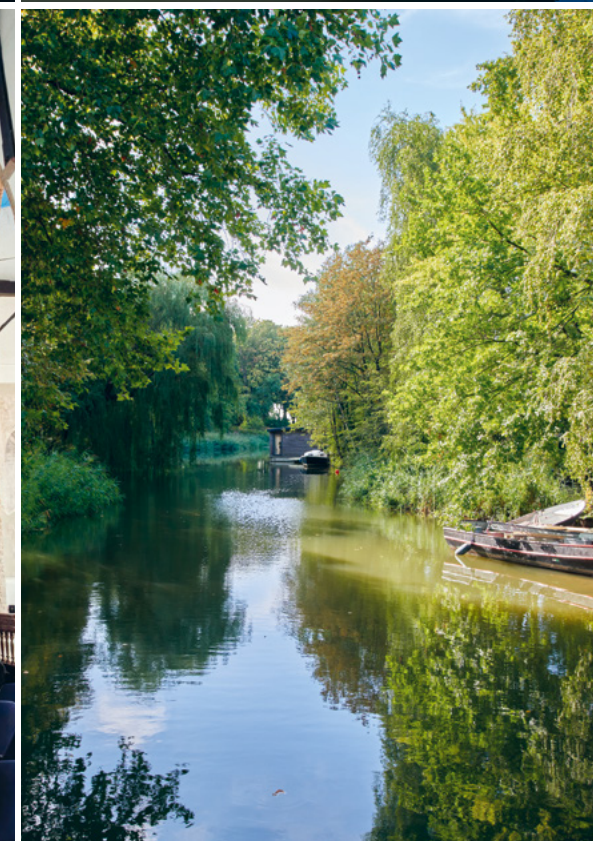
→ Steek de Weesperweg schuin links over en neem het wandelpad door het Fermanplantsoen. Vanuit het plantsoen loop je de Weesperstraat in met op nummer 52 en 54 twee mooie gevels uit 1644. Loop de Weesperstraat uit en ga rechtsaf de Sluisstraat in. Steek de brug over de Vecht over, langs de Grote Zeesluis, en drink eerst even koffie bij café **Ome Ko** 1, de 17e-eeuwse herberg **Graaf Floris V** 2 of **Brasserie Herengracht** 3. Aan het water hier staat het bronzen standbeeld van Hendrik Jan Melis (1917-2000), een van de laatste smeden in het familiebedrijf in de Naarderstraat. Wandel met het water aan je rechterhand verder over de Herengracht. Naast de Sint-Nicolaaskerk met de grote zuilen, gebouwd in 1821 als Waterstaatskerk, vind je het voormalige raadhuis uit 1915. De spreuk boven de ingang herinnert aan de bouw tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ga nu linksaf de Kerkstraat in naar de middeleeuwse **Grote Kerk** 4 met een toren uit 1170. Loop naar de achterzijde van de kerk en neem het smalle Ravelijnspad naar de vestingwal. Begin 2022 zijn de oostelijke vestingwallen hersteld in de oorspronkelijke staat van 1879, toen de vesting Muiden werd versterkt vanwege de strategische ligging binnen de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Je kunt over de hogere bastions wandelen en hier en daar een trap nemen naar een lager gelegen pad. Loop linksaf over de vestingwallen naar het Muizenfort, een militair gebouw uit 1876. Wandel daarna verder naar het **Muider slot** 5, dat in 1285 werd gebouwd in opdracht van graaf Floris V. Tijdens een rondleiding door het imposante kasteel wordt uitgebreid verteld hoe Floris hier in 1296 door zijn rivalen in een vochtige kerker gevangen werd gezet en daarna bruto vermoord. Het slot is in de loop der eeuwen gerestaureerd en uiteindelijk teruggebracht in de stijl van zijn

beroemde 17e-eeuwse bewoner P.C. Hooft. Neem ook een kijkje in de Kruidhof, waar zowel keukenkruiden als geneeskrachtige kruiden groeien. In het museum-café kun je terecht voor koffie of thee met wat lekkers en eenvoudige lunchgerechten. Ga na je bezoek aan het Muiderslot de Herengracht op. Op nummer 33 staat een voormalige school uit 1881 met een gedenkplaat voor het bezoek van koningin Wilhelmina en koningin-moeder Emma op 3 augustus 1900. Tegenover dit pand is de afvaartplaats van de veerboot naar **Pampus** 6. Dit eiland met een fort werd in 1887 aangelegd als onderdeel van de Stelling van Amsterdam om de vaargeul Pampus te verdedigen tegen aanvallen vanuit de Zuiderzee. Het fort is nu een museum dat je kunt bezichtigen. Wandel verder op de Herengracht en steek bij Ome Ko de brug weer over. Loop langs restaurant De Doelen, een voormalige herberg uit 1668, rechtdoor de Sluisstraat in en ga linksaf de Weesperstraat in totdat je uiteindelijk weer bij het parkeerterrein bent. Vind je een dag te weinig om Muiden te bekijken? Blijf dan een of twee nachtjes slapen in **Het Rechthuis** 7 in Muiderberg, zo'n 5 kilometer bij Muiden vandaan. Het hotel-restaurant is gevestigd in een voormalig gerechtsgebouw annex stationshal en heeft twintig kamers.

Adressen wandelroute Muiden

- 1 **Ome Ko**, Herengracht 71, omekomuiden.nl, open dagelijks vanaf 8.00 uur
- 2 **Eethuys Café Graaf Floris V**, Herengracht 72, graaf-floris-v.nl, open dagelijks 10.00-22.00 uur
- 3 **Brasserie Herengracht**, Herengracht 75, brasserieherengracht.nl, open dagelijks 12.00-22.00 uur
- 4 **Grote Kerk**, Kerkstraat 3, grotekerkmuiden.nl, open voor bezichtiging op za vanaf het paasweekend tot en met Monumentendag 11.00-15.00 uur
- 5 **Muiderslot**, Herengracht 1, muiderslot.nl, open dagelijks 10.00-17.00 uur, nov-mrt ma gesloten
- 6 Veerboot naar **Pampus**, afvaart ter hoogte van Herengracht 33, pampus.nl/bezoek/tijden-en-prijzen
- 7 **Het Rechthuis**, Googweg 1, Muiderberg, hotelhetrechthuis.nl, dagelijks open voor ontbijt, lunch en diner

★ **tip** Ga in Muiderberg wat eten of drinken bij **De Zeemeeuw**, een van de oudste strandpaviljoens van Nederland met een groot terras aan het IJmeer.
→ Zeeweg 1a, Muiderberg, zeemeeuw.net, dagelijks open vanaf 9.30 uur

4 km dag #37

Naarden

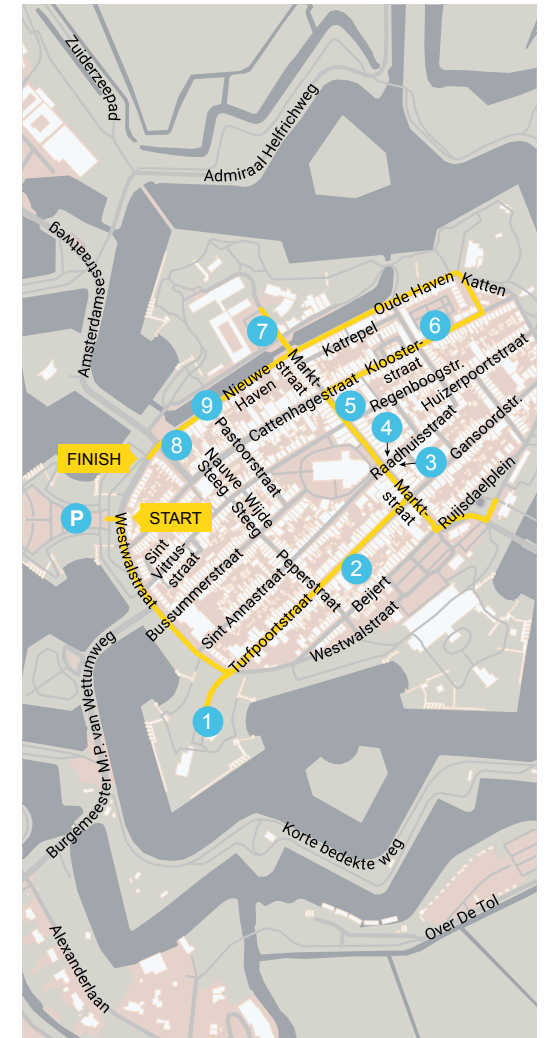
aan het Naardermeer

Naarden is de oudste stad van het Gooi en een van de best bewaarde vestingsteden in Europa. De vesting heeft de vorm van een ster, met zes bastions, een dubbele omwalling en een dubbele grachtengordel. De stad was onderdeel van de Hollandse Waterlinie en werd meermalen verwoest, zoals in de 14e eeuw tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten en in latere eeuwen door de Spanjaarden en Fransen. De wandeling begint bij bastion Turfpoort, dat sinds 1680 nauwelijks veranderd is.

Parkeer de auto op het hoger gelegen parkeerterrein aan de Nieuw Molen.
Openbaar vervoer: neem vanaf station Naarden-Bussum bus 110, stap uit bij halte Wesselingplein.

→ Wandel vanaf het parkeerterrein rechtsaf de Westwalstraat in. Op bastion Turfpoort, aangelegd in 1680, is het **Nederlands Vestingmuseum** 1 gevestigd. Buiten op het twee hectare grote terrein staan 32 kanonnen uit de tijd van Napoleon. Ondergronds zijn in de 17e eeuw verschillende bomvrije ruimtes ofwel kazematten gemaakt, waar je wandelt langs kanonkelders en kruitkamers en door slaapvertrekken van manschappen en officieren. Bij het museumcafé kun je ook een rondvaart van een half uur langs de vestingwerken boeken. Ga hierna rechtdoor de Turfpoortstraat in. Op nummer 27 vind je het Spaanse Huis, waar in 1572 zo'n 700 inwoners van Naarden door de Spaanse overheersers naartoe werden gelokt en vervolgens vermoord. In dit 14e-eeuwse pand, dat later nog dienst deed als waag, zit tegenwoordig het **Weegschaalmuseum** 2, met een bijzondere collectie

meet- en weeginstrumenten, maten en gewichten. Ga bij de neoromaanse Sint-Vituskerk uit 1911 rechtsaf de Marktstraat in en daarna linksaf naar het Ruijsdaelplein om naar de Utrechtse Poort te kijken, gebouwd in 1877. Tussen 1881 en 1939 reed de Gooische Tram op het traject Amsterdam-Laren door deze poort. Loop dan terug naar de Marktstraat, richting de imposante Grote Kerk. In dit 15e-eeuwse gebouw vinden regelmatig orgelconcerten plaats en op Goede Vrijdag wordt hier de drukbezochte Matthäus Passion uitgevoerd. Tegenover de kerk vind je het oude **stadhuis** 3 met een dubbele trapgevel en talloze luiken, in 1601 gebouwd in Hollandse renaissancestijl. In de hal kun je een mooie maquette van de vesting Naarden zien. Neem ook een kijkje in de prachtige trouwzaal en in de raadzaal, waar burgemeesters en wethouders vergaderden. Naast het stadhuis is het **Vesting Hotel Naarden** 4, met een brasserie met rondom banken en een terras. Vóór de Grote Kerk staat een bronzen beeld van de 17e-eeuwse Tsjechische

152 filosoof Jan Amos Comenius, in 1957 geschonken door de Tsjechoslowaakse regering. Verderop in de Marktstraat zit op nummer 44 **Kantje Boord** 5, een leuke winkel met stoere truien en gestreepte T-shirts. Ga rechtsaf de Kloosterstraat in en breng een bezoek aan het **Comenius Museum** 6, gewijd aan het leven en werk van Comenius. Het museum zit in een voormalig weeshuis uit 1809, het lichaam van de filosoof ligt begraven in de oude Waalse kerk ernaast uit 1651. Naast de kerk vind je de entree naar de kloostertuin met een bronzen borstbeeld van Comenius. Wandel de Kloosterstraat uit en ga aan het einde linksaf de Zusterenstraat in en daarna de Oude Haven op. Steek verderop rechts de stenen brug over naar het Arsenaal, gebouwd in 1688 voor de opslag van militair materiaal. Geniet van een lunch op de beschutte binnenplaats van de brasserie van **Arsenaal Restaurants** 7. Wandel daarna de brug weer over en ga rechtsaf de Nieuwe Haven op. Even verder is de entree naar de Cruydt-hof, een kleine kruidentuin achter het Gemeentearchief in de Cattenhagestraat. Aan het einde van de Nieuwe Haven zit de bistrobar **De Turfloods** 8, met een terras dat uitkijkt op de vestinggracht. Vlakbij, tegenover nummer 27, is de opstapplaats voor **rondvaartboot De Opwaarts** 9. Loop tot slot via de Westwalstraat weer terug naar het parkeerterrein.

★ tip Reserveer een tafel bij restaurant **Aquavite** in de voormalige Promers-kazerne. Met mooi weer kun je ook terecht in de romantische, beschutte binnentuin.
→ Adriaan Dortsmanplein 3, restaurantacquavite.nl, za-zo, ma & wo-vr 17.30-22.00 uur

Adressen wandelroute Naarden

- 1 **Nederlands Vestingmuseum**, Westwalstraat 6, vestingmuseum.nl, open za-zo & di-vr 10.30-17.00 uur, in de winter tot zonsondergang
- 2 **Weegschaalmuseum**, Turfpoortstraat 27, weegschaalmuseum.nl, open za-zo & do-vr 11.00-17.00 uur
- 3 **Stadhuis**, Marktstraat 22, facebook.com/stadhuisnaarden, te bezichtigen apr-okt za-zo 11.00-17.00 uur
- 4 **Vesting Hotel Naarden**, Raadhuisstraat 1, vestinghotel.nl, brasserie open za-zo vanaf 8.00 uur, ma-vr vanaf 7.00 uur
- 5 **Kantje Boord**, Marktstraat 44, kantje-boord.nl, open za & di-vr 10.00-17.30 uur
- 6 **Comenius Museum**, Kloosterstraat 33, comeniusmuseum.nl, open za-zo & di-vr 12.00-17.00 uur
- 7 **Arsenaal Restaurants**, Kooltjesbuurt 1, arsenaalrestaurants.nl, restaurant open za 17.00-22.00 uur, di-vr 12.00-22.00 uur, brasserie za 11.00-22.00 uur, zo 12.00-22.00 uur, di-vr 11.00-22.00 uur
- 8 **De Turfloods**, Nieuwe Haven 33, deturfloods.com, za-zo & wo-vr 16.00-22.00 uur
- 9 **Rondvaartboot De Opwaarts**, Nieuwe Haven tegenover nummer 27, geleloods.nl/wat-te-doen/vestingvaart, afvaarten dagelijks om 12.00, 13.30, 15.00 en 16.30 uur, tickets reserveren en ophalen bij de VVV aan het Ruijsdaelplein 10

3,5 km dag #38

Ravenstein aan de Maas

Het vestingstadje Ravenstein heeft al sinds 1380 stadsrechten en telt maar liefst 82 rijksmonumenten. Wandelend door de schilderachtige straatjes kom je langs historische gevels, bijzondere kerken, een poortgebouw en een 19e-eeuwse molen. Er is ook een kleine jachthaven aan de Maas, waar in de zomer een fiets- en voetpontje vertrekt naar het dorpje Niftrik aan de overkant van de rivier. Geen wonder dat dit aantrekkelijke stadje met al die gezellige terrassen in het weekend druk wordt bezocht.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Bleek, volg hiervoor vanaf Maasdijk 33 de parkeerborden. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Ravenstein buurtbus 124 naar halte Contre Escarpe, hierna is het ongeveer zes minuten lopen naar de Maasdijk.

- Wandel vanaf het parkeerterrein omhoog naar de Maasdijk. Ga rechtsaf en begin met koffie of thee bij **Brass aan de Maas 1**. Vanaf het terras heb je een mooi uitzicht over het jachthaventje aan de rivier. Steek hierna de Maasdijk over en neem het wandelpad dat naar links gaat. Loop door tot je bij een kanon komt en ga hier linksaf de Walstraat in. Volg deze straat, die na een bocht naar rechts overgaat in de Molensingel met **Stads-molen De Nijverheid 2**. Deze molen staat boven op de voormalige vestingwerken en is met zijn 30 meter de hoogste van Noord-Brabant. In het Bakhuys, de kleine bakkerij van de molen, wordt elke zaterdag speltbrood, cake of speculaas gebakken in twee elektrische ovens en een houtgestookte steenoven. In de molenwinkel is dit allemaal te koop. Bij de molen hoort ook **Stadsbrouwerij Wilskracht 3** met een proeflokaal. Met mooi weer is het terras open voor koffie, thee of bier met iets lekkers erbij. Wandel hierna langs de begraafplaats verder door de Molensingel en ga aan het einde even linksaf naar het Philips van Kleefbolwerk. Dit stenen vestingwerk dateert uit 1509 en werd aangelegd door Philips van Kleef (1459-1528), heer van het Land van Ravenstein. Het bolwerk werd in 2011 door de eigenaar van het terrein ontdekt en uitgegraven. Je ziet de uitgang van de ondergrondse geschutstrechter, hierachter is de bijbehorende kazemat, de ruimte waarin het kanon werd bediend. Tijdens een stadswandeling met een gids van de Heemkundekring Ravenstein kun je het bolwerk ook bezichtigen. Wandel de Van Coothweg in en ga rechtsaf de Kasteelseplaats op met rechts Huize Nazareth. Dit voormalige klooster uit 1845 werd in het begin van de 20e eeuw gebruikt als bejaardentehuis en ziekenhuis, maar enige jaren geleden is het verbouwd tot huurappartementen. Loop onder de Kasteelse Poort door naar de Sint-Luciastraat. Op nummer 5 zie je de 17e-eeuwse

Sint-Josephkapel en iets verderop de barokke Sint-Luciakerk uit 1735. Tegenover deze kerk staat een prachtig wit pand uit het begin van de 18e eeuw, dat tot 2003 als raadhuis heeft gediend. Tegenwoordig biedt het onderdak aan het **Toeristisch Informatiecentrum** 4 en het Italiaanse restaurant **Donato's** 5. Bij dit restaurant is ook een winkel en buiten hebben ze een gezellig terras aan de Marktstraat. Schuin tegenover in een monumentaal pand uit 1610 vind je ook nog hotel en restaurant **De Keurvorst** 6. Ga nu langs de Sint-Luciakerk de Marktstraat in en linksaf de Winkelstraat in. Loop links over de Dominee Hanewinkelplaats naar de Garnizoenskerk uit 1641, een van de eerste protestantse kerken in Noord-Brabant. Ga rechtdoor de Nieuwstraat in, rechtsaf de Kolonel Wilsstraat in en via de Walstraat weer naar de parkeerplaats. Een leuke plek om te overnachten vind je in het dorpje Huisseling, ongeveer 2 kilometer ten zuiden van Ravenstein. B&B **De Hoeve** 7 is een gerenoveerde boerderij uit 1800 die is omgetoverd tot gastenverblijf met twee studio's. Elke studio beschikt over een zithoek, keuken, badkamer, slaapkamer en een eigen terras. Gastvrouw Anna zorgt bij aankomst voor benodigdheden voor een ontbijt en 's ochtends komen daar verse broodjes van de lokale bakker bij.

★ tip Aan de overkant van de Maas ligt het Gelderse minstadje **Batenburg**. Het kasteel dat hier sinds de vroege middeleeuwen stond werd al in 1794 verwoest, maar met een gids kun je de ruïne bekijken.
→ glk.nl/gebied/batenburg

Adressen wandelroute Ravenstein

- 1 **Brass aan de Maas**, Maasdijk 33, brassaandemaas.nl, open za-zo & di-vr vanaf 11.00 uur
- 2 **Stadsmolen De Nijverheid**, Molensingel 1, molenravenstein.nl, winkel open za 12.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, bakhuisje za 10.00-15.00 uur, overige tijden op afspraak
- 3 **Stadsbrouwerij Wilskracht**, Molensingel 1, stadsbrouwerijravenstein.nl, proeflokaal en brouwerij open za 10.00-18.00 uur, zo & do-vr 14.00-18.00 uur
- 4 **Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein**, Raadhuis, Sint-Luciastraat 2, toerisme-ravenstein.nl okt-mrt: open dagelijks van 11:00-16:00, apr-sep: ma-za 10:00-16:30, zo 11:00-16:00
- 5 **Donato's**, Sint-Luciastraat 2, donatos.nl, restaurant open za-zo & do-vr 17.30-22.00 uur, serre en winkel open dagelijks 10.00-17.00 uur
- 6 **De Keurvorst**, Marktstraat 14, keurvorst.nl, open za-zo 10.30-22.00 uur, ma 12.00-22.00 uur, di-wo 17.00-22.00 uur, do-vr 10.30-22.00 uur
- 7 **De Hoeve**, Burgemeester van de Wielstraat 1, Huisseling, dehoevehuisseling.nl, overnachting mogelijk vanaf 2 nachten

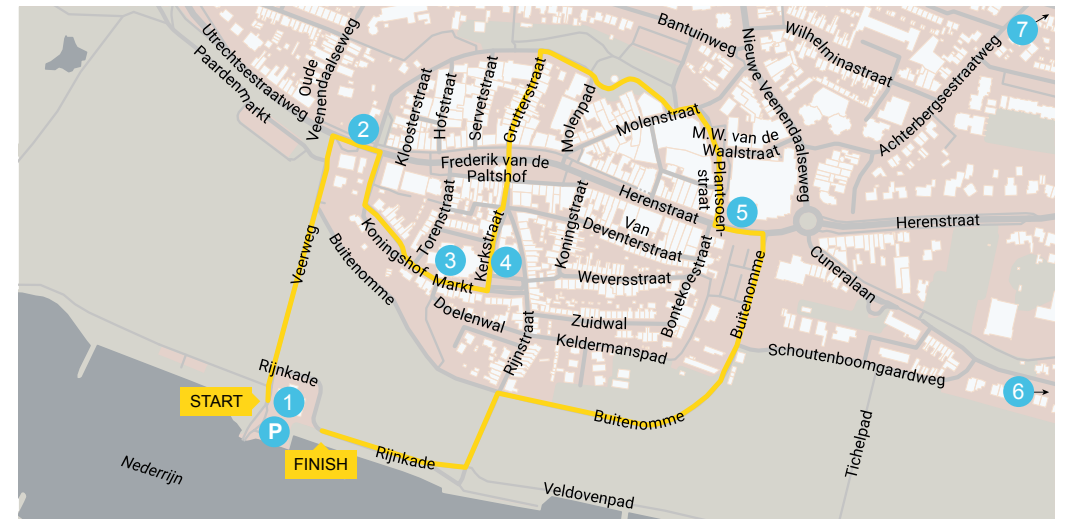

3,5 km
dag
#39

Rhenen aan de Nederrijn

Omstreeks 1240 kreeg Rhenen stadsrechten van de Utrechtse bisschop en een eeuw later werd de stad ommuurd. Door zijn strategische ligging aan het water heeft het stadje zich eeuwenlang moeten verdedigen tegen invallers uit Gelderland en Holland. Tijdens de Slag om de Grebbeberg aan het begin van de Tweede Wereldoorlog werden veel huizen verwoest of zwaar beschadigd. Gelukkig zijn een deel van de oude stadsmuren en het mooiste historische gebouw van Rhenen, het stadsmuseum, gespaard gebleven.

Parkeer de auto aan het Veerplein 1 achter restaurant Moeke of ernaast op het parkeerterrein van de passantenhaven. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Rhenen bus 280 richting Veenendaal, stap uit bij halte Tollekamp. Vanaf hier is het ongeveer zes minuten lopen naar de Cunerakerk.

- Het parkeerterrein is vlak bij restaurant **Moeke** 1. Een beter begin van de wandeling kan bijna niet, met het mooie uitzicht over de Nederrijn dat je hier op het terras hebt. Wandel hierna de Veerweg op. Aan het einde zie je rechts het zogenaamde Torenhuisje met een trapgevel, de tuin grenst aan een oude stadsmuur. Ga aan het einde van de Veerstraat rechtsaf de Utrechtseweg op. Aan de overkant zie je restaurant **De Koning van Denemarken** 2. Ga nu rechtsaf de Koningshof in naar de **Cunerakerk** 3. Deze laatgotische kerk werd in de 15e eeuw gebouwd en verving een voorganger uit de 11e eeuw. Wandel rechts langs de kerk naar de Markt met het fraaie pand dat van 1738 tot 1926 dienst deed als raadhuis. Tegenwoordig is hier het **Stadsmuseum Rhenen** 4 gevestigd met een permanente tentoonstelling over de geschiedenis van Rhenen vanaf de Neanderthalers tot heden. Mooi zijn de schilderijen waarop Rhenen wordt afgebeeld, zoals het 17e-eeuwse stadsgezicht van Jan van Goyen of het schilderij dat Ferdinand Hart Nibbrig rond 1900 maakte van arbeiders op de veerpont. In de Schatkamer wordt het verhaal verteld van de heilige Cunera; zij maakte van Rhenen een druk bezochte bedevaartsplaats. De zandstenen boog naar de stadstuin is afkomstig van het voormalige zomerpaleis dat Frederik V, de Duitse keurvorst van de Palts, in 1631 in Rhenen liet bouwen voor hem en zijn vrouw Elizabeth Stuart. Ga vanaf het museum de Kerkstraat in, steek de brede Frederik van de Palts over en loop verder via de Grutterstraat naar het Koningin Elisabethplantsoen. Ga hier rechtsaf naar de Binnenmolen, gebouwd in 1893 op een van de bastions van de noordelijke stadsmuur. Neem de trap omhoog naar de molen; de molen wordt bewoond, maar je kunt hem bezichtigen wanneer een blauwe

wimpel uithangt. Loop via de achterzijde van de molen weer naar beneden en ga bij de Jumbo rechtsaf de Plantsoenstraat in en linksaf de Herenstraat op. Op nummer 47 vind je het prachtige pand van **Restaurant Het Oude Gemeentehuis** 5, alleen open voor lunch en diner. Het restaurant heeft een Bib Gourmand voor de uitstekende prijs-kwaliteitverhouding. Tegenover het restaurant zie je het oorlogsmonument Vluchtoorden. Het herinnert aan 10 mei 1940, toen de hele bevolking van Rhenen werd geëvacueerd naar dorpen in Zuid-Holland zoals Nieuwerkerk, Ouderkerk en Krimpen aan de IJssel, Moordrecht en Zevenhuizen. Ga voorbij het oorlogsmonument rechtsaf de Buitennomme in en volg dit wandelpad langs de weilanden totdat je weer bij Moeke komt. Wil je meer weten over de strijd op de Grebbeberg tijdens de Duitse inval in mei 1940, waar tienduizenden militairen bij betrokken waren? Breng dan een bezoek aan het **Informatiecentrum Militair Ereveld Grebbeberg** 6. De entree is gratis en er is een groot parkeerterrein. Tot slot, overnacht in **Hotel De Wereld** 7 in Wageningen. Dit hotel is beroemd geworden als de plaats waar in 1945 de capitulatie van de Duitse bezetter een feit werd. De 17 hotelkamers zijn modern ingericht en hebben elk een eigen stijl, met aandacht voor het persoonlijke verhaal van een historische of hedendaagse vrijheidstrijder.

★ tip Bewonder de **reuzenpanda's Wu Wen en Xing Ya** in Ouwehands Dierenpark.
→ Grebbeweg 111, ouwehand.nl, open zomerseizoen 10.00-18.00 uur, winterseizoen 10.00-17.00 uur

Adressen wandelroute Rhenen

- 1 **Moeke**, Veerplein 1, moeke.nl/rhenen, open dagelijks vanaf 11.00 uur
- 2 **De Koning van Denemarken**, Utrechtsestraatweg 2, dekoningvandenemarken.nl, open dagelijks vanaf 11.00 uur
- 3 **Cunerakerk**, Kerkplein 1, cunerakerk.nl, open voor bezichtiging op za 10.30-12.30 uur, jul-sep ook wo & za 13.00-16.30 uur, torenbeklimming jul-half sep za & wo-vr 13.00-16.30 uur, entreekaartje in de kerk
- 4 **Stadsmuseum Rhenen**, Markt 20, (ingang Kerkstraat 1), stadsmuseumrhenen.nl, open za & di-vr 10.00-16.00 uur
- 5 **Restaurant Het Oude Gemeentehuis**, Herenstraat 47, restauranthetoudegemeentehuis.nl, open za-zo & wo-vr vanaf 12.00 uur voor lunch en diner
- 6 **Informatiecentrum Militair Ereveld Grebbeberg**, Grebbeweg 123, grebbeberg.nl, open dagelijks 9.00-17.00 uur
- 7 **Hotel De Wereld**, 5 Mei Plein 1, Wageningen, hoteldewereld.nl

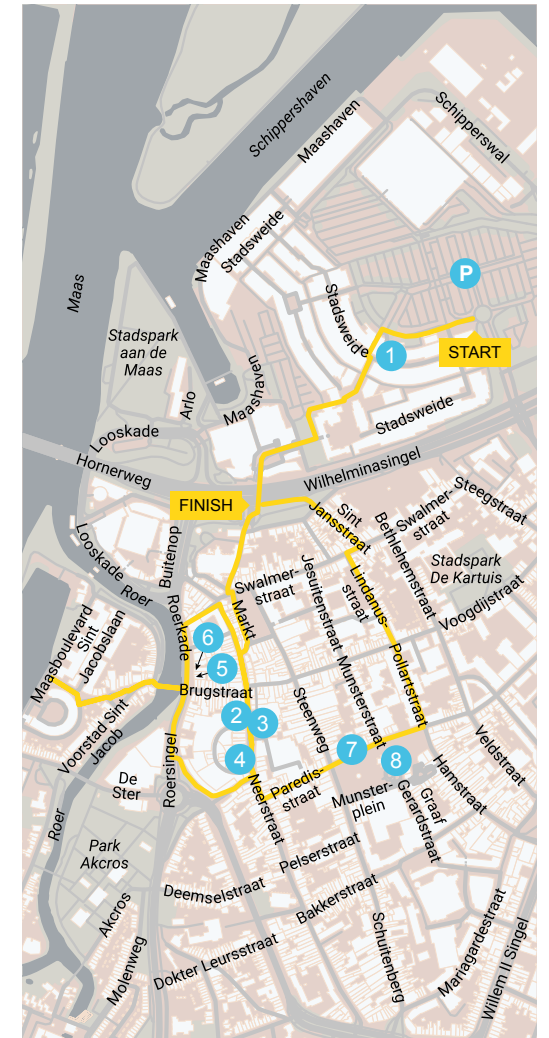
6 km dag #40

Roermond aan de Maas

Roermond kreeg al in 1232 stadsrechten en twee eeuwen later kon het dankzij de scheepvaart op de Maas zelfs lid worden van de Hanze. De wandeling door deze oude handelsstad brengt je langs historische plekjes zoals de oude stadsmuur, de Markt en het Munsterplein. Neem ook een kijkje in de moderne jachthaven en ga op koopjesjacht in de Designer Outlet. Vanaf de Roerkade kun je een mooie rondvaart maken over de Roer, de Maas en de Maasplassen.

Parkeer de auto op het grote parkeerterrein bij de Designer Outlet aan de Stadsweide 2 (betaald). **Openbaar vervoer:** vanaf station Roermond is het ongeveer 15 minuten lopen naar de Designer Outlet.

- Wandel vanaf het parkeerterrein door de **Designer Outlet Roermond 1**, volg de borden 'Binnenstad' en ga met (rol)trap omhoog naar de Pastorswal. Loop langs brasserie De Pastorie naar de Sint-Christoffelkathedraal uit 1410 en sla linksaf naar de Markt met het stadhuis uit 1700. Ga bij restaurant Markt 10 rechtsaf de Marktstraat in, die overgaat in de Neerstraat met aan beide zijden mooie winkels. Op nummer 10 zit de luxe **B&B N10 2**. In het historische pand, dat in een eclectische stijl is gebouwd met veel Jugendstilversieringen, vind je drie suites en twee studio's. Gastvrouw en interieurvormgever Christel Schers heeft de kamers met hoge plafonds omgetoverd tot ware juweeltjes met een Italiaanse uitstraling. Als je wilt staat er 's morgens een uitgebreid gastronomisch ontbijt klaar in de grote keuken. Je kunt ook een tochtje maken met de Menorquin-boot van gastheer Carl, die je graag de meest idyllische plekjes op de Maasplassen laat zien. Tegenover de B&B zit de conceptstore **Jill & Co 3**. Hier vind je behalve meubels en woonaccessoires ook een bistro waar je lekker kunt ontbijten, lunchen of borrelen. Ook in het **Noir Fashion Café 4** kun je terecht voor een lunch of een goede cappuccino; de kleding die ze hier verkopen is voornamelijk van Nederlandse en Scandinavische merken zoals Femmes du Sud en Penn&Ink. Ga hierna bij het monumentale Huis met de Stenen Trappen uit 1666 rechtsaf de Molenstraat in en bij de Jumbo rechtsaf de Roersingel op. Wandel verderop links de Stenen Brug over de Roer over en neem een kijkje bij de Voorstad Sint Jacob. Loop rechtdoor langs het driehoekige plein en ga op het einde rechtsaf om even rond te kijken bij de jachthaven. Ga hierna weer terug over de brug en loop linksaf de Roerkade op. Vanaf het terras bij hotel en grand café **De Pauw 5** heb je het mooiste uitzicht op de Stenen Brug. Aan de kade

164 hier kun je opstappen voor een tochtje met een rondvaartboot van **Rederij De Corporaal** 6. Ga verderop bij Bistro TWO rechtsaf de smalle Sint-Nicolaasstraat in en rechtsaf de Luifelstraat in. Loop recht door via de Marktstraat en de Neerstraat en ga dan linksaf de Paredisstraat in. Aan het einde hiervan kom je op het Munsterplein met de gietijzeren muziektent uit 1885 van architect Pierre Cuypers. Zoek een plaatsje op het terras van **Brasserie ver'Koch** 7 en geniet van het uitzicht op de 13e-eeuwse **Munsterkerk** 8. Binnen kun je tussen de kolossale zuilen eeuwenoude beelden en een praalgraf bewonderen. Loop links om de kerk heen naar het 17e-eeuwse Prinsenhof, gebouwd als stadspaleis voor de stadhouder van Opper-Gelre. Op het binnenplein staat een fontein met rondom banken. Ga linksaf de Pollartstraat in met de hoofdingang van het Prinsenhof. Aan de overkant zie je hotel Het Arresthuis, gevestigd in een voormalige gevangenis. De tralies voor de ramen herinneren nog aan deze tijd. Ernaast staat het voormalig bisschoppelijk paleis uit 1665. Loop recht door verder in de Lindanusstraat en ga rechtsaf de Swalmerstraat in. Volg de borden 'Designer Outlet', ga linksaf het parkje in en loop onder de weg door terug naar het parkeerterrein.

★ tip Bezoek museum **Het Cuypershuis** in het voormalige woonhuis en atelier van architect Pierre Cuypers, geboren in 1827 in Roermond.
→ Pierre Cuypersstraat 1, cuypershuisroermond.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur

Adressen wandelroute Roermond

- 1 **Designer Outlet Roermond**, Stadsweide 2, mcarthurglen.com/nl/outlets/nl/designer-outlet-roermond, winkels open za-zo 9.00-21.00 uur, ma-vr 10.00-20.00 uur
- 2 **B&B N10**, Neerstraat 10b, bbn10.nl
- 3 **Jill & Co**, Neerstraat 15, jillenco.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 12.00-17.00 uur, ma 12.00-18.00 uur, di-vr 10.00-18.00 uur
- 4 **Noir Fashion Café**, Neerstraat 27, noirfashioncafe.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.30 uur
- 5 **De Pauw**, Roerkade 2, grandcafedepauw.nl, open za vanaf 10.00 uur, zo vanaf 12.00 uur, ma-vr vanaf 11.00 uur
- 6 **Rederij De Corporaal**, Roerkade 2, rederijdecorporaal.nl
- 7 **Brasserie ver'Koch**, Munsterplein 22a, verkoch.nl, open dagelijks van 9.00-18.00 uur
- 8 **Munsterkerk**, grootstemuseum.nl/nl/alle-locaties-en-hun-openingstijden/munsterkerk, open apr-okt dagelijks 14.00-17.00 uur, nov-mrt za 14.00-17.00 uur

7,5 km dag #41

Rotterdam aan de Maas

Rotterdam is beroemd als wereldhaven en om zijn moderne skyline. De nieuwste wolkenkrabber is de Zalmhaventoren aan de Gedempte Zalmhaven, met zijn 215 meter het hoogste gebouw van Nederland. De Maastoren aan de Wilhelminakade en de New Orleans aan de Otto Reuchlinweg zijn respectievelijk 'slechts' 165 en 158 meter hoog. De wandeling neemt je mee over zes bruggen, die elk garant staan voor een mooi uitzicht over de Nieuwe Maas. De langste is de Erasmusbrug, de oudste de Koninginnebrug.

Parkeer de auto in de Stadsgarage Erasmusbrug aan de Gedempte Zalmhaven. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Rotterdam Centraal tram 7 naar Willemsplein.

→ Wandel vanuit de parkeergarage rechtsaf de trappen omhoog naar de Erasmusbrug uit 1996. Steek deze brug over de Maas over en ga aan het einde rechtsaf de Wilhelminapier op. Dit is een nostalgisch stukje Rotterdam, vanaf de cruiseterminal hier vertrokken de schepen van de Holland-Amerika Lijn naar New York. Loop over de Wilhelminakade langs het **Nederlands Fotomuseum** ① naar **Hotel New York** ② aan het einde van de straat. In de zomer zit je hier heerlijk op het grote terras met uitzicht op de Maas. Ga hierna linksaf naar het Landverhuizersplein. Rechts is de voetgangers- en fietsersbrug naar Katendrecht, ook wel Hoerenloper genoemd. Loop langs restaurant **Loetje** ③ rechtdoor over de Antoine Platekade. Halverwege zie je rechts het drijvende restaurant **Putaine** ④; de naam is een knipoog naar de brug even terug. Wandel verder over de kade, langs het Luxortheater. Steek de weg over, loop om het Gerechtsgebouw heen naar de Maastoren en steek de Spoorweghavenbrug over. Je komt langs het Joods Kindermonument met de namen van de 686 Joodse kinderen uit Rotterdam die in de Tweede Wereldoorlog zijn gedeporteerd en vermoord. Steek de volgende brug over en ga rechtsaf het Halfronnd op naar het voormalig entrepotgebouw De Vijf Werelddelen, gebouwd rond 1875 voor de Rotterdamsche Handelsvereniging. Ervoor zie je een bronzen standbeeld van Lodewijk Pincoffs, een Rotterdams zakenman die een belangrijke rol speelde bij de aanleg van de havens in het stadsdeel Feijenoord. Naar hem is ook het boutique hotel **Pincoffs** ⑤ genoemd, gevestigd in een voormalig douanekantoor uit 1879, een rijksmonument even terug op de hoek van het Halfronnd. Vanuit de kamers heb je een prachtig uitzicht over de Maas en de skyline. Ga rechts om het entrepotgebouw heen, langs de binnenhaven met **Proeflokaal Bregje** ⑥ en ga op het einde van de kade linksaf naar de

Rosestraat. Op de hoek is het voormalige hoofdkantoor van de Rotterdamse Tramweg Maatschappij, tevens vertrekpunt van trams die in de eerste helft van de 20e eeuw naar onder andere Oostvoorne en Poortugaal reden. Wandel verder en steek de Koninginnebrug uit 1929 over naar het Noordereiland. Op de hoek zit een scheepvaartboekhandel, ga hier rechtsaf de Prins Hendrikkade op en weer linksaf de Willemsbrug uit 1981 over. Je hebt hier een prachtig uitzicht over de rivier, het Witte Huis en de Kubuswoningen. Loop aan het einde van de brug de trap naar beneden en volg verder de Boompjeskade langs de Maas. Rechts zie je alle vlaggen van de Verenigde Naties wapperen. Aan het einde van de kade kom je bij het in 1957 onthulde monument De Boeg, dat de opvarenden van Nederlandse koopvaardij schepen herdenkt die tijdens de Tweede Wereldoorlog omkwamen. Steek de Nieuwe Leuvebrug over en ga linksaf vóór de Erasmusbrug het wandelpad naar beneden langs restaurant **Prachtig** 7. Verderop aan de kade liggen de rondvaartboten van Spido te wachten op hun klanten. Wandel verder over de Willemskade langs het **Wereldmuseum** 8 naar de historische jachthaven aan de Veerkade. Geniet hier van de Franse keuken bij **Louise Petit Restaurant** 9. Ga hierna via de Westerstraat weer terug naar de parkeergarage.

Adressen wandelroute Rotterdam

- 1 **Nederlands Fotomuseum**, Las Palmas, Statendam 1, nederlandsfotomuseum.nl, open za-zo & di-vr 11.00-17.00 uur
- 2 **Hotel New York**, Koninginnenhoofd 1, hotelnewyork.nl, restaurant open za vanaf 9.00 uur, zo-do 9.00-22.30 uur, vr vanaf 9.00 uur
- 3 **Loetje**, Antoine Platekade 1013-1021, loetje.nl/nl/locaties/kop-van-zuid, open dagelijks 12.00-22.30 uur
- 4 **Putaine**, Antoine Platekade 996, restaurantputaine.nl, open za & di-vr 12.00-16.00 (lunch) en 17.00-22.00 uur (diner)
- 5 **Suite hotel Pincoffs**, Stieltjesstraat 34, hotelpincoffs.nl
- 6 **Proeflokaal Bregje**, Vijf Werelddelen 77-81, proeflokaalbregje.nl/uit-eten-in-rotterdam, open za-zo & wo-vr 17.00-22.00 uur
- 7 **Prachtig**, Willemsplein 77, prachtigrotterdam.nl, open za-zo & di-vr vanaf 10.00 uur
- 8 **Wereldmuseum**, Willemskade 25, wereldmuseum.nl, open za-zo 11.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.00 uur
- 9 **Louise Petit Restaurant**, Veerhaven 12-13, louisepetitrestaurant.com, open za-zo & wo-vr voor ontbijt 8.30-15.30 uur, lunch 12.00-15.00 uur, diner 18.00-22.00 uur

★ tip Het **Maritiem Museum** bezit een van de grootste en meest vooraanstaande maritieme collecties ter wereld. Voor kinderen is er een doe-tentoonstelling met Professor Plons.

→ Leuvehaven 1, maritiemmuseum.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 11.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.00 uur

5 km dag #42

Scheveningen aan de Noordzee

Scheveningen, van oudsher een vissersdorp, ontwikkelde zich in de 19e eeuw van een klein kuuroord tot een druk bezochte badplaats. De badcultuur begon in feite met de bouw van het Kurhaus in 1884. Dit hotel heeft sindsdien vele beroemdheden ontvangen, zoals Winston Churchill, Marlene Dietrich en Audrey Hepburn. Scheveningen is ook bekend om zijn Pier, gebouwd in 1961. Deze kwam in de plaats van de oude pier, officieel Wandelhoofd Koningin Wilhelmina, die in 1901 werd geopend door prins Hendrik.

Parkeer in de zomer 's ochtends vroeg boven op het duin op het parkeerterrein Zwarte Pad of bij de Interparking Boulevard, Strandweg 179. Geen plek? Parkeer dan in de Q-Park garages CS New Babylon of Q-Park Malieveld vlak bij het Centraal Station in Den Haag. **Openbaar vervoer:** pak de trein naar het Centraal Station in Den Haag. Vanuit hier ben je met tram 1 en 9 of met bus 22 binnen 15 minuten bij halte Zwarte Pad, vlak bij het beginpunt van de wandeling.

→ De wandeling begint aan de Noordboulevard bij strandpaviljoen **Patagonia Beach** 1. Flaneer verder over de boulevard en loop langs de Pier naar het **Kurhaus** 2. Elke eerste en derde zondag van de maand kun je hier een rondleiding krijgen. **Museum Beelden aan Zee** 3 ligt verscholen in de duinen. Het gebouw is ontworpen door de Nederlandse architect Wim Quist en ligt onder het Paviljoen Van Wied, dat in 1826 is gebouwd in opdracht van koning Willem I. Aan de voet van het museum zijn op de boulevard de SprookjesBeelden aan Zee te zien. Deze bronzen figuren beelden verschillende sprookjes uit en zijn gemaakt door de Amerikaanse beeldhouwer Tom Otterness. Je kunt het museum bereiken via de trap, maar ook straks op de terugweg via de Gevers Deynootweg. Boven op een duintop bevindt zich het lichtgele **Boulevard Hotel** 4, gebouwd in 1903 als een dubbele villa in Normandische stijl. Vanuit het restaurant en de serre kijk je uit over het strand en de zee. Even verder kom je bij het bronzen monument De Vissersvrouw van beeldhouwer Gerard Bakker, onthuld in 1982 door koningin Beatrix. Verderop kun je vanaf de boulevard via een stenen trap omhoog lopen naar de Gedenknaald. Dit monument herinnert aan de landing van koning Willem I op het Scheveningse strand op 30 november 1813, toen hij na de Franse overheersing terugkeerde uit ballingschap. Wandel hierna langs de 30 meter hoge rode vuurtoren uit 1875. De toren heeft acht verdiepingen en een trap met 159 treden. Loop de boulevard helemaal uit totdat je bij **Hotel Marina Beach** 5 komt. Dit hypermoderne hotel op de kop van het Noordelijk Havenhoofd telt 13 verdiepingen

172 met 226 kamers. Geniet hier van een lunch in bar & brasserie Willem I of op het grote terras. Loop een stukje terug over de boulevard en ga bij de rotonde rechtsaf de vissershavenweg op. Op nummer 66 zit het in de wijde omgeving bekende **Het Haringhuisje** 6, het is de oudste viszaak van Scheveningen, die al sinds 1933 bestaat. Loop nu over de kade van de Eerste Haven naar de Tweede Haven, hier vind je talloze restaurants en liggen de zeiljachten zij aan zij. De wandeling gaat links verder over de Westduinweg met op de hoek bij de rotonde de voormalige brandweerkazerne uit 1910. Sla hier rechtsaf de Duinstraat in en ga aan het einde linksaf de Prins Willemstraat in. Deze gaat over in de Keizerstraat met aan het einde de 15e-eeuwse Oude Kerk. Ga voorbij de kerk rechtsaf de Wassenaarsestraat in en loop door tot je op de Gevers Deynootweg komt. Ga hier links de Harteveltstraat in naar Museum Beelden aan Zee. Daarna vervolg je de wandeling over de Gevers Deynootweg totdat je bij het Kurhausplein komt. In de winter zit je hier heerlijk op het grote verwarmde terras van restaurant **La Galleria** 7. Loop hierna rechts om het Kurhaus heen en ga terug naar de boulevard. Neem tot slot nog even een kijkje op de Pier en wandel naar het einde van de boulevard. Heb je van al die zeelucht lekkere trek gekregen? Ga dan voor een van de lekkere pizza's bij strandclub **Culpepper** 8.

Adressen wandelroute Scheveningen

- 1 **Patagonia Beach**, Zwarte Pad 57a, patagoniabeach.nl, open half mrt-half okt dagelijks 9.00-22.00 uur
- 2 **Grand Hotel Amrâth Kurhaus**, Gevers Deynootplein 30, amrathkurhaus.com, elke 1e en 3e zondag van de maand een historische rondleiding
- 3 **Museum Beelden aan Zee**, Harteveltstraat 1, beeldenaanzee.nl, open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur
- 4 **Boulevard Hotel**, Seinpostduin 1, boulevardhotel.nl
- 5 **Hotel Marina Beach** met bar & brasserie Willem I, Strandweg 1, inntelhotelsdenhaagmarinabeach.nl, open za vanaf 12.00 uur, zo-do 12.00-23.00 uur, vr vanaf 12.00 uur
- 6 **Het Haringhuisje**, Vissershavenweg 66, hetharinghuisje.nl, open dagelijks 9.00-19.00 uur
- 7 **La Galleria**, Gevers Deynootplein 105, lagalleria.nl/la-galleria-kurhausplein, open dagelijks 10.00-0.00 uur
- 8 **Culpepper**, Strand Noord 60 (Zwarte Pad), culpepper.nl, open half mrt-half okt dagelijks 10.00-0.00 uur, bij mooi weer vanaf 9.00 uur

★ tip Neem een kijkje in **Muzee Scheveningen**, gevestigd in een voormalig schoolgebouw uit 1877. In het museum kom je meer te weten over de geschiedenis, de relatie met de zee en het dagelijks leven van Scheveningen.

→ Neptunusstraat 90-92, muzeescheveningen.nl, open za-zo & wo-vr 11.00-17.00 uur

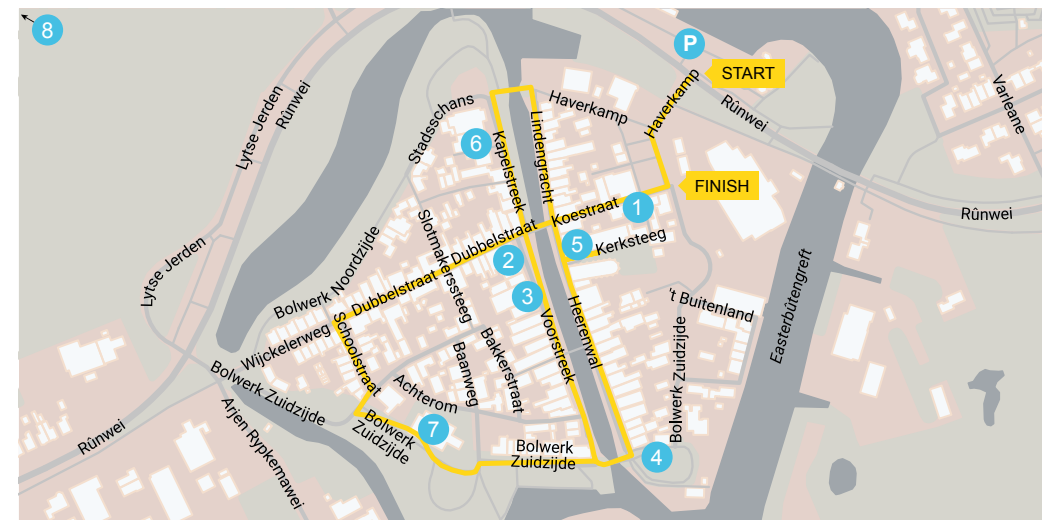

3 km dag #43

Sloten

aan het Slotermeer

Sloten, of *Sleat* zoals de inwoners het zelf noemen, is van oorsprong een middeleeuwse vestingstad. De geschiedenis voert terug naar de 13e eeuw, toen de adellijke Friese familie Van Harinxma thoe Sloten hier een stenen nederzetting bouwde. Sloten mag dan wel het kleinste stadje van Friesland zijn, tijdens de wandeling kom je veel historische bezienswaardigheden tegen zoals twee waterpoorten, een 18e-eeuwse molen en fraaie grachtenpanden. Met alle gezellige terrassen is het dan ook een bezoek meer dan waard.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Rúnwei (bezoekers van Sloten mogen niet in het centrum parkeren). **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Sneek bus 42, stap in Tjerkgaast over op bus 41 en stap uit bij halte Sloten.

- Wandel vanaf de parkeerplaats in de richting van de kerktoren. Midden op de Haverkamp vind je de Kievit, de fontein die het Engelse kunstenaarssechtpaar Lucy & Jorge Orta heeft ontworpen voor het Friese kunstproject 11fountains. Het meisje in de top van de fontein houdt een kievit in haar hand, de vogel die van oudsher bij Friesland hoort. Ga rechtsaf de Koestraat in met op nummer 44 **Brocante en Antiek Sloten** 1, een kleine maar mooie winkel met serviesgoed, linnen en kleine meubels uit de periode 1880-1930. Loop de Koestraat uit tot aan de gracht, hier passeert in strenge winters de Elfstedentocht. Steek de brug over en ga linksaf de Voorstreek in. Op de hoek zit restaurant **De Zeven Wouden** 2, gevestigd in een voormalige herberg uit de 18e eeuw. Even verder is restaurant **Het Bolwerk** 3 met een groot terras dat uitkijkt op de kerk aan de overkant van het water. Loop de Voorstreek helemaal uit en ga links de brug over de Lemsterpoort over naar de 18e-eeuwse **Molen De Kaai** 4. In het zomerseizoen wordt iedere vrijdagavond het kanon achter de molen afgeschoten door de Stadsschutterij van Sloten. Wanneer je de stenen trap naar de molen op loopt, kun je de omwalling van Sloten goed zien. Onderaan de molen vind je bij de poort een schandpaal die herinnert aan de mislukte inval van de Spanjaarden in 1588. Wandel vanaf hier verder over de Heerenwal. Naast de voordeur van het huis op nummer 54 hangt een stenen kogel die is afgeschoten bij de belegering van Sloten in de 15e eeuw. Kijk even omhoog naar de twee trapgevels van de oude burgemeesterswoning naast de 17e-eeuwse Grutte Tsjerke ofwel Grote Kerk. Rembrandt is meerdere malen in deze kerk geweest, hij maakte er etsen en tekeningen van. De derde predikant van Sloten was de echtgenoot van een nichtje van Rembrandts vrouw Saskia, Titia van Rijn, zijn kleindochter, is in 1686 in deze

kerk getrouwd. Je kunt de kerk ook bezichtigen. Naast de kerk vind je het fraaie oude stadhuis, waar tegenwoordig **Museum Sloten** 5 is gevestigd met tentoonstellingen over de geschiedenis van het stadje. Neem ook een kijkje op de zolder bij de collectie toverlantaarns, nagelaten door een bewoner van Sloten. Wandel verder over de Lindengracht; op nummer 15 zat ooit een kostschool voor jongens. Ga aan het einde de stenen trap omhoog, links de brug over de Sneker- of Woudsenderpoort over en linksaf de Kapelstreek in. Naast de Sint-Fredericuskerk zit in de voormalige pastorie het hotel **Logement Stedswâl** 6. Ga bij café De Stadswaagh rechtsaf de Dubbelstraat in, voorbij de hoefmederij linksaf de Schoolstraat in en rechtdoor de Baanweg op langs de binnenhaven. Je komt nu bij stadsboerderij en barbecuerestaurant **De Mallemok** 7, vlak bij de passantenhaven. Volg het wandelpad onder de bomen totdat je weer bij de molen komt. Ga hier weer via de Heerenwal terug naar het parkeerterrein. 6 kilometer ten westen van Sloten vind je in het Friese dorp Balk **Lutz Watervilla's** 8, een villapark met twintig vrijstaande vakantiewoningen met een eigen aanlegsteiger direct aan het Slotermeer. De woningen zijn voorzien van warmwaterpompen en zonnepanelen.

Adressen wandelroute Sloten

- 1 **Brocante en Antiek Sloten**, Koestraat 44, open apr-okt za 12.00-18.00 uur, do-vr 13.30-18.00 uur, nov- mrt za 12.00-18.00 uur
- 2 **De Zeven Wouden**, Voorstreek 120, restaurant7wouden.nl, open za-zo & di-vr 10.00-22.00 uur
- 3 **Het Bolwerk**, Voorstreek 116-117, restauranthetbolwerk.nl, open zomer dagelijks vanaf 10.00 uur, najaar en voorjaar za-zo & wo-vr vanaf 10.00 uur, winter za-zo & do-vr vanaf 17.00 uur, check van tevoren de website
- 4 **Korenmolen De Kaai**, Bolwerk ZZ 81, molendekaai.nl, op zaterdag open voor bezichtiging
- 5 **Museum Sloten**, Heerenwal 48, museumsloten.nl, open apr-okt za-zo 13.00-17.00 uur, di-vr 11.00-17.00 uur
- 6 **Logement Stedswâl**, Kapelstreek 222, logementstedswal.nl
- 7 **De Mallemok**, Baanweg 96, mallemok.nl, open za-zo & vr 17.00-19.00 uur
- 8 **Lutz Watervilla's**, Sleatemar 1, Balk, watervillahuren.nl/verhuur-watervilla-s

★ tip Ongeveer 10 kilometer ten zuidwesten van Sloten ligt het dorpje **Oudemirdum**. Neem hier een kijkje in het **Bezoekerscentrum Mar & Klif** met een tentoonstelling over het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân.
→ De Brink 4, nationaallandschap.frl/bezoekerscentrum, open apr-okt za 10.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.00 uur (jun-aug ook ma 13.00-17.00 uur), nov-mrt za 11.00-16.00 uur, zo 13.00-16.00 uur

4 km dag #44

Tholen

aan het Schelde-Rijnkanaal

Tholen op het gelijknamige Zeeuwse eiland heeft al sinds 1366 stadsrechten. Het voormalige garnizoensstadje ligt aan het Schelde-Rijnkanaal, dat meteen ook de grens bepaalt met de provincie Noord-Brabant. Als je een plattegrond van Tholen bekijkt, kun je nog goed de stervorm van de vestingwallen herkennen. In het historische centrum vind je een mooi marktplein en maar liefst 62 rijksmonumenten. De wandeling begint bij de moderne jachthaven met boven op de vestingwal een in 1614 in Middelburg gegoten bronzen kanon.

Parkeer de auto aan de Wal in een parkeervak bij de haven (gps: Wal 1). **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Bergen op Zoom bus 107 naar Tholen, stap uit bij halte Terreplein/Grindweg.

- Wandel vanaf de parkeerplaats de trap omhoog naar de dijk. Je hebt hier een mooi uitzicht op de vissers- en jachthaven. Loop over de dijk naar de Kaaij en neem bij het bronzen kanon de stenen trap naar beneden voor koffie of thee bij brasserie **Kaeswienkeltje** 1 of bij restaurant **JuNa** 2. Wandel links verder langs de Kaaij en ga rechtsaf de Visstraat in. Op nummer 19 zit **De Vlinderbloem** 3, een winkeltje met oud-Hollands snoep. Rechts op de hoek met de Hoogstraat vind je het oude postkantoor uit 1894. Wandel rechtdoor naar de Stoofstraat, hier kun je bij het pand uit 1622 met de naam De Twee Stoven twee identieke trapgevels zien. Aan het einde van de Stoofstraat kom je op de Markt. Op nummer 24 zit **Bed & Brood Tholen** 4, een mooie B&B met een suite voor twee personen en een extra kamer. Aan de overkant kun je bij **De Kleene Meebaele** 5 met vier personen logeren in een groot pand uit 1735, je hebt dan een compleet ingericht woonhuis met eigen tuin tot je beschikking. Iets verderop heeft eetcafé **Hart van Tholen** 6 lekkere appelkaneeltaart voor bij je koffie of thee. Vanaf hun terras heb je uitzicht op twee kerken. Aan de rechterkant zie je de protestantse **Grote of Onze-Lieve-Vrouwekerk** 7, gebouwd in de 15e eeuw in Brabants gotische stijl. De kerk is beroemd om zijn prachtige orgel uit 1832, waarop in de zomer regelmatig concerten worden gegeven. Aan de andere kant van de Markt bevindt zich de rooms-katholieke Onze-Lieve-Vrouwe-Hemelvaartkerk uit 1900 met een fraai beschilderd interieur. Voorbij de muziektent vind je een dubbele overdekte hoefstal waar twee paarden tegelijk van nieuwe hoeven konden worden voorzien. De stadspomp in Lodewijk XV-stijl is uit 1760. Wandel hierna langs de katholieke kerk naar de pittoreske Venkelstraat. Aan het einde van deze straat staat korenmolen De Verwachting uit 1848. Wandel rechtsaf even het

180 parkje in en ga meteen weer rechtsaf tussen de huizen door naar de Oudelandsepoort. Op de hoek van deze straat stond tot in de Tachtigjarige Oorlog een middeleeuwse poort, de Sint-Andriespoort. Aan het einde van de Oudelandsepoort zie je boven op de vestingwal korenmolen De Hoop uit 1736. Via het Nieuwepad gaat de wandeling verder langs de muren van de Oude Kerk naar de Kerkstraat. Kijk even naar de mooie gevelstenen van de huizen op de hoek. Ga verderop rechtsaf de Hoogstraat in met op nummer 4 een rijksmonument uit 1724. Het hoge huis met het zeshoekige torentje op nummer 12 is het voormalige stadhuis. Het werd rond 1475 gebouwd in laatgotische stijl, het stenen bordes is van 1759. Het carillon klinkt ieder kwartier en bevat de oudste beiaardklok van Nederland (uit 1458). Het imposante pand op nummer 13-15 is een patriciërs-huis uit 1790 in Lodewijk XVI-stijl; in 1809 heeft Lodewijk Napoleon hier nog overnacht. Loop even terug naar het stadhuis en ga rechtsaf de Brugstraat in. Het 18e-eeuwse herenhuis op nummer 16 heeft in de afgelopen eeuwen veel bestemmingen gekend zoals distributiekantoor, verenigingsgebouw en school, maar nu is het weer een woonhuis. Loop dan de Brugstraat helemaal uit om weer bij het parkeerterrein te komen.

★ tip Vaar mee met de 23,5 meter lange **paviljoentjalk De Stoere Eenvoud** uit 1905 en maak een zeiltocht over onder andere de Oosterschelde. Informatie bij Water, wind en zeilen, → Hoogstraat 21, water-wind-en-zeilen.nl

Adressen wandelroute Tholen

- 1 **Kaeswienkeltje**, Kaaij 3-5, kaeswienkeltje.nl, open za 8.30-17.00, ma-vr 8.30-17.30 uur
- 2 **JuNa**, Kaaij 2, hoteltholen.nl/restaurant-juna, open dagelijks 9.00-22.00 uur
- 3 **De Vlinderbloem**, Visstraat 19, vlinderbloemtholen.nl, open za 9.30-12.30 uur, ma-vr 8.30-16.30 uur
- 4 **Bed & Brood Tholen**, Huis Lichtenbergh, Markt 24, bedenbroodtholen.nl
- 5 **De Kleene Meebaele**, Markt 19, dekleene.traveleto.com
- 6 **Hart van Tholen**, Markt 11, hartvantholen.nl, open za-ma & do-vr vanaf 10.00 uur
- 7 **Grote of Onze-Lieve-Vrouwekerk**, Kerkplein, vriendengrotekerktholen.nl, open voor bezichtiging apr-sep za & wo 13.30-17.00 uur

4,5 km
dag #45

Vianen aan de Lek

In het middeleeuwse vestingstadje Vianen zijn veel historische gebouwen bewaard gebleven, je vindt er ruim 190 rijksmonumenten. Tijdens de wandeling kom je er heel wat tegen, afgewisseld met leuke restaurants en gezellige terrassen. Er is in Vianen ook een passantenhaven waar je met je boot kunt aanleggen. Vanaf de 15e-eeuwse Lekpoort is het niet ver naar de voet- en fietsveer die je naar het dorpje Vreeswijk brengt aan de overkant van de Lek.

Parkeer de auto op de parkeerplaats P1 aan de Kanaalweg. In de binnenstad van Vianen geldt parkeren met een blauw schijf voor anderhalf uur. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Utrecht Centraal bus 400 naar busstation Lekbrug-West, vanaf hier is het nog ongeveer 15 minuten lopen naar het begin van de wandeling.

→ Loop vanaf het parkeerterrein richting het witte hoekhuis en steek links de brug over naar de Langendijk. Je komt langs mooie gerestaureerde panden zoals het huis uit 1616 op nummer 16, huize Vrijburgh op nummer 6 of de oud-Hollandse gevel van de barbier ertegenover. Aan het einde van de Langendijk zie je rechts de Lekpoort met drie torentjes en een zonnewijzer. Op de hoek zit sinds voorjaar 2022 de wijnbar **Benjamins** ①. Ga nu linksaf de Voorstraat in, een brede winkelstraat met talloze terrassen. Neem bij **Vosje Food & Drinks** ② een kop koffie of thee met cheesecake of warme appeltaart. Ernaast is winkelcafé **Flinn** ③, een mooie combinatie van een koffie- en lunchzaak en een cadeauwinkel. Tegenover Flinn vind je lunchcafé **Zas & Fratsen** ④. Bij de koffie of thee serveren ze hier een huisgemaakt taartje, voor de lunchgerechten gebruiken ze voornamelijk (biologische) streekproducten. Verderop in de Voorstraat kom je langs een bronzen beeld van een paard. Het is in 1990 gemaakt door de Utrechtse beeldhouwer Pieter d'Hont en herinnert aan de lange geschiedenis van de Paardenmarkt in Vianen. De eerste paardenmarkt werd al in de 13e eeuw gehouden en nog steeds is er elk jaar in oktober een grote paardenshow met ringsteken, paardenkeuringen en een markt met oude ambachten. Naast het beeld zie je de bijzondere gevel van het 15e-eeuwse stadshuis, met kantelen, rood-witte luiken en gekleurde wapens. Op nummer 56 is een mooi pand uit 1807, dat vroeger diende als kantongerecht, postkantoor en politiebureau; eetcafé **De Rooie Reiger** ⑤ op nummer 68 heeft een groot terras op de stoep. Het **Stedelijk Museum Vianen** ⑥ is gevestigd in een statig pand uit de 16e eeuw. Op de eerste etage was 150 jaar lang een rooms-katholieke schuilkerk, het beschilderde

houten plafond stamt nog uit die tijd. Ga hierna naar de Grote Kerk. Van de romaanse kerk die hier vroeger stond bleef na een brand in de 16e eeuw alleen de hoge toren behouden, de rest van de kerk werd later herbouwd. Voor de kerk staat een modern bronzen beeld van Hendrik van Brederode, geuzenveldheer en leider van de opstand tegen Spanje. Loop onder de poort van de kerktoren door en neem links even een kijkje in de kloostertuin. Loop weer terug langs de kerk en ga rechtdoor naar de Molenstraat. Je komt hier langs fraaie huizen die tegen de stadsmuur aan gebouwd zijn. Loop bij nummer 53 even een poortje onderdoor, dan zie je de achterkant van deze muurhuizen. Loop even terug en ga linksaf de Brederodestraat in met op nummer 21 het Oude Mannenhuis uit 1580. Aan de overkant achter het grote hek zijn voormalige kasteeltuinen. Loop om de neogotische kerk uit 1877 heen en ga rechtsaf de Stalstraat in en linksaf de Achterstraat in. Ga rechtsaf de Kortendijk op en loop rechtdoor via de Langendijk weer terug naar het parkeerterrein. Loop hier nog even de Brugdijk op om vanaf de ophaalbrug boven op de sluis het water van de Lek te zien. Wil je nog wat langer in deze mooie omgeving blijven? Boek dan een kamer bij **Hotel Epping** 7 in het hart van IJsselstein.

Adressen wandelroute Vianen

- 1 **Benjamins**, Voorstraat 5, benjaminsvianen.nl, open za & wo-vr vanaf 12.00 uur
- 2 **Vosje Food & Drinks**, Voorstraat 9, vosje-vianen.nl, open za-zo & di-vr vanaf 11.00 uur
- 3 **Flinn**, Voorstraat 11-13, [instagram.com/flinnwinkelcafe](https://www.instagram.com/flinnwinkelcafe), open za-zo & di-vr 10.00-17.00 uur,
- 4 **Zas & Fratsen**, Voorstraat 8, zassenfratsen.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 11.00-17.00 uur, di-vr 10.00-17.00 uur
- 5 **De Rooie Reiger**, Voorstraat 68, cafederooiereiger.nl, open za 12.00-23.00 uur, zo 12.00-21.00 uur, ma & do 12.00-22.00 uur, wo 11.00-22.00 uur, vr 12.00-23.00 uur
- 6 **Stedelijk Museum Vianen**, Voorstraat 97, stedelijkmuseumvianen.nl, open za 11.00-17.00 uur, zo 12.00-16.00 uur, di-vr 11.00-17.00 uur
- 7 **Hotel Epping**, Utrechtsestraat 44, IJsselstein, hotelepping.nl

★ tip Even buiten Vianen, in de uiterwaarden bij de Lek, vind je **pannenkoekenboerderij De Ponthoeve**. Vanaf het grote terras kijk je uit op de rivier.
→ Buitenstad 69, ponthoeve.nl, open za-zo & wo-vr 12.00-20.30 uur

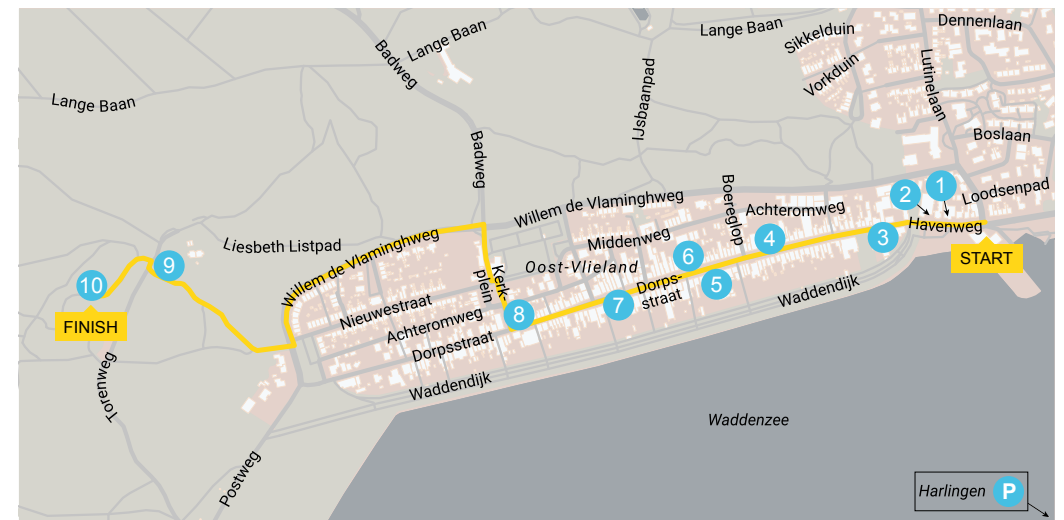

3 km dag #46

Vlieland

aan de Waddenzee

Vlieland is het kleinste bewoonde Waddeneiland en na Schiermonnikoog ook de dunst bevolkte gemeente van heel Nederland. Het eiland heeft maar één dorp en dat is Oost-Vlieland. Wanneer je na een overtocht van anderhalf uur van de boot af stapt, loop je zo het dorp binnen. Het is beslist de moeite waard om hier in alle rust rond te kijken. Je vindt er tal van gezellige restaurants en terrassen, leuke winkels en een mooi museum.

Parkeer de auto op een van de diverse parkeergelegenheden in Harlingen, overdekt en niet overdekt. ANWB-borden wijzen de weg. De meeste parkeerterreinen hebben een pendelbus die aansluit op de tijden van de veerdienst naar Vlieland. **Openbaar vervoer:** met een Waddenretour van Rederij Doeksen en Arriva reis je met de trein van Leeuwarden, Groningen of Sneek naar Harlingen Haven, waar je dan op de veerboot naar Vlieland stapt. Het Waddenretour is dagelijks geldig.

- Het eerste terras dat je tegenkomt is dat van **Gestrand 1**, een brasserie met de uitstraling van een strandpaviljoen. Ernaast zit hotel en restaurant **Zeezicht 2** waar je al vroeg kunt genieten van een uitgebreid ontbijtbuffet. Vanaf het terras kijk je uit op een stenen trap met bovenop een bronzen beeld van Willem de Vlamingh. Deze zeeman werd in 1640 op Vlieland geboren en is vooral bekend geworden toen hij in 1696 als commandeur over drie schepen de westkust van Australië verder in kaart bracht. Wandel verder naar de Dorpsstraat met fraaie 17e-eeuwse rijksmonumenten. Meteen links vind je het **Loods Hotel** en het **Loods Café 3**. Verderop kun je in de winkel **Seaside Cottage Vlieland 4** terecht voor aardewerk, mooie kussens, lampenkappen en Zweedse plaids. Bij eetcafé **'t Praethuys 5** zijn tussen 2012 en 2018 opnamen geweest voor de tv-serie Dokter Deen, met Monique van de Ven in de hoofdrol. Vlakbij bevindt zich **Badhotel Bruin 6**, het oudste en meest bekende hotel van Vlieland. Het boutiquehotel is gevestigd in een monumentaal pand uit 1897. **Museum Tromp's Huys 7** is gehuisvest in een pand uit 1575, het oudste gebouw van het eiland. De vaste collectie bestaat uit schilderijen van de Noorse Betzy Berg, de laatste bewoonster van Tromp's Huys. Op de Dorpsstraat 148 staat het voormalige raadhuis van Vlieland, gebouwd in 1855; boven op het klokkentorentje zie je een bootje als windvaan. Ernaast zit in een voormalige school uit 1899 het informatiecentrum **De Noordwester 8** waar je alles leert over het leven in de Waddenzee. Ze hebben een enorme verzameling zand van over de hele wereld en er hangt een

15 meter lang geraamte van een aangespoelde potvis. Ga hier rechtsaf naar het Kerkplein met de 17e-eeuwse Nicolaaskerk, waarvan de zuilen, voordeur en enkele banken van wrakhout zijn gemaakt. Naast de kerk is het Armhuis, dat in 1632 werd gebouwd als opvangplek voor oud-zeelieden. Ga voorbij het Armhuis het fietspad op en dan linksaf de Willem de Vlaminghweg op. Neem rechts het voetpad omhoog naar de rode gietijzeren **vuurtoren** 9 boven op het 43 meter hoge Vuurboetsduin. Het pad heet sinds 2022 het Liesbeth Listpad, als eerbetoon aan de zangeres die in 2020 overleed en in Vlieland opgroeide als pleegdochter van de vuurtorenwachter. Het is een flinke klim door de duinen, maar eenmaal boven word je beloond met een prachtig uitzicht. Volg na je bezoek aan de vuurtoren het bordje 'Vuurboetsduin 5'. Even verder vind je dan rechts **De Vlieland Kaasbunker** 10 van kaasmaker Nils Koster. De bunker was oorspronkelijk onderdeel van de Atlantikwall. Tijdens een rondleiding kun je van de kazen proeven. Wanneer de kaasmaker er niet is kun je ook een vacuüm verpakt kaasje kopen in het ijskastje, eenvoudig te betalen met een tikkie. Wandel hierna weer het pad door de duinen terug naar de Willem de Vlaminghweg en ga via de Dorpsstraat naar de haven.

★ tip Speel een potje midgetgolf op **midgetgolfbaan De Oude Vuurtoren**, → Dennenlaan 2, facebook.com/midgetgolfdeoudevuurtoren, open zomer dagelijks 11.00-21.00 uur, voorjaar wisselende tijden, ook afhankelijk van de weersomstandigheden. Raadpleeg van tevoren de website.

Adressen wandelroute Vlieland

- 1 **Gestrand**, Havenweg 3, gestrandvlieland.nl, open za & vr 10.00-22.00, zo-ma 10.00-21.00 uur
- 2 **Zeezicht**, Havenweg 1, zeezichtvlieland.nl, restaurant open dagelijks vanaf 10.00 uur
- 3 **Loods Hotel en Loods Café**, Dorpsstraat 3, loodshotel.nl, restaurant open dagelijks voor ontbijt, lunch en diner
- 4 **Seaside Cottage Vlieland**, Dorpsstraat 52, facebook.com/seaside-cottage-vlieland, open za & ma-vr 10.30-12.15 uur & 14.00-17.00 uur
- 5 **'t Praethuys**, Dorpsstraat 61, westcordhotels.nl/restaurants/praethuys, open dagelijks 10.00-22.00 uur
- 6 **Badhotel Bruin**, Dorpsstraat 88, badhotelbruin.nl
- 7 **Museum Tromp's Huys**, Dorpsstraat 99, trompshuys.nl, open za & di-do 14.00-17.00 uur, vr 10.00-13.00 uur; tijdens schoolvakanties afwijkende openingstijden
- 8 **De Noordwester**, Dorpsstraat 150, denoordwester.nl, openingstijden afhankelijk van seizoen, zie website voor tijden
- 9 **Vuurtoren**, open voor bezichtiging, openingstijden afhankelijk van seizoen, zie website voor tijden
- 10 **De Vlieland Kaasbunker**, Vuurboetsduin 5, zeewierkaas.nl, openingstijden afhankelijk van seizoen, zie website voor tijden

4 km dag #47

Vught aan de Dommel

Deze wandeling begint bij het prachtige Kasteel Maurick. De geschiedenis van dit gebouw gaat terug naar de 13e eeuw, toen de heren van Vught een huis lieten bouwen op een verhoogd eiland aan de rivier de Dommel. Hier zou later het huidige kasteel verrijzen, met als beroemdste bewoner prins Maurits van Oranje (1567-1625). Maar er valt in Vught nog meer moois te bewonderen, zoals de Lambertuskerk met de vrijstaande toren en de moderne kunst in Van Loon Galleries.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan het Maurickplein. **Openbaar vervoer:** vanaf station Vught is het ongeveer 10 minuten lopen naar dit plein (of loop vanaf het station in 2 minuten naar de halte van bus 8 richting 's-Hertogenbosch, aan de Van Voorst tot Voorststraat, stap uit bij de Dorpsstraat).

- Wandel vanaf het parkeerterrein aan het Maurickplein over de voetgangersbrug over de Boxtelseweg en de A2. Volg hier de oprijlaan naar **Kasteel Maurick** 1, gebouwd in de 15e en 16e eeuw. Loop via de ophaalbrug over de slotgracht naar de binnenplaats van het kasteel en geniet van een kop koffie of thee bij **brasserie Catharina van Maurick**. Maak daarna een wandeling door de mooie tuin of in de lommerrijke omgeving van het kasteel. Wandel daarna weer helemaal terug naar het Maurickplein en ga hier linksaf het Marktvelde op. Op nummer 8 is restaurant **Mae** 2. Eigenares Marjon Schellekens heeft het met veel gevoel voor sfeer ingericht met warme kleuren en bijzonder behang. Met mooi weer zit je op het overdekte terras of rond de stenen dorpspomp op het plein. Aan het einde van het Marktvelde kom je bij de Sint-Petruskerk met het **Vughts Museum** 3. Verspreid door het kerkgebouw vind je een verzameling oude Brabantse kleding, doorweekse en zondagse hoeden, sieraden, oud speelgoed en drie nostalgisch ingerichte kamers (van de dorpsdokter, een kapsalon en een zadelmakerij). Er is ook een wereldwinkel en een grote bibliotheek met een leestafel. **Van Loon Galleries** 4 is gehuisvest in de voormalige pastorie uit 1864 en evenals de kerk ontworpen door de Duitse architect Carl Weber. Wandel hier door de fraaie stijlkamers met een regelmatig wisselende collectie hedendaagse kunst. Ga bij Van Loon rechtsaf naar brasserie **Hemels** 5 met een groot terras. Op de menukaart staan onder andere de befaamde worsten- en saucijzenbroodjes van patisserie **De Rouw** 6 rechts om de hoek, aan het einde van de Kloosterstraat. Ga hier rechtsaf de Kerkstraat in en weer linksaf de Dorpsstraat in. Wandel deze uit en ga rechtsaf naar de Lambertuskerk aan de Helvoirtseweg. De kerk

en de toren zijn voornamelijk in de 15e en 16e eeuw gebouwd, maar het oudste deel van de kerk dateert uit de 10e eeuw. Daarmee is dit het oudste gebouw van Vught. In de 40 meter hoge toren, die ooit vast was verbonden met de kerk, staat een carillon met 47 klokken. Aan de overkant van de weg zie je het monumentale toegangshek van het landgoed Zionsburg. Het landhuis uit 1882 ging in 2003 voor een groot deel verloren bij een brand, eigenaar Ewald Marggraff kwam hierbij om het leven. De Stichting Marggraff is inmiddels begonnen met de renovatie van het landhuis, dat een nieuwe bestemming krijgt als opvanghuis voor ernstig zieke kinderen. Ga nu rechtsaf de Taalstraat in, je ziet aan weerszijden fraaie monumentale panden, zoals het woonhuis op nummer 177 met langs de voorgevel een zuilengalerij in neoclassicistische stijl. Aan het einde van de Taalstraat kom je weer op het Maurickplein. Drink hier een laatste drankje bij café **Maurickzicht** 7 of ga daarvoor nog even naar café **Oud Zuid** 8 op het Marktveld. Of laat je verleiden tot een diner in Kasteel Maurick, in restaurant Hendrik van Maurick, en overnacht daar ook in een van de drie suites in de voormalige duiventil. Om het helemaal af te maken laat je je de volgende dag lekker verwennen met een uitgebreide picknick op het sprookjesachtige landgoed.

Adressen wandelroute Vught

- 1 **Kasteel Maurick**, Maurick 3, kasteel-maurick.nl, restaurant Hendrik van Maurick open za 12.00-22.00 uur, di-do 18.00-22.00 uur, vr 12.00-22.00 uur, **brasserie Catharina van Maurick** open za-zo & wo-vr 10.00-16.00 uur
- 2 **Mae**, Marktveld 8, restaurant-mae.nl, open za-zo & di-vr 11.00-23.00 uur
- 3 **Vughts Museum**, Petruskerk, Heuvel 2, vughtsmuseum.nl, open za 10.00-17.00 uur, zo 12.00-17.00 uur, ma-vr 9.00-18.00 uur
- 4 **Van Loon Galleries**, Heuvel 4, vanloongalleries.com, open za-zo 12.00-17.00 uur, wo-vr 11.00-17.00 uur
- 5 **Hemels**, Kloosterstraat 8, hemelsvught.nl, open za 10.00-22.00 uur, ma 12.00-22.00 uur, di-vr 10.00-22.00 uur
- 6 **De Rouw**, Kloosterstraat 1, derouw.nl, open za 9.00-17.00 uur, ma-vr 9.00-18.00 uur
- 7 **Maurickzicht**, Maurickplein 8, maurickzicht.nl, open za-zo- & vr vanaf 14.00 uur
- 8 **Oud Zuid**, Marktveld 18, cafe-oud-zuid.business.site, open za-zo & vr 15.00-21.00 uur, di-do vanaf 16.00 uur

★ tip Even buiten Vught vind je **Buitenlust**, een fijne koffie- en theetuin met verschillende jeu-de-boulesbanen.
→ Esscheweg 274, buitenlustvught.nl, open mrt-okt za-zo & vr 10.00-17.00 uur

4 km dag #48

Weesp aan de Vecht

Dit oude vestingstadje aan de Vecht met zijn oer-Hollandse gevels, grachten en bruggen telt een groot aantal rijksmonumenten. Weesp is niet alleen beroemd om zijn Weespermoppen, maar ook om zijn jenever, bier, cacao en porselein. De bouw van het stadhuis van 1772-1776 werd betaald uit de opbrengsten van de bier- en jeneverstokerijen. De historische raadzaal is nog in oorspronkelijke staat en een geliefde trouwlocatie. Na de plechtigheid kan het bruidspaar vanaf het balkon zwaaien naar de gasten.

Parkeer op een van de parkeerplaatsen aan de Achtergracht (betaald). **Openbaar vervoer:** vanaf station Weesp is het ongeveer 6 minuten lopen naar de Achtergracht.

- Wandel vanaf de Achtergracht de Breedstraat in richting het stadhuis. Neem eerst koffie met huisgemaakte appeltaart bij café-restaurant **De Eendracht** 1. De zaak zit in een pand uit het begin van de 19e eeuw. Vanaf het terras kijk je uit op het statige 18e-eeuwse stadhuis. Vroeger werd hier ook rechtgesproken, de kerkers in het gebouw herinneren nog daaraan. Op de tweede etage bevindt zich **Museum Weesp** 2. Eén zaal is gewijd aan chocolademaker Coenraad van Houten (1801-1887), die over de hele wereld zijn chocoladerepen en cacao poeder verkocht; je ziet hier onder andere de bekende cacaoblikjes en veel mooie oude affiches. Een andere zaal besteedt aandacht aan de geschiedenis van Weesp, en er is ook een porseleinverzameling van koffie- en theeserviezen. De hal van het stadhuis en de voormalige kerkers zijn tijdens openingstijden van het museum toegankelijk voor publiek. Ga na het verlaten van het stadhuis rechtsaf de Nieuwstraat in naar de Grote of Sint-Laurenkerk uit de 15e eeuw. De toren stamt uit de 12e eeuw en heeft een beroemd Hemony-carillon uit 1671. Wandel via de Kerkstraat naar de achterzijde van de kerk, ga rechtsaf de Hoogstraat in langs de Vecht en steek daarna de Lange Vechtbrug over naar de Ossenmarkt. Het Torenfort uit 1861 maakte oorspronkelijk deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, later van de Stelling van Amsterdam. Het fort is uitsluitend te bezichtigen op open monumentendagen. Wandel rechts om het fort naar **De Theetuin** 3, aangelegd in 1986 en vrij toegankelijk voor publiek. In het Theehuis vind je **Bar Blauw** 4 met een klein terras. Loop terug langs het fort en ga links via het parkeerterrein naar **Eeterij De Schalkse** 5. Vanaf het terras heb je een mooi uitzicht over de Vecht met de Vechtbrug en als je links kijkt zie je de twee molens van Weesp, de Vriendschap en de Eendragt. Wandel hierna terug de brug over en ga rechtsaf weer de Hoogstraat in. Op nummer 24 staat het voormalige

gemeentehuis van Weesperkarspel uit de 19e eeuw. Wandel de Hoogstraat helemaal uit en ga aan het einde de Sluisbrug over en linksaf de Herengracht op. Op de hoek zit café **Toeters en Bellen** 6 met een groot terras aan de sluis. Wandel verder naar de Sint-Laurentiuskerk uit 1876 waar sinds 2020 de **Wispe Brouwerij** 7 gevestigd is. De bar heeft maar liefst achttien bieren op tap en je kunt er lunchen en dineren met uitzicht op de koperen brouwketels. Steek verderop de Zwaantjesbrug over en ga linksaf de Binnenveer op en meteen rechtsaf naar de Nieuwstad. Conceptstore **Puck & Co** 8 verkoopt kleding, kleine meubels, accessoires en sieraden. Koop tot slot bij bakkerij **Cor Mühl** 9 de befaamde Weespermoppen, gemaakt van amandelspijs met suiker. Je kunt ze los kopen, maar ook in een leuk blikje. Je bent nu vlak bij de Achtergracht, waar de wandeling begon. En wil je een onvergetelijke overnachting beleven? In de klokkentoren van de Sint-Laurentiuskerk is op 30 meter hoogte een hotelsuite voor twee personen ingericht, **The Clock Tower** 10. Wanneer je de 155 traptreden hebt beklommen, word je omringd door hypermoderne luxe. Je persoonlijke gastheer zorgt ervoor dat het je aan niets ontbreekt.

Adressen wandelroute Weesp

- 1 **De Eendracht**, Het Grote Plein 5, deeeendracht-weesp.nl, open za-zo 9.00-22.00 uur, ma-vr 8.00-22.00 uur
- 2 **Museum Weesp**, Nieuwstraat 41, museumweesp.nl, open za-zo & wo-vr 13.30-17.00 uur
- 3 **De Theetuin**, Ossenmarkt 34, theetuin.nl, open voor bezichtiging za & ma-vr 9.00-18.00 uur
- 4 **Bar Blauw**, Ossenmarkt 34, barblauw.nl, open za & wo-vr 9.00-17.00 uur
- 5 **Eeterij De Schalkse**, Ossenmarkt 12a, deschalkse.nl, open za-di & do-vr 11.00-22.00 uur
- 6 **Toeters en Bellen**, Herengracht 1, cafetoetersenbellen.nl, open za-zo & di-vr vanaf 10.00 uur
- 7 **Grand café Wispe Brouwerij**, Herengracht 16, wispe.nl, open za vanaf 11.30 uur, zo 11.30-22.00 uur, di-do 15.00-23.00 uur, vr vanaf 15.00 uur
- 8 **Puck & Co**, Nieuwstad 28, puckencoconceptstore.nl, open za 10.00-17.00 uur, di-vr 10.00-18.00 uur
- 9 **Cor Mühl**, Nieuwstad 64, bakkerij-muhl.nl, open za 7.30-17.00 uur, zo 7.30-12.00 uur, ma-vr 7.30-18.00 uur
- 10 **The Clock Tower**, Herengracht 16, clocktower.nl

★ tip Maak een **rondvaart** over de Vecht met de Water Melody, een traditionele Engelse canal boat.

→ Opstapplaats bij molen De Vriendschap, Utrechtseweg 11a, watermelody.nl

4 km dag #49

Willemstad

aan het Hollands Diep

Door de ligging aan het Volkerak en het Hollands Diep is Willemstad vooral bij watersporters in trek. Maar ook toeristen weten de weg te vinden naar dit mooie vestingstadje met zijn beschermd stadsgezicht. De vesting werd in 1583 gebouwd in opdracht van Willem van Oranje en kreeg uiteindelijk de vorm van een zevenpuntige ster. Tijdens de wandeling kom je langs fijne restaurants en terrassen, en zie je de nodige rijksmonumenten, vooral in de Voorstraat en de Kerkring.

Parkeer de auto op het parkeerterrein aan de Lantaardijk 6 bij jachthaven De Batterij. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Roosendaal bus 103 naar Willemstad, stap uit bij halte Steenpad (eindpunt), net buiten de vesting. Van hieruit is het ongeveer 8 minuten lopen naar het beginpunt van de wandeling. Let op: deze bus rijdt niet in het weekend.

→ Volg vanaf het parkeerterrein het wandelpad met het water van het Hollands Diep aan je linkerkant. Rechts zie je de bakstenen vuurbaken uit 1946, de enige vuurtoren in Noord-Brabant. Sterrenrestaurant **Vista** 1 heeft een schitterend uitzicht over het Hollands Diep en de jachthaven Willemstad. Wandel via het Havenhoofd de brug over. Hier stond ooit een waterpoort uit 1583, alleen een muur resteert nog. Bovenaan de gevel van het Arsenaal uit 1793, hangen twaalf klokjes van een carillon. Geniet nu eerst van koffie met appeltaart of een Bossche bol bij hotel-restaurant **Het Wapen van Willemstad** 2. Vanaf het zonnige terras kijk je uit op het oude raadhuis uit 1587. Ga vanaf het raadhuis rechtsaf de Voorstraat in, een van de mooiste straten van Willemstad met tal van monumentale huizen. Op nummer 53 zit boekhandel **Het Rozemarijntje** 3, waar ze behalve boeken en tijdschriften ook streekproducten en souvenirs verkopen. Aan het einde van de Voorstraat ga je rechtsaf de Hofstraat in naar het **Mauritshuis** 4. Dit jachtslot werd in 1623 gebouwd in opdracht van prins Maurits, zoon van Willem van Oranje. In het gebouw zijn interactieve tentoonstellingen over de Stelling van Willemstad, ofwel de vijf forten rondom Willemstad die onderdeel waren van de Zuiderwaterlinie. Loop hierna even terug de Hofstraat in en ga rechts via het bruggetje met het mooie hek naar de **Koepelkerk** 5 uit 1607. Dit is de eerste kerk in Nederland die speciaal voor protestantse diensten gebouwd werd. Volg het wandelpad om de kerk en ga bij de brug links de Kerkring op en rechtsaf de Landpoortstraat in. Bakkerij **Bussing** 6 verkoopt naast ambachtelijk gebakken brood en banket onder andere ook potjes honing uit Willemstad. Even verder kom je

bij hotel **Mauritz** 7 met een prachtig grand café en een zonnige achtertuin waar de hele zomer hortensia's bloeien. Overnachten kun je hier in een van de vijftien luxueuze kamers. Loop verder door de Landpoortstraat en ga na nummer 45 linksaf het wandelpad langs de vestingwal op. Je loopt nu via het bastion Overijssel naar d'Orangemolen, gebouwd in 1734. De molen wordt wekelijks door een professionele molenaar gedraaid, maar is helaas niet open voor publiek. Loop voorbij de molen linksaf de Benedenkade op. Bij de scheepvaartwinkel **Yachting Willemstad** 8 verkopen ze alles wat je als zeiler nodig hebt. Langs bistro 't Pumpke en café Anno 1610, het oudste café in Willemstad, kom je bij restaurant **Bellevue** 9, klassiek ingericht met een overdekt terras. Ook vanuit de serre heb je een prachtig uitzicht op de jachthaven. Loop voordat je weer teruggaat naar de parkeerplaats nog even de Raadhuisstraat in om een kijkje te nemen bij het bastion Gelderland met bunkers en munitienissen. Heb je nog geen genoeg van het mooie uitzicht over het stadje, het Hollands Diep en het Volkerak? Volg dan het wandelpad boven op de vestingwallen en maak een rondje langs alle bastions, je eindigt dan bij bastion Groningen vlak bij de jachthaven.

Adressen wandelroute Willemstad

- 1 **Vista**, Havenhoofd 2, vistawillemstad.nl, zie website voor openingstijden
- 2 **Het Wapen van Willemstad**, Benedenkade 12, wapenvanwillemstad.nl, open za vanaf 10.00 uur, zo-do 10.00-23.00 uur, vr vanaf 10.00 uur
- 3 **Het Rozemarijntje**, Voorstraat 53, hetrozemarijntje.nl, open za 9.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, di-vr 9.30-17.30 uur
- 4 **Bezoekerscentrum Het Mauritshuis**, Hofstraat 1, vwmvoerdijk.nl/ontdek/mauritshuis-willemstad, zie website voor openingstijden
- 5 **Koepelkerk**, Kerkring, pgwillemstad.nl/koepelkerk, open voor bezichtiging za 14.00-17.00 uur
- 6 **Bussing**, Landpoortstraat 19, bussingbrood.nl/winkels/boulangerie-traditionnelle-willemstad, open za & ma-vr 8.00-16.00 uur (jul-aug za 8.00-16.00 uur, ma-vr 8.00-17.30 uur)
- 7 **Mauritz**, Landpoortstraat 24, mauritzwillemstad.nl, open dagelijks 7.30-22.30 uur
- 8 **Yachting Willemstad**, Benedenkade 5-7, yachtingwillemstad.nl, open za & di-vr 9.00-17.00 uur
- 9 **Bellevue**, Bovenkade 1, restaurantbellevue.nl, open za-zo vanaf 10.00 uur, ma-vr vanaf 11.00 uur

★ tip Maak met rondvaartbedrijf **De Zilvermeeuw** een boottocht van twee uur naar Nationaal Park De Biesbosch. Of boek een dagtocht naar Rotterdam of Dordrecht, voor koffie en lunch wordt gezorgd.

→ Biesboschweg 2, Drimmelen, zilvermeeuw.nl/vaargebieden

Winsum

aan het Winsumerdiep

In de middeleeuwen was Winsum een bloeiend handelscentrum aan de toenmalige zeearm van de rivier de Hunze. Hoewel het plaatsje munt-, markt- en tolrecht kreeg, werden stadsrechten nooit toegekend. Gelukkig valt er als dorp ook genoeg eer te behalen, bijvoorbeeld als de ANWB je in 2020 uitroept tot het mooiste dorp van Nederland. Met de historische gebouwen en gezellige terrassen is er veel te zien en te beleven. Ook is hier het startpunt van de tweede etappe van het Pieterpad.

Parkeer naast het station op P+R Het Hooge Heem 4. **Openbaar vervoer:** vanaf station Winsum is het ongeveer 6 minuten lopen naar het begin van de route.

→ Wandel vanaf het parkeerterrein rechtsaf de Kerkstraat in, ga rechtsaf de Havenstraat in en loop via de boogbrug linksaf de Oosterstraat in. Wandel door tot je in de Westerstraat komt. Ga hier rechtsaf langs het KinderBoekenHuis naar de 13e-eeuwse kerk. Wandel hierna weer terug door de Westerstraat en ga bij B&B **De Slaapmuts** 1 rechtsaf de Boog op, de brug over het Winsumerdiep. Je komt nu in de Hoofdstraat met op de hoek eetcafé **J&A** 2, gevestigd in een voormalig logement uit de 17e eeuw. Op het plein hier is het startpunt van de tweede etappe van het Pieterpad.

Herberg De Gouden Karper 3 is een van de oudste herbergen in Nederland. De zaak is prachtig ingericht en heeft een authentiek café, een opkamer en een mooie bovenzaal. Bij de koffie of thee is er Winsumer kouk, een soort notenkoek. De wandeling gaat rechtdoor verder, de Regnerus Praediniusstraat in. Tegenover de bibliotheek vind je **Bistro Rafter** 4, een klein restaurant met een open keuken waar Franse en Italiaanse gerechten worden gemaakt met veelal biologische ingrediënten. Even verder zie je links **Molen De Ster** 5 uit 1851; de molen staat boven op een forse molenberg en is het hoogste punt van Winsum. Loop de straat helemaal uit en ga dan linksaf de Schilligehamsterweg op. Op nummer 1 bevindt zich een prachtige monumentale buitenplaats uit 1850. Ga even rechtsaf de Hoofdstraat in en neem een kijkje bij het gemeentehuis in neorenaissancestijl, dat in 1911 oorspronkelijk werd gebouwd als woning voor notaris Cornelis de Ranitz. Wandel in omgekeerde richting verder door de Hoofdstraat naar de Centrumkerk, gebouwd in 1871 maar in de loop der jaren steeds uitgebreid. Ga hier rechtsaf de Kerkstraat in, langs molen **De Vriendschap** 6 uit 1785 met een rietgedekte kap. Vlakbij is de middeleeuwse Torenkerk, waarvan de oudste delen stammen uit de 12e eeuw. Het schip van de kerk heeft een eikenhouten kapcon-

structie, de toren uit 1693 is inpandig en voorzien van een bijzondere houten trap aan de buitenkant. Vervolg de wandeling door de Hoofdstraat langs chocolade-atelier en winkel **Yann** 7. Voor een uitstapje naar de kleine jachthaven van Winsum ga je verderop bij het terras van café J&A linksaf het pad op langs het water. Na een kleine 5 minuten kom je bij **De Jongens uit de Buurt** 8. Dit restaurant heeft een groot terras op houten vlanders met uitzicht op het Winsumerdiep. Je kunt hier ook kajaks, kano's en fluisterboten huren. Neem even een kijkje bij de jachthaven en loop dezelfde route langs het water weer terug naar café J&A. Ga bij de Gouden Karper linksaf de Hoofdstraat in en weer linksaf de Havenstraat in met 18e en 19e-eeuwse huizen. Loop de Havenstraat helemaal uit en ga aan het einde rechtsaf weer terug naar het parkeerterrein. Wil je graag in een echte Groninger borg overnachten? Even buiten Winsum vind je de **B&B Batenborg** 9, in 1854 gebouwd door de adellijke familie Van Swinderen. Sinds 2010 zijn Kees en Peterina de nieuwe bewoners van het statige pand en verwelkomen zij gasten in hun mooie bed & breakfast.

Adressen wandelroute Winsum

- 1 **De Slaapmuts**, Hoofdstraat Obergum 3, slaapmuts.bedsandhotels.com
- 2 **Eetcafé J&A**, Hoofdstraat 2, cafejena.nl, open za 10.00-22.00 uur, zo 12.00-22.00 uur, wo-vr 10.00-22.00 uur
- 3 **Herberg De Gouden Karper**, Hoofdstraat 5 W, goudenkarper.nl, open za & di-vr 11.00-22.00 uur
- 4 **Bistro Refter**, Regnerus Praediniusstraat 3, bistrorefter.nl, open za-zo & do-vr vanaf 17.30 uur voor diner; lunch op afspraak
- 5 **Molen De Ster**, Molenstraat 4, open za 12.30-17.00 uur
- 6 **Molen De Vriendschap**, Kerkstraat 1, open za 10.30-16.30 uur
- 7 **Yann chocolaterie La Poutré**, Hoofdstraat W 18, chocolaterielapoutre.nl, open za 10.00-17.00 uur, do-vr 10.00-18.00 uur
- 8 **De Jongens uit de Buurt**, Winsumerdiep 6, dejongensuitdebuurt.nl, open za-zo & vr 10.00-22.00 uur, wo-do 17.00-22.00 uur
- 9 **B&B Batenborg**, Schouwerzijlsterweg 13, Winsum, bedandbreakfastbatenborg.nl

★ tip Ongeveer 10 kilometer ten noorden van Winsum ligt het dorp **Warffum**. Bezoek hier het openluchtmuseum, dat een authentiek beeld geeft van het Groninger plattelandsleven rond 1900.

→ **Openluchtmuseum Het Hoogeland**, Schoolstraat 4, Warffum, hethoogeland.com, open apr-okt zo 13.00-17.00 uur, za & di-vr 10.00-17.00 uur

4 km dag #51

Workum aan het IJsselmeer

Dit Friese stadje aan het IJsselmeer is een plaatje om te zien, met bijna negentig rijksmonumenten die je kunt bewonderen. Wie Workum zegt, zegt ook Jopie Huisman. Hier geboren in 1922, werd deze kunstenaar beroemd om de minutieus nageschilderde kleren, schoenen, poppen en andere oude spullen die hij als ijzer- en voddenkoopman onder ogen kreeg. Al tijdens zijn leven kreeg Jopie in Workum een eigen museum, dat hij trots 'de kathedraal van mijn kunst' noemde.

Parkeer de auto op het grote parkeerterrein Stedspolle (gps: Súd 41). **Openbaar vervoer:** wandel in ongeveer 15 minuten vanaf station Workum de hele Spoardyk uit totdat je bij de Merk komt, het beginpunt van de wandeling.

- Wandel vanaf het parkeerterrein de Súd op en loop door naar de Merk. Op dit marktplein staat de **Grote of Sint-Gertrudiskerk** ①, de grootste middeleeuwse kruiskerk in Friesland. Heel bijzonder zijn hier de beschilderde gildebaren, waarmee de doodskisten van gildeleden werden vervoerd; de oudste gildebaar is uit 1666. Naast de kerk vind je de vrijstaande 17e-eeuwse toren en het waaggebouw uit 1650. Ook het voormalige stadhuis met de stenen trap en het bordes is de moeite van het bekijken waard, het oudste deel van het gebouw dateert van de 15e eeuw. Hotel-restaurant **De Gulden Leeuw** ② heeft een groot terras dat uitkijkt op het waaggebouw. Schuin tegenover zie je restaurant **Folkerts** ③, gevestigd in een pand uit 1665 dat eerst werd bewoond door apothekers en later een banketbakkerij was. Wandel via het restaurant naar de entree van het recent verbouwde **Jopie Huisman Museum** ④. Jopie heeft onder andere gewerkt als plateel-schilder bij een aardewerkfabriek in Workum, maar naast kunstschilder is hij beter bekend als handelaar in lompen en metalen. Museumcafé Jopie's Húskeamer is ingericht in de sfeer van zijn eigen huis, met lekkere leunstoelen en in de kleuren van zijn geliefde schilderij Hoeden uit 1978. In het bijbehorende loodsje zijn allerlei spullen verzameld die Jopie thuis had, zoals het originele roodbaaien hemd dat hij verschillende keren schilderde. Aan de overkant van het museum staat het Sleeswijckhuys uit 1663 met een fraaie trapgevel. Je vindt hier **Het Verwende Nest** ⑤, een leuke winkel met kleding, brocante en accessoires. Steek hierna de Merk over en ga links van De Gulden Leeuw de Begine op en loop door totdat je bij de Doltewâl komt, een wandelpad langs het kanaal de Diepe Dolte. Kijk eerst even rechts bij De Woeste Leeuwen van Workum, de fontein die de Engelse kunstenaar Cornelia Parker heeft ontworpen voor het Friese kunstproject

11fountains. De twee leeuwen die water naar elkaar sproeien, zijn een verwijzing naar het stadswapen. Ga dan linksaf langs de Diepe Dolte en voorbij de stadshaven, totdat je bij de Dwarsnoard komt. Ga hier eerst even rechtsaf naar de hoefsmederij, vlak voor de Noorderbrug. Ertegenover staat De Witte Swaen, een voormalige trekschippersherberg uit 1744. Wandel terug door de Dwarsnoard langs mooie gevels uit het begin van de 18e eeuw. Op nummer 21 zit bakkerij **Van der Werf** 6. Koop hier voor thuis lekkere drabbelkoeken – brosse ronde koeken die al sinds 1700 in Friesland worden gemaakt – of knapperige dūmkes. Aan het eind van de Dwarsnoard staat de neogotische Sint-Werenfriduskerk uit 1877. Ga hier linksaf de Noard op, langs het mooie 19e-eeuwse pand op nummer 165. Een beetje verscholen achter het kostershuis op nummer 102 vind je de Doopsgezinde kerk, gebouwd in 1694. Op nummer 44 is het voormalige Stadsburgerweeshuis uit 1868. Verderop ben je weer terug bij het Jopie Huisman Museum, geniet hier in het museumcafé van een lekkere lunch voordat je weer teruggaat naar het parkeerterrein. Een ideaal overnachtingsadres is het hippe **Strandvakantiehuisje** 7 pal aan het IJsselmeer. Sportievelingen kunnen hier hun hart ophalen met windsurfen, kitesurfen en suppen.

★ tip Zie de zon ondergaan in het IJsselmeer terwijl je geniet van een diner bij restaurant **Sailors Inn** bij de jachthaven van Hindeloopen.
 → Oosterstrand 4, Hindeloopen, sailors-inn.nl, open apr-okt, raadpleeg voor openingstijden de website

Adressen wandelroute Workum

- 1 **Grote of Sint-Gertrudiskerk**, Merk 5, open voor bezichtiging za & ma-vr 13.30-16.30 uur
- 2 **De Gulden Leeuw**, Merk 2, deguldenleeuw.nl, restaurant open apr-sep dagelijks vanaf 8.00 uur, okt-feb open za-di & vr vanaf 10.00 uur, mrt za-di & do vanaf 10.00 uur
- 3 **Folkerts**, Merk 26, restaurantfolkerts.nl, open dagelijks 10.00-22.00 uur
- 4 **Jopie Huisman Museum**, Noard 6, jopiehuismanmuseum.nl, open dagelijks 11.00-17.00 uur
- 5 **Het Verwende Nest**, Noard 5, hetverwendenestworkum.nl, open mei-sep za 10.00-17.00 uur, ma 13.00-18.00 uur, di-vr 10.00-18.00 uur, in de zomer ook zo 12.00-17.00 uur
- 6 **Van der Werf**, Dwarsnoard 21, bakkerijvanderwerf.nl, open za 7.00-17.00 uur, ma-vr 7.30-18.00 uur
- 7 **Strandvakantiehuisje**, Aqauresort It Soal (itsoal.nl), Suderséleane 29, strandvakantiehuisje.nl

4 km dag #52

Zoutkamp aan het Reitdiep

Zoutkamp is een dorpje in het noorden van de provincie Groningen, vlak bij het Nationaal Park Lauwersmeer. Hier komen de rivieren het Reitdiep, de Lauwers en het Hunsingokanaal bij elkaar. Vroeger was Zoutkamp een belangrijke verdedigingsschans met een kanon dat schepen van en naar de stad Groningen kon tegenhouden. Tegenwoordig is het een vissersdorp, vooral bekend om zijn garnalen en gerookte paling. Je vindt er monumentale sluisen, bruggen, kunstwerken en veel gezellige terrassen.

Parkeer je auto op het parkeerterrein aan de Marnestraat 3 tegenover de brandweerkazerne. **Openbaar vervoer:** neem vanaf station Winsum bus 65 naar Zoutkamp, eindpunt is de parkeerplaats aan de Marnestraat.

- Wandel vanaf het parkeerterrein naar de Oude Kerk uit 1836. De windwijzer op de kerktoeren is een vis, als symbool voor de band van Zoutkamp met de visserij. Loop vóór de kerk om en ga linksaf de Grachtstraat in langs kunstatelier **Back to Zero** ①, gevestigd in een voormalig jeugdgebouw van de kerk. Ga linksaf de Dorpsstraat in en ga verder door de Bakkerstraat. Op nummer 2 vind je **Atelier ZK2** ②, in een voormalige kruidenierswinkel annex woonhuis waarvan oude details zoals de bedsteden bewaard zijn gebleven. De eigenares exposeert hier haar eigen werk, onder andere sculpturen en glaskunst. Steek de weg over ga rechts via de Schoolstraat verder naar de Reitdiepskade met de oude binnenhaven. Drink eerst koffie bij restaurant **ZK86** ③. Op de lunchkaart staan veel visgerechten, zoals de ZK86-salade met gerookte zalm, makreel en Hollandse garnalen. Ertegenover zit restaurant en ijssalon **De Boeter** ④. Vooral de huisgemaakte appeltaart en het Deense ijs is hier geliefd. Even verder op de kade is het **Visserijmuseum Zoutkamp** ⑤, gevestigd in de voormalige betonningsloods van Rijkswaterstaat. De oude ijzeren hefkrans op de havenkade en de rails waarover de 'tonnen' (boeien) op lorries voor onderhoud naar binnen konden worden gereden, zijn nog origineel. Op de binnenplaats van het museum is een vissershuisje herbouwd dat eerst ergens anders in Zoutkamp stond, Siegerlida's Hoeske. Ingericht zoals rond 1900, kun je hier zien hoe er vroeger geleefd en gewerkt werd. Jaarlijks is er een expositie met aandacht voor Zoutkamp, de zee en de visserij. Op nummer 16 vind je een grote winkel van palingrokerij **Gaele Postma** ⑥. De paling wordt gevangen in Zoutkamp en in de eigen rokerij gerookt. Behalve gerookte paling verkopen ze ook gerookte makreel en poon, veel soorten verse vis, plus mosselen en ongepelde garnalen. Binnen in de winkel is veel plek om te zitten, buiten is een terras

met uitzicht over de binnenhaven. Loop verder over de Reitdiepskade, langs de jachtwerf, totdat je bij de befaamde gekleurde huizen van Zoutkamp komt. Loop nog even door naar het rode havenpakhuis op nummer 20 en wandel weer terug langs de viswinkel en ga rechtsaf de Havenstraat in. Rechts zie je een bronzen beeld van een garnalenpelster, gemaakt door de Groningse beeldhouwer Gosse Dam. Ga hier linksaf het Dorpsplein op met kledingwinkel Windkracht 8, ze verkopen hier ook schepnetten, zonnebrillen en woonaccessoires. De specialiteit van bakkerij en lunchroom **De Zilte Bries** ⁷ is de Zoutkamper bol, een grote suikerbol gevuld met noten en vruchten. Ga hierna weer terug naar de Reitdiepskade en loop aan de achterkant van restaurant ZK86 een van de twee stenen trappen omhoog om een kijkje te nemen bij de grote sluis. Wandel terug langs het monumentale huis De Batterij, een voormalige sluiswachterswoning, en ga via de Bakkersstraat, de Dorpsstraat en de Grachtstraat weer naar het parkeerterrein. Zoek je een plek om te overnachten? Een paar kilometer ten noorden van Zoutkamp ligt het dorpje Vierhuizen, met vlak bij de 12e-eeuwse kerk **B&B D'Olle Pastorie** ⁸. In de pastorie uit 1926 zijn vier comfortabele gastenkamers, en in de tuin is een vrijstaand vakantiehuisje met sauna en een eigen besloten tuin met overdekt zitje.

★ tip Breng een bezoek aan **Activiteitscentrum Lauwersnest** van het Nationaal Park Lauwersmeer. Je kunt hier onder andere zeldzame vogelsoorten spotten vanuit vogelkijkhutten. → Haven 6, Lauwersoog, np-lauwersmeer.nl, open apr-sep za-zo & wo-vr 11.00-17.00 uur, okt-mrt za-zo 11.00-16.00 uur

Adressen wandelroute Zoutkamp

- 1 **Back to Zero**, Grachtstraat 12, backtozero.art, open za-zo & di-vr 13.00-17.00 uur
- 2 **Atelier ZK2**, Bakkersstraat 2, facebook.com/atelier-zk2, open apr-sep za-zo & di-vr 13.00-17.00 uur of op afspraak
- 3 **ZK86**, Reitdiepskade 1a, restaurantzk86.nl, open za-zo & do-vr 12.00-22.00 uur
- 4 **De Boeter**, Reitdiepskade 2, deboeter.nl, open za-di vanaf 12.00 uur, wo-vr vanaf 17.00 uur, jul-aug dagelijks vanaf 12.00 uur
- 5 **Visserijmuseum Zoutkamp**, Reitdiepskade 11, visserijmuseum.com, open za 10.00-16.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, ma-vr 10.00-17.00 uur
- 6 **Gaele Postma**, Reitdiepskade 16, palingrokerijpostma.nl, open za-zo & di-vr 10.00-18.00 uur
- 7 **De Zilte Bries**, Sluisweg 3a, bakkerij-lunchroomdeziltebries.nl, open za 8.00-16.00 uur, ma-vr 8.00-17.00 uur
- 8 **B&B D'Olle Pastorie**, Hoofdstraat 28, Vierhuizen, ollepastorie.nl

Colofon

52 dagen aan het water

auteur Ellie Brik

eindredactie Erik Draaijer

beeldredactie Laurence Harms, oranje vormgevers

redactie Sanne van der Kolk (projectleiding), Lotte Leeuwis

fotografie David in den Bosch, Ellie Brik, Vincent van den Hoogen, Dani van Oeffelen*

vormgeving oranje vormgevers, Eindhoven

lithografie Marcel Beijnsberger

cartografie Van Oort Kartografie

ISBN 978 94 9327 370 2

NUR 502

© **uitgeverij mo'media**, Rotterdam

1e druk maart 2023

Deze gids is gedrukt op FSC-papier

Meer weten over de uitgeverij?

momedia.nl

 [uitgeverijmomedia](#)

 [uitgeverijmomedia](#)

216

***overige fotografie** VVV Alkmaar, Maurizio Previti, Bram Kloos, Heeren van Sonoy, Luttk, Twycer/Scheepvaartmuseum, ISAWYOU BVBA, RSL, Storm, Kevin Faingnaert, VVV Breda, Jan Bijl, Heeren van Oranje, Stan Bouwman, Gouden Leeuw, Helder: Cris Toala Olivares, DigiDaan, Bertil van Beek, Geert Groote Huis, Hipenstijlfotografie/Lalique, Linda Roelfszema/Lalique, Arjan Almekinders/Achterhoek Toerisme, Els Swart, Limit Fotografie, Morgenstond, Toon Kortooms Park, Abe Maaijen/Het Witte Hof, Casper van Dort, Bastiaan van Dijk Photography, Pauline Joosten, Kees Smans, Bertil van Beek, Nogal Wiedes, Jassir Jonis, Etienne van Sloun, Bert Beckers, Surf en Beach, Robin Walrecht, Riverside Lounge, Fotomuseum ah Vrijthof, Waterlandsmuseum de Speeltoren, Lieske Meima, Wilskracht, De Wereld Restaurant, Ossip/Wereldmuseum Jaume Plensa/Beelden aan Zee, NOOR, Liesbeth List, Nordin, Jeannette Grootenhuys, Lieske Meima, toerisme Blankenberge + dank aan alle ondernemers en toerismebureaus die foto's beschikbaar hebben gesteld voor deze uitgave

Dit boek is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Voor eventuele onjuistheden in de tekst is mo'media BV niet aansprakelijk. Eventuele op- en aanmerkingen kun je richten aan mo'media, Postbus 359, 3000 AJ Rotterdam, info@momedia.nl, momedia.nl. We hebben getracht alle rechthebbenden van foto's te achterhalen. Mocht jouw naam per abuis niet tussen die van de fotografen staan, laat het ons weten op bovenstaand adres.

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, of op enig andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Maak je 52 zondagen-serie compleet

deze
editie!

